

Gemeente Menameradiel



Jaarstukken 2013

Jaarverslag 2013

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
	<i>Leeswijzer Jaarstukken 2013 Menameradiel</i>	11
2	Jaarverslag	13
2.1	Overzicht algemene dekkingsmiddelen	45
2.2	Onvoorzien	47
3	Paragrafen	49
	<i>Lokale heffingen</i>	51
	<i>Weerstandsvermogen en risicobeheersing</i>	54
	<i>Onderhoud kapitaalgoederen</i>	61
	<i>Financiering</i>	63
	<i>Bedrijfsvoering</i>	67
	<i>Verbonden partijen</i>	69
	<i>Grondbeleid</i>	74
4	Jaarrekening 2013	77
4.1	Balans per 31 december	79
4.2	Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	83
4.3	Toelichtingen	87
4.4	Toelichting op de balans	93
4.5	Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	107
4.6	Algemene dekkingsmiddelen	123
4.7	Overzicht begrotingsafwijkingen	131
4.8	Wet Normering Topinkomens	134
5	Bijlagen	135
5.1	Bijlage 1 Overzicht afschrijvingstermijnen	137
5.2	Bijlage 2 Overzicht gewaarborgde geldleningen	143
5.3	Bijlage 3 Specifieke uitkeringen	149
6	Controleverklaring	165

1 Inleiding

Voor u ligt de jaarrekening 2013. De opzet van de jaarrekening is gelijk aan die van 2012 en, conform de voorschriften, tevens gelijk aan de opzet van de begroting 2013. De jaarrekening bestaat uit twee documenten namelijk de programmarekening en de productenrealisatie. Dit laatste document is voor ons college bestemd.

De verantwoording over het in het jaar 2013 gevoerde beleid wordt hierna via de programmaverantwoording en de paragrafen afgelegd.

De verantwoording van de specifieke uitkeringen vindt via de jaarrekening plaats, dit om te voorkomen dat er voor elke specifieke uitkering een aparte accountantsverklaring moet worden gevraagd. Deze verantwoording en controle door de accountant vindt nu plaats door opname van de voor de gemeente relevante uitkering(en) in een speciale bijlage (Single information Single audit (SiSa)) bij de rekening. Ook de SiSa tussen mede-overheden voor de specifieke uitkeringen sociale zekerheid vindt nu op deze wijze plaats.

De economische crisis laat zijn sporen na. Voor de gemeente is dit vooral te merken aan de drastische daling van de bouwactiviteiten. In het verslagjaar is het complex Berlikum de Pôlle afgesloten. Verder zal de gemeente de gevolgen gaan ondervinden van de benodigde rijksbezuinigingen in de komende jaren.

De beleggingsstrategie was en is prudent. Volgens het treasurystatuut mogen overtollige middelen uitsluitend uitgezet worden bij instellingen met minimaal een AA-rating. De gemeente zet, mede op grond van het met de BNG gesloten raamcontract, de gelden uitsluitend uit bij de BNG. Eind november 2013 heeft Standard & Poor's (S&P) de lange termijn rating van de Staat der Nederlanden verlaagd van AAA naar AA+. In navolging daarvan zijn begin december ook de ratings van BNG Bank en de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) neerwaarts bijgesteld tot AA+. Deze mogen namelijk niet hoger zijn dan de rating van de Staat der Nederlanden.

In 2013 is het schatkistbankieren ingevoerd. Gevolg is dat alle overtollige middelen, met een ondergrens van € 250.000,00 bij het rijk dienen te worden uitgezet. De rentevergoeding die het rijk vergoedt is lager dan verkregen zou kunnen worden door het uitzetten bij banken. Met de BNG is een overeenkomst gesloten, waarbij saldi boven de € 200.000,00 automatisch afgeroomd worden naar de schatkist. Hiermee wordt zoveel mogelijk voorkomen, dat onverwachte uitschieters naar boven bij de twee andere banken waar de gemeente middelen heeft, voor een overschrijding van de grens van € 250.000,00 zorgen.

Getracht is om de layout zo leesbaar mogelijk te maken, waarbij vooral aandacht is geschonken aan een goede leesbaarheid van de tabellen en een overzichtelijke opbouw van de balans en programmarekening. Bij de toelichting op de activa in de balans is zoveel mogelijk aangegeven of de investering is afgerond of dat het krediet opnieuw beschikbaar gesteld is in het volgende jaar. Naar aanleiding van een opmerking van de accountant is een overzicht opgenomen waarin per reserve of voorziening vermeld is hoe deze ontstaan is en wat het doel is van de onderhavige reserve of voorziening.

De jaarrekening sluit met een voordelig resultaat van € 651.880,83 tegen een voordelig resultaat van € 2.122.569,51 in het vorige boekjaar. De verklaring van het resultaat blijkt uit het hierna volgende overzicht:

Resultaat 2013

(Bedragen * € 1.000)

Lasten 2013 24.419

Baten 2013 23.516

Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten -903

Reeds toegevoegd aan reserves -165

Reeds onttrokken aan reserves 1.720

Per saldo onttrokken (saldo 980) **1.555****Gerealiseerde resultaat 652****Resultaat voor bestemming = Saldo huishoudboekje (970)****Toevoegingen / onttrekkingen = Mutaties spaarrekening (980)****Stand reserves 1 - 1 – 2013 9.326**

Rekeningresultaat 2012 2.123

Tussentijds onttrokken (saldo 980) -1.555

Nog te bestemmen resultaat 2013 652

Stand van de reserves 31 - 12 - 2013 10.546**Analyse****Gerealiseerde resultaat 652**

(Bedragen * € 1.000)

Najaarsnota 2013 7*na laatste begrotingswijziging* 163*Kosten bestuurlijke samenwerking lager (Middelsee)* 28*Lagere bijdrage Veiligheidsregio / terugontvangst compensabele BTW* 36*Lagere kapitaallasten wegen en fietspaden dan geraamd* 28*Lagere kosten glasvezel dan geraamd.* 19*Lagere kapitaallasten onderwijs en een niet geraamde exploitatievergoeding Brede school* 125*Minder uitgaven leerlingenvervoer m.n. veroorzaakt door aanbestedingsvoordeel* 42*Lagere (onderhouds)kosten sportvelden* 18*Lagere kapitaallasten dorpsvernieuwing dan geraamd* 45*Algemene uitkering / Integratie- en decentralisatie uitkering* 64*Diversen / saldo kostenplaatsen* 77

652

Leeswijzer Jaarstukken 2013 Menameradiel

Op basis van de voorschriften dienen de jaarstukken en de begroting qua indeling op elkaar aan te sluiten. De jaarstukken als geheel zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening.

Jaarverslag

In het jaarverslag wordt per programma ingegaan op de realisatie van de gestelde doelen met daarbij de focus op:

1. *de consistentie*: per programmaonderdeel is aangegeven “Wat wilden we bereiken”, “Wat hebben we bereikt” en “Wat hebben we daarvoor gedaan”.
2. *de meetbaarheid*: de te bereiken maatschappelijke effecten en de te leveren prestaties zijn waar mogelijk meetbaar gemaakt met effect- en prestatie-indicatoren. Voor zover aanwezig zijn tegenover de begrote indicatoren de werkelijke indicatoren afgezet.

Via deze programmaverantwoording worden de resultaten vergeleken met de beoogde maatschappelijke effecten. De raad kan zo beoordelen of hij tevreden is met wat is bereikt.

Tevens is in het jaarverslag het zevental verplichte paragrafen opgenomen. Ze bevatten de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragrafen in de begroting is opgenomen.

Jaarrekening

Het onderdeel jaarrekening betreft de financiële verantwoording over het verslagjaar. Behalve de balans met toelichting bevat dit onderdeel per programma een korte toelichting op de verschillen tussen de raming na wijziging en de realisatie. Daarnaast is hier een drietal bijlagen te vinden, waarvan bijlage 3, verantwoording specifieke uitkeringen, een belangrijke bijlage is. Via deze bijlage wordt verantwoording afgelegd over een aantal specifieke uitkeringen. Verantwoording van de specifieke uitkeringen via deze zogenaamde SiSa-verantwoording (Single information, Single audit, eenmalige informatieverstrekking, eenmalige accountantscontrole) heeft als voordeel dat er niet meer over de besteding per afzonderlijke uitkering een aparte accountantsverklaring hoeft te worden afgegeven, maar dat een goedkeurende verklaring van de jaarrekening tevens een goedkeurende verklaring van de specifieke uitkeringen impliceert.

2 Jaarverslag

Programma 1 Bestuur

Missie / programmadoelstelling

De inzet van de gemeente Menameradiel is er op gericht een gemeentelijke dienstverlening te realiseren volgens de eisen die daaraan gesteld mogen worden ten einde de lokale gemeenschap van Menameradiel zo goed mogelijk te kunnen bedienen.



Context en achtergrond

Dit hoofdstuk heeft betrekking op het bestuur van de gemeente en de organisatie. Daarbij gaat het om begrippen als democratie, lokale autonomie, verantwoording, integriteit, dualisme, intergemeentelijke samenwerking, maar ook om dienstverlening, klachtenafhandeling en transparantie.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma 2010-2014 is een aantal ambities neergelegd voor genoemde bestuursperiode. Er wordt een klantgerichte organisatie nagestreefd waarbij kwaliteit en een positief werkklimaat voor de medewerkers voorop staan. Er moet zorgvuldig worden omgegaan met het uitbesteden van incidentele werkzaamheden aan derden en het inhuren van externe adviseurs. Kwalitatieve en/of kwantitatieve krapte moet zoveel mogelijk in Middelseeverband opgelost worden.

Ontwikkelingen

In 2013 hebben de gemeenteraden van Franekeradeel, het Bildt en Menameradiel een principebesluit tot herindeling genomen. Samen zullen deze gemeenten – inclusief vier dorpen van Litsenseradiel – per 2018 de gemeente Westergo (werknaam) vormen. In 2013 zijn de voorbereidingen voor deze fusie gestart. Zo is er onder andere een financiële herindelingscan uitgevoerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), provincie Fryslân en de betrokken gemeenten. Het organisatieontwikkelingsprogramma #Fierder bereidt zowel de organisatie als de individuele medewerker voor op de komende fusie.

Gelet op het fusiebesluit van de gemeenteraden is de Middelseesamenwerking in 2013 'gestabiliseerd' en zal de komende jaren gefaseerd worden afgebouwd.

Samen met de provincie, Wetterskip Fryslân en de gemeenten in Noordwest-Fryslân is in 2013 gewerkt aan het vormgeven van de Streekagenda NW-Fryslân 2014-2020. De Streekagenda is de uitvoeringsagenda voor de streek op het gebied van economie, bereikbaarheid en leefbaarheid. Ook met de Stadsregio Leeuwarden zijn diverse projecten opgestart op onder andere voor-
noemde thema's.

Aan het continu verbeteren van de dienstverlening wordt gewerkt middels het programma Beter! In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt daar nader op ingegaan.

Onderdelen

Het programma Bestuur kent de onderdelen:

1. Openbaar bestuur
2. Dienstverlening
3. Intergemeentelijke samenwerking

1. Openbaar bestuur

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Verkiezingen die vlekkeloos verlopen met voldoende deelname.	In 2013 hebben geen verkiezingen plaatsgevonden	
De burger kan zijn of haar visie vooraf in het besluitvormingsproces duidelijk kenbaar maken.	De voorbereidingen om te komen tot besluiten met een zo breed mogelijk draagvlak is goed geregeld	Volgens wettelijke normen worden burgers in staat gesteld inspraak te geven.

2. Dienstverlening

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Een dienstverlening die laagdrempelig, bereikbaar, snel en vakkundig is	Diverse basisregistraties zijn de afgelopen jaren geïmplementeerd. De website is geactualiseerd op basis van landelijke normen.	D.m.v. het programma Beter! is gewerkt aan de realisatie van de I-NUP doelstellingen.
Aanvragen worden binnen de daartoe gestelde termijnen afgehandeld	In nagenoeg alle gevallen worden aanvragen binnen de daartoe gestelde termijn afgehandeld. In slechts een enkel geval is in 2013 door een burger een beroep gedaan op de wet dwangsom en beroep.	De meeste aanvragen hebben een wettelijk vastgestelde afhandeltermijn volgens de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. De gemeentelijke organisatie is zich hiervan bewust en streeft er naar alle aanvragen binnen de daartoe gestelde termijn te behandelen.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
Aantal producten dat digitaal verkrijgbaar is	p	Beschikbare digitale producten via gemeentelijke website	11 (2006) Realisatie in 2011 : 170	200	200
90% ingediende meldingen via Melddesk wordt afgedaan binnen 4 weken	p	Via melddesksysteem		4 wkn	88,25% binnen vier weken afgehandeld.

3. Intergemeentelijke samenwerking

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Het realiseren van een bestuurskrachtige gemeente in Noordwest-Fryslân.	De gemeenteraad heeft een principebesluit tot herindeling met Franekeradeel, het Bildt en vier dorpen van Littenseradiel genomen.	In 2013 zijn diverse verkennende gesprekken gevoerd met fusiepartners en er is een financiële herindelingscan uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lasten	2.640.066	2.726.566	2.672.161
Baten	222.411	188.811	176.955
Saldo	2.417.655	2.537.755	2.495.205

Programma 2 Veiligheid

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil een veilige gemeente zijn. Een gemeente waarin burens elkaar kunnen aanspreken, waarin inwoners zich beschermd weten, waarin regels gehandhaafd worden en waarin ernstige calamiteiten achterwege blijven.



Context en achtergrond

Veiligheid kan worden onderverdeeld in sociale en fysieke veiligheid.

Sociale veiligheid heeft betrekking op criminaliteit, op ernstige vormen van overlast en op subjectieve gevoelens van (on)veiligheid (een veilig gevoel). Fysieke veiligheid heeft betrekking op brandveiligheid, externe veiligheid (zicht op risico's voor de omgeving van inrichtingen die omgaan met gevaarlijke stoffen) en beheersing van rampen en crises.

Collegeprogramma

Het college houdt toezicht op de vergunningverlening en de handhaving hiervan.

Het college voert regelmatig overleg met de dorpsbelangen van de diverse dorpen om vroegtijdig te kunnen inspelen op mogelijke wensen en klachten van de inwoners.

Met regelmaat vindt overleg plaats tussen politie, gemeente, jongerenwerker en andere organisaties van de veiligheidsketen om overlastsituaties in kaart te brengen en adequaat te kunnen optreden.

Ontwikkelingen

In het kader van de Middelseesamenwerking is het taakveld Rampenbestrijding en Integrale Veiligheidszorg in 2011 gebundeld.

Voor wat betreft de Brandweezorg kan verwezen worden naar het beleidsplan Brandweezorg. Een ontwikkeling welke in 2012 speelde, is de invoering van de zogenaamde Oranje Kolom. Dat betekent dat de rampenbestrijdingscapaciteit verder geprofessionaliseerd wordt. Binnen de regio Fryslân zijn er afspraken gemaakt over de inrichting van deze Oranje Kolom, de kosten daarvan bedragen € 1,56 per inwoner.

Op 1 oktober 2010 is de Wet veiligheidsregio's in werking getreden. Deze wet heeft gevolgen voor de bevoegdhedenverdeling van gemeenten bij rampen en crises. Tevens zijn landelijke normen vastgelegd ten aanzien van bijvoorbeeld aanrijdtijden van hulpdiensten, de voertuigbezetting, het in kaart brengen van risico's en over het personeel van de Veiligheidsregio.

De *brandweerorganisatie* wordt als uitvloeisel van de Wet op de veiligheidsregio's regionaal georganiseerd. In 2012 is daartoe door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio een projectplan vastgesteld. In 2013 zijn voorbereidingen getroffen om al het gemeentelijke brandweerpersoneel per 1-1-2014 in dienst in dienst te laten treden van de Veiligheidsregio.

Kaderstellende beleidsnota's

- Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid Middelsee Gemeenten 2010-2014
- Beleidsplan brandweezorg NW-Fryslân 2009 – 2013
- Rapportage CapGemini en bijbehorend Plan van Aanpak

Programmaonderdelen

Het programma Veiligheid kent de onderdelen:

1. Fysieke veiligheid (onderdeel brandveiligheid);
2. Sociale veiligheid (handhaving Algemene Plaatselijke Verordening);
3. Fysieke veiligheid (onderdeel rampenbestrijding).

1. Fysieke veiligheid (onderdeel brandveiligheid)

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Voorkomen en beperken van slachtoffers en/of schade ten gevolge van branden en ongevallen en explosiegevaar.	Per 1 januari 2014 is de brandweer onderdeel van de Veiligheidsregio.	Na vijf jaar te hebben gewerkt aan de kwaliteit van de brandweer NW-Fryslan, zijn in 2013 de voorbereidingen getroffen om per 1 januari 2014 de brandweer onder te brengen bij de Veiligheidsregio.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar)	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
			2006		
brandweeroefeningen organiseren	p		48 uur Realisatie 2011: 70 in	70 uur	70
werven vrijwilligers	p		29	32	27

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

2. Sociale veiligheid

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
<u>Veilige woon- en leefomgeving</u> Een veilige woon- en leefomgeving voor de burgers van Menameradiel.	Er is een daling van het aantal meldingen met betrekking tot sociale kwaliteit (2012; 127 en 2013; 116). Dit komt voornamelijk door een daling van het aantal meldingen omtrent woonoverlast en drugsoverlast.	<i>Project Buurtbemiddeling</i> Buurtbemiddeling wordt ingezet om burens met elkaar in gesprek te brengen wanneer er sprake is van een ruzie, conflict, ergernis, onbegrip, discriminatie of elkaar niet begrijpen. Een buurtbemiddelaar probeert beide burens naar elkaar te laten luisteren, begrip en respect op te brengen voor elkaars leefomstandigheden. De problemen worden met behulp van vrijwillige buurtbemiddelaars doorgenomen en gezamenlijk wordt gezocht naar een oplossing die voor beide burens te accepteren is. Als bemiddelaar zorg je ervoor dat bewoners er samen uit komen door de communicatie weer op gang te brengen. Binnen de Middelsee gemeenten is tot nu toe zo'n tien keer Buurtbemiddeling ingezet, in een aantal gevallen is dit succesvol gebleken. Het project Buurtbemiddeling Friesland loopt in eerste instantie tot 1 januari 2015. <i>Burgernet</i> Op 6 september 2013 is de landelijke publiekscampagne 'Meld je aan voor Burgernet' van start gegaan. De Middelsee voorlichters hebben n.a.v. deze campagne oproepen in lokale kranten/websites/Twitter gedaan om meer naamsbekendheid en deelnemers voor Burgernet te verkrijgen. Dit heeft geresulteerd in meer deelnemers en zou periodiek herhaald moeten worden. Deelname aan Burgernet is erg belangrijk, omdat vermissingen of misdrijven die op heterdaad gepleegd worden, zoveel mogelijk direct kunnen worden opgelost, waardoor onder andere schades beter verhaald kunnen worden en het

		vertrouwen van de burger en het gevoel van veiligheid vergroot wordt.
<u>Huiselijk geweld/ geweld op straat</u> Het voorkomen en bestrijden van geweld, in al haar verschijningsvormen.	Er is een lichte stijging in het aantal meldingen met betrekking tot geweld (zowel fysiek als psychisch). In 2012 waren er 165 meldingen en in 2013 171 meldingen.	<i>Wet tijdelijk huisverbod/Pilot inzet tijdelijk huisverbod bij kindermishandeling</i> Sinds 2009 is de Wet tijdelijk huisverbod (Wth) van kracht. Deze geeft de burgemeester de bevoegdheid om bij een (vermoeden van) ernstig of onmiddellijk gevaar een huisverbod op te leggen aan personen waarvan een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat. In de praktijk blijkt dat het toepassen van een tijdelijk huisverbod bij kindermishandeling relatief weinig ingezet wordt en beperkt is gebleven tot de inzet bij directe vormen van mishandeling bij volwassenen. Om kindermishandeling terug te dringen kan het toepassen van het tijdelijk huisverbod een goed instrument zijn.
<u>Jeugd en veiligheid</u> Het verminderen van de jeugdoverlast en -criminaliteit.	Het aantal meldingen van overlastgevende jeugd is gedaald naar 63 meldingen in 2013 ten opzichte van 69 meldingen in 2012.	De aanpak van jeugd is in de gemeente Menameradiel voornamelijk ad hoc. In Menameradiel zijn geen problematische jeugdgroepen.
<u>Fysieke veiligheid</u> Toename objectieve veiligheid en afname van het subjectieve verkeersonveiligheidsgevoel.	Het aantal meldingen met betrekking tot verkeersonveiligheid is gedaald van 376 (2012) naar 355 meldingen in 2013.	Uitvoering programma GVVP (Duurzaam Veilig Verkeer) leidt mede tot afname meldingen verkeers(on)veiligheid. Wijziging in weginrichting, weggebruik als ook weggedrag lijkt zijn vruchten in positieve zin af te werpen. Reden om het programma onverminderd voort te zetten, ook in het kader van landelijk en provinciaal streven tot vermindering verkeersslachtoffers.

3. Fysieke veiligheid (onderdeel rampenbestrijding)

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
3.1. Voorkomen en beperken van slachtoffers en/of schade ten gevolge van rampen en andere calamiteiten.	Een regionaal (Fries) crisisplan dat geïmplementeerd is in de gemeente Menameradiel.	<i>Vulling regionale piketfuncties</i> Binnen de Friese structuur van het organiseren van de gemeentelijke crisisorganisatie wordt gewerkt met diverse expertteams voor cruciale functies. Deze expertteams zijn per 1 januari 2013 allemaal gevuld en worden door middel van een zogenaamd 'hard piket' ingevuld. Dit betekent een garantie voor de aanwezigheid van een expert binnen een bepaalde opkomsttijd. <i>Piket OvD-Bz</i> Per 1 september 2013 is gestart met een piketgroep voor de lokale functie Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz). De constructie is mogelijk door samenwerking met de gemeenten het Bildt, Ferwerderadiel, Franeker, Harlingen, Leeuwarderadeel en Menameradiel. Voor deze functie is ook gekozen om te werken middels een hard piket, zodat er ook voor deze functie een garantie van

		aanwezigheid is. Om te voldoen aan kwaliteitseisen dient de OvD-Bz geslaagd te zijn voor het examen OvD-Bz en aanwezig te zijn bij trainingen en bijeenkomsten. <i>Opleiden en oefenen</i> Een andere onderdeel van de rampenbestrijding en crisisbeheersing is het opleiden van de diverse lokale betrokkenen. Al de medewerkers welke een functie bekleden binnen de structuur van het crisisplan, hebben in 2013 een basisopleiding aangeboden gekregen. Een aantal medewerkers heeft naast de basisopleiding ook een verdiepingsopleiding gevolgd. Tenslotte is er ook een oefening georganiseerd om de theorie toe te passen op een realistisch scenario. Hiermee hebben de lokale betrokkenen extra handvatten gekregen om ten tijde van een crisis/ incident hun functie uit te voeren.
--	--	---

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar
Lasten	798.308	709.620	684.984
Baten	2.372	10.772	22.651
Saldo	795.936	698.848	662.333

Programma 3 Verkeer en openbare ruimte

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil een duurzaam en adequaat beheer van de openbare ruimte en een verkeersveilige woonomgeving.



Context en achtergrond

Dit programma heeft zowel betrekking op verkeer en vervoer als het beheer van de openbare ruimte. Zie ook de paragraaf kapitaalgoederen. Het onderdeel Verkeer en vervoer richt zich vooral op een verkeersveilige inrichting en de functie en het gebruik van de openbare ruimte. Het beheer daarvan is gerelateerd aan de zorg en het behoud van die openbare ruimte.

De openbare ruimte van de gemeente Menameradiel bestaat onder andere uit:

- Circa 1.200.000 m² verhardingen
- 650.000 m² groen
- 13.000 stuks bomen
- 16.000 m² water
- 2600 Lichtmasten
- 23 bruggen, 37 fiets-/voetgangersbruggen en 8 duikerbruggen
- 6 km beschoeiing
- 30 picknick banken en 33 afvalbakken
- 2745 borden (van verkeersbord tot straatnaambord)
- Bewegwijzering; 74 masten waarvan 38 fietsmasten, 231 armen waarvan 106 fietsarmen

Collegeprogramma

In het collegeakkoord 2010-2014 wordt de ambitie uitgesproken om het onderhoudsniveau op een acceptabel peil te brengen en de ontstane winterschade aan wegen te herstellen. Ten aanzien van het in 2009 vastgestelde gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) wordt een nadere heroverweging van het GVVP uitvoerings-programma 2010-2013 voorgestaan.

De kwaliteit van de openbare ruimte voor wegen en groen is in februari 2011 opnieuw door de raad vastgesteld. Er zijn geen fundamentele wijzigingen aangebracht in de vanaf 2007 ingezette ambitie wat betreft het gewenste onderhouds-niveau voor wegen en groen. Aan de inhaalslag reconstructie wegen ligt een meerjarenprogramma ten grondslag. De restopgave (2014 t/m 2016) van het programma wordt geraamd op circa 1,3 miljoen euro en dit programma kan, bij inzet van dit bedrag, naar verwachting in 2016 worden afgerond.

In 2011 en 2012 is de aansturing op de onkruidbeheersing in het openbaar groen verbeterd, gemonitord en geëvalueerd. Deze werkwijze zal de komende jaren verder geïntensiveerd worden.

Bij het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2008-2012 is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de jaren 2010-2013. In verband met de in het collegeakkoord opgenomen nadere heroverweging is een herzien programma voor de periode tot en met 2014 opgesteld. In 2014 vindt een evaluatie van zowel het beleid- als uitvoeringsplan GVVP plaats. Het is de intentie een uitvoeringsprogramma voor de jaren 2014 – 2018 op te stellen. De nadruk ligt daarbij op behoud van het huidige verkeersveiligheidsniveau in de gemeente.

Ontwikkelingen

Openbaar vervoer: bushaltevoorzieningen zijn verbeterd en toegankelijk gemaakt voor o.a. rolstoel en minder validen. Menameradiel heeft 68% van de bushaltes toegankelijk gemaakt en voldoet in die zin ruimschoots aan het in de provincie vastgestelde minimum van 44%.

In 2012 heeft de provincie de OV-concessie gegund aan Arriva. Eind 2012 is gestart met de uitvoering daarvan. Vanuit bezuinigingsoverwegingen zal de provincie deze concessie in 2013 verder herzien waarbij gebruiksintensiteit en lijndifferentiatie onder de noemer 'sterke en zwakke lijnen' belangrijke factoren zijn.

Versterking samenwerking: zowel binnen als buiten de organisatie wordt nadrukkelijker samengewerkt op het gebied van onderhoud en inrichting van de openbare ruimte. Hiermee wordt de efficiëntie vergroot en komen werken effectiever tot stand. Op het terrein van verkeer en vervoer is in binnen de zogenaamde gebiedsgerichte aanpak gerapporteerd over de toekomst van landbouwverkeer en de inpassing in het huidige wegbeeld en het huidige weggebruik.

Bewegwijzering auto- en fietsverkeer: in 2013 is het databeheer van het nationale bewegwijzeringbestand gecentraliseerd en ondergebracht bij het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Het beheer en onderhoud van de fysieke bewegwijzering is decentraal geregeld waarbij Menameradiel via een inhaalslag en de invoering van de GBA de bewegwijzering in de gemeente actualiseert. Deze actualisatie loopt parallel aan de aanleg van zowel Noordwesttangent als Haak om Leeuwarden. Bij deze actualisatie wordt tevens een herziening op basis van het duurzaam veilig principe gehanteerd.

Het recreatieve fietsknooppunten routenetwerk is in 2012 ondergebracht bij en in beheer gekomen van de Marrekrite.

Kabels en leidingen: telecommunicatiewetgeving, het hanteren van het digitale vergunnings- en meldingssysteem MOOR (Meldpunt Opbrekingen Openbare Ruimte) en de mogelijkheid van het updaten/wijzigen van bestaande contracten van de gemeente met de verschillende nutsbedrijven bieden kansen voor de gemeente om meer zaken m.b.t. het (ver-)leggen van kabels en leidingen bij de nutsbedrijven in rekening te brengen.

Noordwesttangent: in 2011 is het bestek voor de aanleg van het Noordwesttangent (NWT) aanbesteed en eind 2013 is het werk afgerond en de weg voor verkeer opengesteld. Het afwaarderen van het traject Bitgummole – Marsum – Leeuwarden naar een 60km zone is eind 2011 gerealiseerd, waarbij de provincie de helft van de verkeersvoorzieningen heeft betaald. Onlangs is bestuurlijk overeengekomen op welke wijze eigendom, beheer en onderhoud wordt verdeeld tussen provincie en gemeente(n). In 2014 zullen op grond van deze overeenkomst de kadastrale begrenzingen notarieel worden vastgelegd en worden de wijzigingen opgenomen in de gemeentelijke wegenlegger.

Haak om Leeuwarden: het voor Menameradiel belangrijke Noordelijk deel van het Haakproject is in 2012 verder uitgewerkt en dit project is begin 2013 via een Design & Construct contract op de markt gebracht. Uitvoering is medio 2013 gestart. De weg wordt in december 2014 voor verkeer opengesteld. De gemeentelijke betrokkenheid in dit project ligt met name in de gebiedsinrichting rond Deinum, Ritsumasyl en ten zuiden van Marsum. Plannen zijn in een vergevorderd stadium en zijn waar mogelijk geïntegreerd in het ontwerp van de Haak (A31).

Overige infraprojecten: ter uitwerking van een motie van de raad is in 2012 bepaald dat in beginsel een fietspad tussen Ried en Berltsum wordt aangelegd, de schakel in het fietsnetwerk tussen Berltsum en Franeker. In 2013 is het fietspad (medegefinancierd vanuit de BDU) aangelegd en in het 4^e kwartaal door de fietser en wandelaar in gebruik genomen. Een bestuurlijke oplevering vindt op 6 maart 2014 plaats. De officiële en feestelijke opening vindt op koningsdag 2014 plaats.

De rijbaan is reeds als erftoegangsweg (ETW) aangewezen en heeft een 60 km/uur regime. In 2014 zal op sobere wijze de weg worden (her)ingericht.

Een van de laatste onderdelen van het GVVP-uitvoeringsprogramma is de herinrichting van het kruispunt van de gebiedsontsluitingsweg (GOW) tussen Menaam en de A31 bij het viaduct, kruising Rypsterdyk/Eastryp, even buiten Dronryp. Ook dit knelpunt is begin 2013 voorbereid en aanbesteed. Eind dat jaar is het werk opgeleverd waarbij naast de aanleg van een rotonde de nabijgelegen carpoolplaats is uitgebreid en verbeterd, de openbare verlichting is vervangen evenals de bewegwijzering in het kader van o.a. de BAG-notatie.

Als laatste uitvoeringsproject vanuit de wegcategorisering is de afwaardering van de Gernierswei. Bestuurlijk is de categorisering herzien en heeft het gehele traject de status van ETW gekregen en zal in 2014 als zodanig worden ingericht.

Openbare verlichting: de openbare verlichting is in de laatste jaren qua ontwikkeling in een stroomversnelling gekomen. Ledverlichting is niet meer weg te denken wanneer er vervangingsprojecten worden gestart. In 2013 zijn verschillende grote projecten met led uitgevoerd. In Dronryp wordt een complete wijk nu verlicht met nieuwe ledarmaturen. De eerste bevindingen zijn positief. Het lichtbeeld is verbeterd doordat er geen avondbranders meer zijn en de energiekosten zijn gedaald, terwijl de lampen wel, op een laag vermogen, de hele nacht branden.

Kaders

- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (2008 - 2012)
- Uitvoeringsprogramma GVVP (2009 – 2013)
- Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) 2006 (herzien 2010)
- Wegreconstructie-programma (2011-2015)
- Flora & Faunawet
- Algemene Plaatselijke Verordening (APV)
- Kadernota Openbare Verlichting (2007)
- Uitvoeringsplan Openbare Verlichting (2009)
- Uitvoering BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) en sanering m.b.t. bewegwijzering (2013)

Programmaonderdelen

Het programma Verkeer en openbare ruimte kent de onderdelen:

1. Verkeer en vervoer, verkeersveiligheid
2. Beheer openbaar groen
3. Beheer openbare wegen, kunstwerken en openbare verlichting

1. Verkeer en vervoer

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Duurzaam verkeersveilig Menameradiel, o.a. door integrale aanpak samen met wegbeheer en nieuwe werken	Vrijwel volledige implementatie van het uitvoeringsprogramma GVVP 2009 -2013	(Sobere) inrichting 30- en 60 km/uur zones (binnen- en buiten bebouwde kom). Inrichting van GOW buiten de bebouwde kom
Gevolgen tracé Haak en Noord West Tangent duurzaam inpassen in landschappelijke omgeving, passend bij vigerend verkeer en vervoersbeleid	Overeenstemming met aangepast ontwerp ligging Middelseewei (NWT) Ontwikkeling van gebieden rond Haak (landschappelijke inpassing en nieuwbouw)	Samen met de dorpen rondom de Haak zijn inrichtingsplannen opgesteld. Een aantal zijn integraal overgenomen in het contract Haak noord. De resterende plannen worden opgenomen in de opruimcontracten van de Haak.
Verbetering en bevordering gebruik en toegankelijkheid openbaar vervoer	68% van gemeentelijk bushaltes zijn toegankelijk voor minder-validen.	Uitvoering Halteplan Menameradiel 2011
Verbetering en bevordering gebruik recreatieve wandel en fietspaden	Het areaal aan fietspaden is uitgebreid.	Het fietspad van Berltsum naar Ried is aangelegd.
Actualisatie / herziening bewegwijzering auto en fietsverkeer	Per 2013 realisatieplan bewegwijzering door NBd (actualisatie / sanering, BAG-notatie en Duurzaam veilig)	Financiering realisatieplan en uitvoering herziening bewegwijzering (2013–2015)

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
Deelname PVE (verkeersveiligheidlabel)	P	ROF	2007/ 1 Realisatie in 2011: 3	6 scholen	5
Halteplan (streefwaarde 44% van totale areaal)	P	Gemeente	2007/0 Realisatie in 2011:68 %	Incidenteel	0

2. Beheer openbaar groen

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Het kwaliteitsniveau van het openbaar groen gekozen door de raad	Het groen is onderhouden op het gewenste niveau. Het aantal klachten is afgenomen.	Strakker gestuurd op het resultaat van clusteraanemers. Pilot uitgevoerd in Marsum met zelfwerkzaamheid.

3. Beheer openbare wegen, kunstwerken en openbare verlichting

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Een beheersbare kwaliteit van de openbare wegen	Beheersbare kwaliteit voor een deel van de openbare wegen	Uitvoeren van zowel planmatig – als inhaalslag-onderhoud
Een verkeersveilige en sociaal veilige openbare verlichting waarbij het buitengebied zo weinig mogelijk verlicht zal worden en een energiebesparing van 50% ten opzichte van peiljaar 2006 nagestreefd wordt	Groot deel openbare verlichting met een hoog vermogen vervangen door energiezuinige verlichting.	Proeven met ledverlichting en ledspots in het buitengebied om lichtvervuiling tegen te gaan maar veiligheid in acht te houden.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
Inhaalslag wegen	P	BOR	2008	80%	82%

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lasten	2.906.103	3.075.539	3.034.947
Baten	13.645	52.375	34.589
Saldo	2.892.458	3.023.164	3.000.359

Programma 4 Lokale economie

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil de huidige lokale economie en werkgelegenheid behouden en daar waar mogelijk versterken.



Context en achtergrond

Het aantal bedrijven, ongeveer 450, binnen onze gemeente blijft op een vrij constant niveau. Veel ondernemers hebben een sociale binding met onze gemeente. Het type onderneming is een mix van kleine en middelgrote bedrijven in zowel de traditionele sectoren van bouw- en metaalnijverheid en transport als kleine gespecialiseerde en veelal vernieuwende bedrijven. Een voorbeeld van die laatste is de glastuinbouw; een sector die ook qua werkgelegenheid van belang is. Een trend die waarneembaar is, is die van de eenmanszaken en zzp'ers in allerlei branches. Veelal gaat het om bedrijven die ter plaatse werkzaamheden verrichten en waarbij de ruimtebehoefte beperkt blijft tot ruimte voor opstal en stalling van materiaal/materieel. Er is vooral vraag naar kavels tussen 1.000 en 2.500 m², bij voorkeur met de mogelijkheid bij het bedrijf te wonen. Voor de kleinere bedrijven voorzien ook bedrijfsverzamelgebouwen in een behoefte. Een sector van toenemend economisch belang is die van recreatie en toerisme.

Dronryp heeft de positie bedrijfsconcentratiekern in het Streekplan van de Provincie Fryslân. De gemeente Menameradiel ligt in de Westergozone, één van de twee economische kernzones van Fryslân. Het Westergo-convenant is in 2013 afgesloten en de lopende projecten zijn overgedragen aan de Provincie.

Collegeprogramma

Behoud van de lokale economie vinden wij erg belangrijk. Wij willen blijven investeren in een goede relatie met het bedrijfsleven in Menameradiel. De portefeuillehouder economische zaken heeft regelmatig overleg met de Commerciële club Menameradiel en het bedrijfsleven heeft een vaste contactpersoon binnen de gemeentelijke organisatie. Het college probeert iedere maand twee bedrijven in Menameradiel te bezoeken. Om de economische effecten van de toeristisch-recreatieve voorzieningen binnen onze gemeente beter te benutten en een regionale aanpak te versterken is een samenhangend toeristisch-recreatief beleid gemaakt. Dit beleid zal gericht zijn op het versterken, stimuleren en optimaal benutten van de voorzieningen zodat meer toeristen en recreanten onze gemeente bezoeken. Dit laatste heeft een positief effect op de lokale economie, qua werkgelegenheid en het versterken van de huidige lokale economie. Een uitbreiding van het bedrijventerreinen in Dronryp (bedrijfsconcentratiekern) en Berltsum, beide gericht op lichte bedrijvigheid en de mogelijkheid tot wonen bij het bedrijf, moet nieuwe kansen bieden.

Ontwikkelingen

Bestaande bedrijven die willen uitbreiden of verplaatsen zullen wij actief van dienst zijn. Omdat het bedrijventerrein Menaam-Noord bijna volledig is uitgegeven, is met de provincie gesproken over een alternatieve invulling van de locatie Empatec in Menaam. Deze locatie wordt bouwrijp gemaakt. In 2011 zijn voorbereidingen getroffen voor de ontwikkeling van het terrein in Dronryp, als pilotproject samen met de provincie. Met de provincie is een akkoord op hoofdlijnen bereikt over de afronding van het gebied. Wij staan open voor initiatieven op het gebied van recreatie en toerisme en waar nodig willen wij deze initiatieven ondersteunen. De diverse wandel-, fiets- en vaarroutes in de gemeente bieden mogelijkheden en deze worden vanuit de markt ook opgepakt. Verder wordt onderzocht of de bedrijventerreinen in Dronryp, Menaam en Berltsum op een breedbandvoorziening, bij voorkeur glasvezel, kunnen worden aangesloten.

Kaderstellende beleidsnota's

- De Westergozone in perspectief 2007-2011, 2007
- Streekplan Fryslân 2007, Om de kwaliteit fan de romte, 2007
- Toeristisch-recreatief beleidsplan
- Convenant Bedrijventerreinen Noordwest Fryslân 2010-2020

Programmaonderdelen

Het programma Lokale economie kent de onderdelen:

1. Zorgen voor voldoende aanbod van bedrijventerreinen
2. Benutten van de ligging in en deelname aan de Westergozone
3. Op orde houden van bestaande bedrijventerreinen
4. Bevorderen ondernemersklimaat

1. Zorgen voor voldoende aanbod van bedrijventerreinen

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Beschikking over voldoende aanbod van bedrijventerrein in alle daartoe aangewezen kernen, aansluitend bij zowel de lokale als de gemeentelijke vraag	Planologische kaders voor Menaam locatie Empatec (woon-werk locatie), Marsum (kleinschalige uitbreiding bedrijventerrein) verankerd. Bedrijventerrein Dronryp-West verder uit onderhandeld met provincie.	Bestemmingsplannen en beeldkwaliteitsplannen vastgesteld
Aanbod van bedrijventerrein onder marktconforme voorwaarden	Zie hierboven	Zie hierboven
Tot ontwikkeling brengen van Dronryp als bedrijfsconcentratiekern	Zie hierboven	Zie hierboven
Duidelijke en efficiënte (planologische) voorwaarden en een duidelijk uitgifte beleid	Zie hierboven	Zie hierboven

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar)	Streefwaarde 2013	Gerealiseerd 2013
Aantal ha. beschikbaar terrein Berltsum	P	Gem.	2007: 0 Realisatie in 2011: 0	2,0	0
Aantal ha. beschikbaar terrein Menaam	P	Gem.	2007: 2,2 Realisatie in 2011: 0,2	2,0	2,0
Aantal ha. beschikbaar terrein Dronryp	P	Gem.	2007: 0 Realisatie in 2011: 0	3,5	0
Grondprijs; gemiddelde grondprijs in de regio = 100	P	KvK	2007: 100 Realisatie in 2011: 105	95-105	95-105

2. Benutten van de ligging in en deelname aan de Westergozone

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Stimuleren van economische ontwikkeling in de Westergozone	In 2013 is het Westergo samenwerkingsverband beëindigd.	Overleg en afspraken maken Uitvoering geven aan acties
Meerwaarde ontfangen aan de positie (ligging in en deelname aan) binnen de Westergozone	Aanzet tot ontwikkeling woningmarkt-offensief	
Meer betrokkenheid van de ondernemer door aanpassing van de overlegstructuur		

3. Bevorderen ondernemersklimaat

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Een ondernemersklimaat waarbinnen naar aard en schaal passende lokale initiatieven tot ontplooiing kunnen komen	Wij hebben ervaren dat lokale ondernemers zich meer hebben gericht op "lijfsbehoud". Bedrijven hebben zich enorm ingespannen om bestaande activiteiten door de economische crisis te loodsen.	Inventariserende bijeenkomsten behoefte breedbandaanleg
Specifieke aandacht voor doelgroepen (starters)	Contact gezocht met startende ondernemingen	In stadsregionaal verband samen met KvK voorlichting georganiseerd
Een goede verstandhouding tussen (georganiseerde) ondernemers en de gemeente.	Een goede relatie met het bestuur en leden van de Commerciële Club Menameradiel (CCM)	Aanwezigheid tijdens door de CCM georganiseerde evenementen en activiteiten. Maandelijkse bedrijfsbezoeken
Bevorderen werkgelegenheid (direct en indirect) in de toeristisch-recreatieve sector	Toeristisch interessante routes zijn gerealiseerd.	Intergemeentelijk overlegstructuur opgezet Geïnvesteed in aanpassing bestaande infrastructuur

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar)	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
Aantal keren bestuurlijk overleg	E	Gem.	2007: 4 Realisatie in 2011: 2	4	2

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

Wat heeft het gekost?

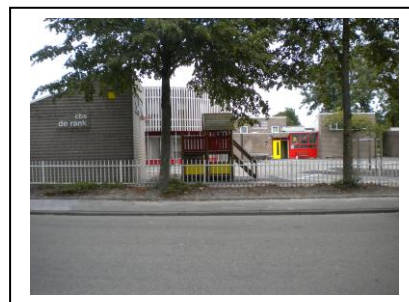
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lasten	100.190	207.058	205.941
Baten	3.748	185.876	192.295
Saldo	96.442	21.182	13.646

Programma 5 Onderwijs

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil:

- leerlingen in staat stellen het basisonderwijs zo dicht mogelijk bij huis te kunnen volgen;
- de kwaliteit en betaalbaarheid van het basisonderwijs in de gemeente grote prioriteit geven;
- een adequate invulling geven aan de huidige schoolgebouwen met het oog op dalende leerlingaantallen;
- het leerplichtverzuim tot een minimum beperken.



Context en achtergrond

Er waren 13 basisscholen in de gemeente, waarvan zes openbare basisscholen en één algemeen bijzondere basisschool (ondergebracht bij Onderwijsgroep Fier), vijf protestants-christelijke basisscholen en één katholieke basisschool. Per 1 augustus 2013 zijn de scholen CBS de Rank en OBS Master Cammingaskoalle gefuseerd tot 1 samenwerkingsschool. Deze nieuwe school heeft de naam 'It Twaspan' gekregen.

De uitvoering van de leerplicht is ondergebracht bij de gemeente Leeuwarden. Er worden 10 uren leerplicht per week ingehuurd.

Collegeprogramma

Het college heeft in zijn programma opgenomen dat er in Berltsum een brede school zal komen.

Ontwikkelingen

In overleg met de peuterspeelzalen en de kinderopvang werkt de gemeente binnen het beschikbare budget aan een zo goed mogelijke invulling van het onderwijsachterstandenbeleid (VVE) en daarmee aan invulling van de Wet OKE.

In de scholen in Marsum, Berltsum, Menaam, Bitgummole en Deinum waren lytse biebs ondergebracht. In Boksum was de lytse bieb gevestigd in het dorps huis. Per 1 januari 2014 zijn alle lytse biebs gesloten.

De brede school in Berltsum is gerealiseerd. De bouw van het nieuwe complex is in september 2012 van start gaan. Volgens planning is het gebouw eind juni 2013 opgeleverd. In oktober heeft de feestelijke opening plaats gevonden.

De leerlingprognoses van 2013 tonen aan dat de leerlingaantallen in Menameradiel de komende jaren (tot ca 2025) aanzienlijk zullen dalen. Deze daling is nog groter dan de prognoses van 2009. Er is op dit moment al een aantal scholen dat te maken heeft met lege lokalen.. Dit zal de komende jaren alleen maar toenemen. Op dit moment worden lege lokalen opgevuld met o.a. peuteropvang en kinderopvang.

In samenwerking met alle ketenpartners van onze gemeente is er een Toekomstvisie Onderwijs Menameradiel opgesteld in 2012 welke breed wordt gedragen door alle betrokken partijen. In de komende jaren zal uitwerking worden gegeven aan de Onderwijsvisie.

Het basisonderwijs bereidt zich voor op de herziening van het stelsel voor Passend Onderwijs. In het nieuwe stelsel krijgen scholen de plicht een passende onderwijsplek te bieden aan leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De wet Passend Onderwijs zal 1 augustus 2014 van kracht worden.

Kaderstellende beleidsnota's

- Toekomstvisie Onderwijs Menameradiel (2012).
- Integraal Huisvestingsplan (2008).
- Verordening Huisvesting 2005.
- Verordening Leerlingenvervoer 2006.

Programmaonderdelen

Het programma Onderwijs kent de onderdelen:

1. Onderwijshuisvesting.
2. Onderwijsachterstandenbeleid.
4. Leerplicht.

1. Onderwijshuisvesting

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Binnen de kaders van wet- en regelgeving en beschikbare middelen houden we in samenwerking met de schoolbesturen huisvestingsvoorzieningen in stand die voor langere tijd geschikt zijn om te gebruiken ten behoeve van het onderwijsproces	Goede huisvestingsvoorzieningen in Berltsum en Deinum gerealiseerd	Nieuwbouw voor 2 scholen en verbouw in Deinum in verband met de nieuwe samenwerkingsschool.

2. Onderwijsachterstandenbeleid

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Vermindering van onderwijsachterstanden	Achterstandskinderen zoveel mogelijk bereiken via VVE	Onderwijsachterstandsmiddelen ingezet.
Elke leerling een passende vorm van onderwijs aanbieden	Ons voorbereiden op de wet passend onderwijs	In samenwerking met de scholen de uitvoering van de wet passend onderwijs voorbereiden

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (2008)	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
Aantal peuters dat gebruik maakt van het derde dagdeel op de peuterspeelzaal	E		17 Realisatie in 2011: 30	40	25

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

3. Leerplicht

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Zoveel mogelijk leerlingen deel laten nemen aan onderwijs	Schooluitval zoveel mogelijk beperken.	Leerlingen stimuleren onderwijs te volgen.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (2006/2007)	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2012/2013	2013
Aantal bemiddelingen leerplicht			70 Realisatie in 2011:110	60	60
Ongeoorloofd schoolverzuim			15	10	12

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lasten	1.230.694	1.385.315	1.266.135
Baten	6.363	6.363	36.194
Saldo	1.224.331	1.378.952	1.229.941

Programma 6 Cultuur, recreatie en sport

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil dat inwoners (jong en oud) toegang hebben tot een breed aanbod aan culturele en recreatieve voorzieningen en activiteiten. De gemeente Menameradiel wil dat inwoners (jong en oud) toegang hebben tot een verscheidenheid aan sportvoorzieningen omdat ze het belangrijk vindt dat mensen in het kader van gezondheid en sociale participatie aan sport doen.



Kunstgrasveld Berltsum

Context en achtergrond

Onze gemeente heeft een bloeiend verenigingsleven met veel actieve vrijwilligers. Onze gemeente heeft in het bijzonder een rijk amateurmuziek-, volksdans- en toneelklimaat.

De gemeente Menameradiel werkt met de gemeenten het Bildt, Leeuwarderadeel en Ferwerderadiel samen in het breedtesportproject GO-4 Sport. GO-4 Sport doet aan sportstimulering, speciaal gericht op onderwijs en jeugd.

Collegeprogramma

Wat betreft de subsidieverstrekking is in het collegeprogramma opgenomen dat er maximale budgetten per jaar zouden moeten worden vastgesteld. Dit vraagt een herziening van de algemene subsidieverordening.

In 2012 gaf de gemeente subsidie voor zwembadabonnementen voor jongeren van 4 t/m 16 jaar uit Menameradiel. Vanaf 2013 liep het contract met de eigenaren van het zwembad af en was de gemeente niet verplicht om een zwembadabonnementen te vergoeden. De gemeenteraad heeft echter besloten om ook in 2013 zwembadabonnementen deels te vergoeden.

Ontwikkelingen

Wat recreatie betreft is een beweging aan de gang om ons gebied aantrekkelijker te maken als recreatiegebied voor zowel inwoners als mensen van buiten de gemeente. Gemeente, bedrijven en particulieren werken hierin meer en meer samen. Voorbeelden zijn het bevaarbaar maken voor pleziervaart van vaarwegen (Kleiroute, Noordelijke Elfsteden-vaarroute), het onderhouden van het fietsknooppuntnetwerk en het aanleggen van een wandelknooppuntnetwerk. De gemeente is sinds 2011 lid van de Marrekrite en de provinciale TIF-structuur. Hierbij hoort een regio-aanjager die als tussenpersoon functioneert tussen instanties, overheid en bedrijven op het gebied van recreatie en toerisme. In 2013 heeft een evaluatiemoment plaatsgevonden. In 2013 zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een provinciedekkende marketingorganisatie waar elke gemeente zich bij aan kan sluiten. Bestuurlijk is nauwe samenwerking gezocht binnen de gemeenten in de regio NW- Fryslân. Het doel hiervan is te komen tot een regio R&T platform.

Sinds 2012 geldt er een vereenvoudigde procedure voor “kleine” eenmalige culturele subsidies. Dit is vastgelegd in de beleidsregels Welzijn. Verder zijn er ontwikkelingen voor verdere aanleg en beheer van fietsroutes, wandelroute en informatievoorziening.

In de scholen in Marsum, Berltsum, Menaam, Bitgummole en Deinum zijn lytse biebs ondergebracht. In Boksum is de lytse bieb gevestigd in het dorps huis. In totaal gaat het om zes lytse biebs die onderdak in de school of dorps huis hebben gekregen. In overleg met Bibliotheken

Noardwest Fryslân is opnieuw naar de toekomst van het bibliotheekwerk in Menameradiel gekeken. Er is besloten om de lytse biebs per 1 januari 2014 te sluiten. Daarvoor in de plaats komen Schoolbiebs (mediatheken) en blijft de Bieb in Dronryp open.

Kaderstellende beleidsnota's

1. Subsidieverordening gemeente Menaldumadeel (2012);
2. Beleidsregels Welzijn (2012);
3. Intentieverklaring over het gebruik van het Fries (2006);
4. GO-4 Sport projectplan (2011-2015);
5. Elts in byb (2009);
6. Taalnota (2010);
7. Sportnota (2010);
8. Recreatie- en toerismebeleid.

Programmaonderdelen

Het programma Cultuur, Recreatie en Sport kent de volgende onderdelen:

1. Kunst en Cultuur;
2. Recreatie;
3. Sport.

1. Kunst en Cultuur

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Wij willen een breed aanbod aan culturele voorzieningen en de toegankelijkheid ervan handhaven.	-Dat muziek-, zang-, toneel- en volksdansverenigingen toegankelijk zijn voor een breed publiek. - Toename leerlingen korpsen -Dat verschillende eenmalige voorstellingen laagdrempelig zijn door de lage entreprijs en dus voor een breed publiek toegankelijk.	-Diverse amateurkunst subsidie uitgekeerd aan verenigingen. -Niet bezuinigen op cultuur -Diverse incidentele subsidies uitgekeerd voor eenmalige activiteiten.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (2008)	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
Het aantal deelnemers aan het muziekonderwijs	P	Subsidieformulieren	173	165	169
Het aantal muziek-, toneel-, volksdans en zangverenigingen	P	Idem	33	31	32

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

* s. / w. = streefwaarde / werkelijk aantal

2. Recreatie

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Wij willen de recreatieve voorzieningen in de gemeente zo goed mogelijk onderhouden	We hebben diverse wandel-, fiets- en vaarroutes toegankelijk gemaakt.	De routes zijn bewegwijzerd en gepubliceerd.
Wij willen dat de recreatieve sector meer directe en indirecte werkgelegenheid gaat opleveren	Nog niet te meten.	Toeristische infrastructuur verbeterd.

3. Sport

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Door specifiek aandacht te schenken aan doelgroepen proberen zoveel mogelijk inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen	Scholieren kennis laten maken met verschillende sporten en sportverenigingen uit de omgeving.	Samen met GO-4 sport sportactiviteiten en sportlessen op school georganiseerd. Daarnaast heeft de schoolsport commissie drie sportdagen mogelijk gemaakt.
Het niveau van de sportvoorzieningen zoveel mogelijk op peil houden	Kwalitatief goede velden en sportaccommodaties.	Natuurgrasvelden goed onderhouden. Groot onderhoud beperkt aantal velden.
Sportverenigingen mee verantwoordelijk maken voor de sportvoorzieningen	Een aantal sportverenigingen doen het groenonderhoud zelf.	Taken overgedragen aan sportverenigingen.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (2008)	Streefwaarde	Gerealiseerd
				2013	2013
Aantal uren dat de sporthal in gebruik is	P		1087	1250	1084

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lasten	931.331	1.422.968	1.321.998
Baten	65.170	65.170	69.384
Saldo	866.161	1.357.798	1.252.614

Programma 7 Werk en inkomen

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil zoveel mogelijk mensen uit de gemeente aan het werk krijgen en houden en er zorg voor dragen dat uitkeringsgerechtigden op een efficiënte en rechtvaardige wijze geholpen worden.



Context en achtergrond

De gemeente Menameradiel neemt deel aan de Dienst SoZaWe die voor acht gemeenten de Wet Werk en Bijstand, aanverwante wetten en de prestatieveld 5 (Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem) en 6 (Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer) van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) uitvoert. De Dienst SoZaWe probeert daarbij zoveel mogelijk samenwerking te zoeken met diverse partners uit het bedrijfsleven. De Dienst SoZaWe vergroot hiermee het aanbod aan werkervaringsplaatsen, stageplaatsen, vrijwilligerswerk, cursussen, enzovoort.

Ontwikkelingen

Toename van de zorgvraag door vergrijzing en door een autonome toename van de zorgvraag. Een andere werkwijze (kanteling) van de Dienst SoZaWe (centralisering van de diensten) als gevolg van de bezuinigingsopdracht van de gemeenten. Een stijging van het aantal bijstandsgerechtigden als gevolg van de economische recessie. Als gevolg van rijksbeleid lopen de re-integratiegelden drastisch terug.

Programmaonderdelen

Het programma Werk en Inkomen kent de onderdelen:

1. Werk
2. Inkomen

1. Werk

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Het cliëntenbestand in 2013 zo laag mogelijk proberen te houden (geldt voor totale werkgebied van de Dienst SoZaWe)	Het cliëntenbestand is in 2013 gestegen. Dit is een gevolg van de economische crisis. Inwoners die als gevolg van ontslag eerst nog aanspraak konden maken op de WW, stromen nu door naar de bijstand.	We hebben geprobeerd de instroom van nieuwe cliënten zoveel mogelijk te beperken (d.m.v. een actieve poortwachter). Daarnaast hebben we ons best gedaan de doorstroom en de uitstroom te bevorderen (d.m.v. re-integratie- en leertrajecten en een intensieve samenwerking tussen verschillende partners). Dit geldt voor het totale werkgebied van de Dienst SoZaWe.
De zelfredzaamheid en participatie van cliënten vergroten (ondermeer door samenwerking met Omtinkerij Menameradiel en de vrijwilligerscentrale Middelsee)	Inwoners hebben zoveel mogelijk deelgenomen aan het maatschappelijk leven.	Inwoners die niet direct of moeilijk bemiddelbaar waren naar regulier werk, hebben meegedraaid in vrijwilligersprojecten in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (2009)	Streefwaarde	Gerealiseerd
ontwikkeling aantal bijstandsgerechtigden	P		102	150	165

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

2. Inkomen

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Zorgdragen voor een uitkering wanneer mensen (nog) niet zelf in de kosten voor levensonderhoud kunnen voorzien.	We hebben zorg gedragen voor een uitkering wanneer dit nodig was.	Op een rechtmatige en efficiënte wijze WWB-uitkeringen toegekend en verstrekt.
Het aantal bijstandsgerechtigden zo klein mogelijk houden.	We hebben daarbij geprobeerd het aantal uitkeringsgerechtigden zo klein mogelijk te houden.	Het aantal toegekende uitkeringsaanvragen geprobeerd terug te dringen (actieve poortwachter).

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar
Lasten	4.124.640	4.603.785	4.486.677
Baten	3.388.368	3.680.268	3.626.116
Saldo	736.272	923.517	860.560

Programma 8 Welzijn en zorg

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil dat alle burgers van de gemeente op een zo gelijkwaardig mogelijke wijze kunnen deelnemen aan de samenleving door toegankelijke zorg- en welzijnsvoorzieningen, het stimuleren van ontmoeting, sociale samenhang en vrijwilligerswerk.



omtinkers

Context en achtergrond

Welzijn staat sterk onder invloed van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de uitvoering die de gemeenten daar aan moeten geven. Gevolg hiervan is dat op een andere manier naar de verschillende beleidsterreinen van welzijn moet worden gekeken.

Collegeprogramma

In het collegeprogramma zijn geen specifieke aandachtspunten of ambities benoemd voor zorg en welzijn. Dit betekent dat op de ingeslagen weg door wordt gegaan.

Ontwikkelingen

Het omtinkersconcept (door middel van integrale cliëntondersteuning / keukentafelgesprekken invulling geven aan de gemeentelijke informatie- en adviestaak in de Wmo) krijgt steeds vastere vormen. Zorg- en welzijnsorganisaties hebben een gemeenschappelijke visie en missie geformuleerd. Er worden steeds meer verbindingen gelegd. De verbinding met de vrijwilligerscentrale is daarvan een goed voorbeeld. PR voor Omtinkerij en de mogelijkheden daarvan voor onze inwoners blijft belangrijk. Dat we op de goede weg zijn bevestigd de Kanteling: landelijk beleid met dezelfde werkwijze als Omtinkerij.

De gemeente krijgt er op het gebied van zorg de komende jaren steeds meer taken bij. Eén van deze taken is de functie begeleiding die vanuit de AWBZ overkomt naar gemeenten. Het is een uitdaging om o.a. met de partners van Omtinkerij te bekijken hoe we dat zo goed mogelijk kunnen opvangen.

Ook de jeugdzorg (nu een taak van de provincie) gaat over naar de gemeente. Het is de bedoeling dat het Centrum voor Jeugd en Gezin daarin een grote rol zal spelen: er komt nog meer nadruk te liggen op preventie.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Middelsee bestaat sinds 31 mei 2012. In het CJG Middelsee werken verschillende partners samen om ervoor te zorgen dat het aanbod toegankelijker wordt en dat kinderen/ouders met hulpvragen op een goede manier worden geholpen. Het is zaak het CJG Middelsee de komende tijd uit te bouwen naar een stevig netwerk dat berekend is op de extra taken die de overheveling van de jeugdzorg naar de gemeente, het overbrengen van de functie “begeleiding” uit de AWBZ naar de gemeente en “Passend Onderwijs” met zich meebrengt.

Onze gemeente krijgt de komende jaren te maken met de gevolgen van demografische ontwikkelingen. Er is niet zo zeer sprake van krimp, maar wel van verandering van de samenstelling van de bevolking: minder kinderen, meer ouderen en een kleinere beroepsbevolking. Dit heeft gevolgen voor onze dorpen en de voorzieningen in die dorpen. Welzijn Nieuwe Stijl is een werkwijze die landelijk ingevoerd wordt en aansluit bij de manier waarop wij binnen Omtinkerij werken. Met ingang van 2012 werken we met Stichting Welzijn Middelsee volgens de werkwijze van Welzijn Nieuwe Stijl. De ervaring die we met hen opdoen willen we gebruiken voor het maken van afspraken met bijvoorbeeld Welzijn Centraal en MEE Friesland.

Kaderstellende beleidsnota's

- Integrale Nota Jeugdbeleid (Een goed jeugdbeleid begint thuis, 8 december 2005)
- Visiedocument annex Beleidsplan WMO (Dienst SoZaWe en gemeenten, 6 juni 2006)
- Subsidieverordening Menameradiel (2012)
- Beleidsregels Welzijn (2012)
- Nota Ouderenbeleid (2002)
- Wmo-beleidsplan De krêften bondelje (2012)

Programmaonderdelen

Het programma Welzijn en zorg kent de onderdelen:

1. Maatschappelijke zorg
2. Sociaal-cultureel werk (jeugd- en jongerenwerk en dorpshuizen)
3. Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk
4. Jeugdgezondheidszorg

1. Maatschappelijke zorg

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Een lokaal netwerk van zorg en dienstverlening	De basis voor een lokaal netwerk van zorg en dienstverlening is gelegd.	Het gerealiseerde omtinkersteam waarin verschillende functies, zoals de ouderenadviseur en de wijkverpleegkundige, zijn gebundeld, is verder doorontwikkeld.
Een aanbod aan voorzieningen dat toegankelijk en flexibel is	Voor inwoners van Menameradiel is er een goede en gemakkelijke toegang tot het aanbod van diensten op het gebied van zorg en welzijn.	De Omtinkers zijn vijf dagen in de week bereikbaar van 9.00 tot 12.00 uur via één telefoonnummer.
Inwoners van de gemeente Menameradiel participeren in de samenwerking op een manier die bij hen past	Zorgaanbieders en vrijwilligers werken samen in verschillende projecten.	Door nauwe samenwerking tussen de Omtinkers en de Vrijwilligerscentrale kunnen meer creatieve oplossingen aangeboden worden.

2. Sociaal-cultureel werk

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Voorzieningen voor jeugd (consultatiebureau, kinderopvang, peuterspeelzaal, basisonderwijs, voortgezet onderwijs) sluiten op elkaar aan waardoor er een goed netwerk ontstaat waarbinnen wordt samengewerkt	De hulpverleners werken steeds beter met elkaar samen. Doordat ze elkaar kennen nemen ze sneller contact met elkaar op om zaken te bespreken en een gezamenlijk plan te maken.	Het gehele jaar periodiek samenwerkingsoverleggen georganiseerd tussen de hulpverleners binnen het Centrum Jeugd en Gezin.
Een voor jongeren aantrekkelijk activiteitenaanbod binnen de gemeente realiseren	Kwalitatief goede speeltuinen en diverse sportactiviteiten in de buurt.	Verschillende activiteiten georganiseerd door jongerenwerk, GO-4 sport en de sportcommissie Menameradiel.

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (2009)	Streefwaarde 2013	Gerealiseerd 2013
Aantal lokale activiteiten waarin de jongerenwerker een bijdrage levert	P	jongerenwerker	2	5	4

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

3. Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Kwalitatief goede en betaalbare voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzalen) in de gemeente Menameradiel.	Kwalitatief goede voorziening voor kinderopvang en gastouders.	Alle voorzieningen zijn geïnspecteerd door de GGD en voldoen aan de kwaliteitseisen kinderopvang.
Alle peuterspeelzalen voldoen aan de kwaliteitseisen van de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie, 2012) en minimaal 1 peuterspeelzaal biedt Voor en Vroeg-schoolse Educatie (VVE) aan	Alle peuterspeelzalen voldoen aan niveau 1 en drie locaties niveau 2.	Op drie locaties VVE aanbieden.

4. Jeugdgezondheidszorg

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Het bewustzijn bij ouders omtrent gezonde voeding en overgewicht vergroten. Verandering van gedrag bewerkstelligen bij jongeren die overmatig alcohol gebruiken.	Ouders de mogelijkheid geboden om informatiebijeenkomsten over gezonde leefstijl bij te wonen. Ouders met kinderen in groep 7 zijn geïnformeerd over de risico's van alcoholgebruik op jonge leeftijd.	Informatiebijeenkomst gezonde voeding op basisscholen in samenwerking met GO-4 Sport. Groep 7 gesprekken over alcohol tussen jeugdarts (JGZ) en ouders. Diverse sportactiviteiten door de sportcommissie en GO-4 Sport.
Jongeren met problemen zo snel, zo efficiënt en zo passend mogelijk helpen.	Betere samenwerking tussen betrokken hulpverleners.	Door het CJG te versterken.

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lasten	4.059.120	4.146.540	3.977.086
Baten	879.079	986.163	807.772
Saldo	3.180.041	3.160.377	3.169.313

Programma 9 Milieu

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil samen met de inwoners streven naar een veilige, milieubewuste duurzame leefomgeving.



Context en achtergrond

De aandacht voor de aspecten die ons milieu bepalen neemt toe. Milieubeleid is al jaren verweven in landelijk, provinciaal en gemeentelijk beleid. Milieubeleid op het gebied van bodem, water en geluid is wettelijk verplicht. Naast de vele landelijke normen die er zijn om milieuveiligheid op een zo hoog mogelijk plan te regelen, komen er steeds meer beleidsvoornemens die juist gemeenten een eigen aandeel geven in de ontwikkeling en realisering van nieuwe mogelijkheden. Zo wil het kabinet in 2020 30% minder CO₂ uitstoot in vergelijking met 1990. Er moet een besparing gerealiseerd worden van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5% per jaar, tot een besparing van 100 Petajoule in 2020. Het aandeel hernieuwbare energieopwekking is nu 4%. In 2020 moet er een toename zijn naar 14% en 16% in 2023.

Het overgangsbeleid m.b.t. bodembeleidsplan met bodemkwaliteitskaarten is in 2012 komen te vervallen. Daarom is er een nieuwe Nota bodembeheer inclusief bodemkaarten (kwaliteit en functie) in samenwerking met 17 omliggende gemeenten opgesteld. Het doel hiervan is om grondverzet binnen de gemeente eenvoudiger, eenduidiger en goedkoper te maken.

Collegeprogramma

De gemeente is tegenstander van de zoutwinning in de gemeente en opslag van CO₂. De gemeente wil een bijdrage leveren aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. In het streven van de gemeente naar een duurzame ontwikkeling past een zorgvuldige omgang met de bodem, waardoor verontreiniging en uitputting worden voorkomen en waardevolle bodemelementen zo min mogelijk worden aangetast.

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren is afvalverwerking goedkoper geworden voor de burger en groeit het milieurendement. Met de ondertekening van het Noordelijk Energie Akkoord hebben we de intentie de EPC-norm terug te dringen.

Er wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe bodembeleid binnen de gemeente om grondverzet gemakkelijker te maken. De afgelopen jaren heeft de provincie op milieuterrein de regie in de professionalisering bij de taakonderdelen vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het Rijk wenst daarvoor regionale milieudiensten in te richten. In december 2013 heeft de gemeente de gemeenschappelijk regeling Fryske Útfieringstsjinst Miljeu (FUMO) getekend. De FUMO zal per 1 januari 2014 in werking treden.

Kaderstellende beleidsnota's

- Milieujaarsverslag 2012;
- Convenant Handhaving Middelsee-gemeenten 2007;
- Energieakkoord 2013;
- Gemeentelijk rioleringsplan 2013-2018;
- Waterplan Middelsee 2010-2015;
- Kadernota Openbare Verlichting Gemeente Menameradiel d.d. 5 juli 2007;
- Uitvoeringsplan Openbare Verlichting 29 januari 2009;

- Nota Bodembeheer incl. bodemkaarten 2012;
- Nieuw bodembeleid (Impuls Lokaal Bodembeheer) 2012.

Programmaonderdelen

Het programma Milieu kent de onderdelen:

1. Afvalverwijdering en verwerking
2. Riolering en waterzuivering
3. Milieubeheer

1. Afvalverwijdering en verwerking

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Minimaal 60% van het huishoudelijke afval gescheiden in te zamelen ten behoeve van nuttige toepassing conform de doelstelling van het landelijke afvalbeheersplan behouden	In de Omrin-gemeenten is 2012 een scheidingspercentage van 64% behaald met de nascheidingsinstallatie (cijfers 2013 nog niet bekend). De landelijke norm in 2015 zit op 65%.	De nascheidingsinstallatie is sterk verbeterd zodat de resultaten steeds beter worden.
Landelijke normering afvalscheiding per component nastreven	Ingezet op bekender maken verschillende inleverfaciliteiten voor de afvalcomponenten buiten het huishoudelijke afval om.	Bewoners informeren over de faciliteiten voor inleveren van glas, kleding, oud papier. Scheidingswijzer bij de afvalkalender. Bewustwordingsproef met afvalcoach, gestart in september 2013.

2. Riolering en waterzuivering

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Realisatie van integraal waterbeheer volgens het GRP	Realisatie van dit werkterrein is een doorlopende actie.	Uitvoering van beleid en realisatie van GRP-doelen en projecten.

3. Milieubeheer

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Borging van kwaliteit op gebied van handhaving/toezicht en vergunningverlening	Deelname FUMO. Verbeterplan t.b.v. borging kwaliteit Vergunning, Toezicht en Handhaving.	Ondertekenen gemeenschappelijke regeling FUMO. Opstellen verbeterplan in ontwerp.
Goede milieukwaliteit nastreven en daarmee een bijdrage leveren aan een duurzame leefomgeving.	Bewoners voorgelicht over energiebesparing. 16 bewoners hebben hun woning in 2013 geïsoleerd en daar subsidie voor gekregen.	Project Besparen op Maat uitgevoerd.
Regionale uitwisseling van grondstromen worden eenvoudiger en normkaders zullen eenvoudiger worden	- Effectief toezicht houden en indien nodig handhavend optreden; - Verbeterd inzicht krijgen in de grondstromenketen - Verbeteren van de samenwerking en kennisoverdracht tussen de bevoegde gezagen binnen de regio (gemeenten, provincie Fryslân, inspectie ILT en politie;	Deelgenomen aan het project Ketenhandhaving en grondstromen.
Minimaliseren van de aantasting van de bodem	In het kader van het Besluit bodemkwaliteit zijn er meldingen grondverzet gedaan.	Toezicht houden op gemeld grondverzet

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar) Realisatie (jaar)	Streefwaarde 2013	Gerealiseerd 2013
Uit te voeren Integrale controles	P	Werk-programma Handhaving 2013	2009 (77) 2011 (116)	77	
Uit te voeren hercontroles	P	Werk-programma Handhaving 2013	2009 (23) 2011(23)	23	
Sanctionerende handhaving	P	Werk-programma Handhaving 2013	2009 (2) 2011 (3)	3	

Klachten bedrijven	E	Milieujaar-verslag 2012	2009 (5) 2011 (11)	5	
Klachten niet-inrichting gebonden	E	Milieujaar-verslag 2012	2008 (40) 2011 (3)	40	

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar
Lasten	2.900.413	3.447.038	3.043.878
Baten	2.711.882	3.010.219	2.919.609
Saldo	188.531	436.819	124.269

Programma 10 Bouwen en ruimte

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil samen met haar inwoners, dorpsbelangen en woningbouwcorporaties een woonomgeving realiseren waarin iedereen zich thuis voelt



Context en achtergrond

Het inwoneraantal van de kernen is de laatste jaren licht afgenomen. De verwachting is dat de vraag naar woningen de komende jaren zal afvlakken, maar, aansluitend bij de landelijke trend tot gezinsverdunding, per saldo redelijk op peil zal blijven. Hierbij zal vooral vraag blijven naar levensloopbestendige woningen en starterswoningen, waarbij de kwaliteit van de woningen belangrijker is dan de kwantiteit. Op dit moment bestaat bijna een kwart van het woningaanbod uit huurwoningen. Deze zijn voor het overgrote deel van Wonen Noordwest Friesland.

In 2012 is de uit 2009 stammende woonvisie geactualiseerd aan de veranderende tijden. In de woonvisie is vastgelegd hoeveel woningen er de komende jaren worden gebouwd, voor welke specifieke doelgroepen en waar deze worden gesitueerd. De woonvisie is tot stand gekomen in overleg met het Bestuurlijk Overleg Stadsregio Leeuwarden (BOSL) en de provincie Fryslân. Binnen de bestaande bebouwde omgeving mag zonder meer gebouwd worden, daarbuiten zijn beperkte mogelijkheden.

De afgelopen jaren zijn er de nodige uitbreidingslocaties rondom de dorpen ingevuld of bestemd; de komende jaren zal de nadruk liggen op inbreiding, herstructurering van vrijkomende locaties en het op peil houden van de kwaliteit van de bestaande voorraad.

Het actualiseren en digitaliseren van de bestemmingsplannen is een continu proces en gesteld kan worden dat we de beschikking hebben over een actueel beleidsmatig en juridisch kader.

Collegeprogramma

Inbreiding, herstructurering van vrijkomende locaties en het bij de tijd houden van de kwaliteit van de bestaande voorraad staat de komende jaren centraal. Wij willen kritisch naar de dorpsstructuren kijken als het woningbouw betreft. Bij zowel gemeentelijke als particuliere grondexploitaties willen wij meer sturen op kwaliteit door middel van het vooraf stellen van duidelijke kaders aan de ontwikkelaars. In toekomstige nieuwbouwplannen moeten voldoende huur-, levensloopbestendige en betaalbare woningen worden gerealiseerd. Daarnaast willen wij meer aandacht voor het aspect duurzaamheid, vooral ten aanzien van het energieverbruik. Wij hebben regelmatig contact met woningbouwcorporaties en als uitvloeisel van de Woonvisie zullen prestatieafspraken met hen worden gemaakt.

Ontwikkelingen

Voor het gebied rondom de Haak om Leeuwarden heeft de raad in 2011 de intergemeentelijke structuurvisie Nieuw Stroomland vastgesteld. De komende jaren zal uitvoering worden gegeven aan de uitwerking van deze visie, onder ander door uitvoeringsgerichte plannen voor de dorpen Marsum en Deinum. Voor het laatste dorp zal in 2014 een integrale visie voor de herinrichting van de oostelijke rand in procedure gaan. In 2013 is verder gewerkt aan De Pôlle in Berltsum (sloop veilinggebouwen). Voor Dronryp is in 2012 op unieke wijze een vraaggericht plan voor Fûgellân fase 3 ontwikkeld; de eerste 10 kavels zijn in 2013 beschikbaar gekomen en hiervan zijn er inmiddels enkele verkocht. Voor met name Berltsum zal de komende tijd worden bekeken op welke wijze het toenemend aantal “lege plekken” (door sloop of leegstand) in het dorp op verantwoorde wijze ingevuld kan worden. Eenzelfde aanpak wordt mogelijk voor Dronryp en Menaam gevolgd vanwege de ontwikkelingen in de zorgvoorzieningen aldaar. Door de verruiming van de wetgeving die betrekking heeft op geluidsbelasting rond militaire luchthavens zijn woningbouwlocaties in het bestemmingsplan voor Ingelum en Marsum opgenomen.

Bij al deze projecten zullen de betreffende dorpsbelangen betrokken blijven en duidelijk is dat gelet op de verwachte demografische ontwikkelingen de nadruk nog meer zal komen te liggen op bouwen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit.

Kaderstellende beleidsnota's

- Rijk: Nota Ruimte 2005
- Provincie: Streekplan Fryslân 2006, vastgesteld door GS bij besluit van 13 december 2006
- Landschapsontwikkelingsplan 2005, in opdracht van het BOSL, burgemeester en wethouders d.d. 12 april 2005, geactualiseerd 2012
- Welstandsnota, raad 24 juni 2004, geactualiseerd najaar 2012
- Geactualiseerde bestemmingsplannen
- Landschapsvisie Deinum-Marsum-Ritsumasyl, 2009
- Woningbehoeftenonderzoek Fryslân 2007
- Woonplan 2009/2012
- Prestatieafspraken met Wonen Noordwest Friesland, 2013
- Energieakkoord Noord Nederland, 2008
- Intergemeentelijke Structuurvisie Nieuw Stroomland, raad 17 februari 2011
- Verordening Romte Provincie Fryslân, 2012

Programmaonderdelen

Het programma Bouwen en ruimte kent de onderdelen:

1. wonen in de kernen;
2. volkshuisvesting.

1. Wonen in de kernen

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Optimale woon- en leefomgeving	Verbetering woon- en leefomgeving in Berltsum	Sloop de Pôlle, nieuwbouw Brede school Berltsum, sloop bestaande gebouwen
Bouwen levensloopbestendige en energiezuinige woningen	Aanbod voor specifieke woningen in Dronryp	Uitleglocatie in Fûgellân
Een actueel en accuraat beleidsmatig en juridisch kader	Actualisering bestemmingsplannen	Gewerkt aan herziening bestemmingsplannen Boksum, Menaam bedrijventerrein, Wiersterdyk Berltsum en tuinbouwgebied Berltsum

Volkshuisvesting

<i>Wat wilden we bereiken?</i>	<i>Wat hebben we bereikt?</i>	<i>Wat hebben we ervoor gedaan?</i>
Goede huisvesting voor diverse doelgroepen (starters/senioren) in onze gemeente	Aanbod gericht op de vraag	Vraaggericht plan in Dronryp, planvoorbereiding Kûkshiem-2 Dronryp
Handhaven huidig leegstandsniveau	Het leegstandsniveau is gehandhaafd	Afspraken met de corporaties
Een actueel en accuraat beleidsmatig kader (Woonvisie)	De Woonvisie is in 2009 als beleidskader vastgesteld	De Woonvisie wordt gehanteerd als beleidskader bij toekomstige planvorming

Omschrijving	E/P	Bron	Nulmeting (jaar) Realisatie (jaar)	Streefwaarde 2013	Gerealiseerd 2013
"aanhaken" bij het Wobof *	P	Wobof	2007		
Woningen voor starters	P	Wobof	2007	7	5
Woningen voor senioren	P	Wobof	2011 (6)	14	-
Leegstand	E	Wobof	2007	0-10	0-10
Energiezuinige woningen	P	Wobof	2011 (29)	15	6
Levensloopbestendige woningen	P	Wobof	2007	7	-

* E = effectindicator en P = Prestatie-indicator

* = levert informatie op voor komende jaren

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar
Lasten	893.449	2.148.869	2.985.527
Baten	166.833	887.683	1.793.822
Saldo	726.616	1.261.186	1.191.706

Programma 11 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Missie / programmadoelstelling

De gemeente Menameradiel wil een duurzaam sluitende begroting realiseren welke de basis is voor de realisatie van het gemeentelijk beleid in concrete en zichtbare resultaten.



Context en achtergrond

Het financiële beleid stoelt op een reëel sluitende begroting en een zo mogelijk sluitend meerjarenperspectief. Structurele lasten moeten worden gedekt uit structurele middelen, op deze manier kunnen nieuwe projecten langdurig in stand worden gehouden.

De lastenstijgingen voor de burgers worden zoveel mogelijk beperkt. Voor het rioolrecht, de afvalstoffenheffing en leges geldt dat zo mogelijk kostendeckende tarieven worden gehanteerd.

Kaders

Algemene kaders (gelden voor alle programma's en producten):

Beleidskader	Jaar
Begroting 2013	2013
Meerjarenraming 2013 – 2016	2013
Kadernota 2012 opmaat programmabegroting 2013	2012
Besluit Begroting en Verantwoording	2003
Treasurystatuut	2005
Financiële verordening (art. 212 GW)	2004
Controleverordening (art. 213 GW)	2003
Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 213a GW)	2004
Nota reserves en voorzieningen	2011
Nota activerings- en afschrijvingsbeleid	2011
Nota lokale heffingen	2005
Nota weerstandsvermogen	2009
Verordening op de heffing en invordering van onroerende-zaakbelastingen	2012
Verordening op de heffing en invordering van leges (Tarieventabel)	2012
Verordening op de heffing en invordering forensenbelasting	2012

Wat heeft het gekost?

	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lasten	1.064.543	1.410.181	1.556.414
Baten	14.188.986	16.209.779	15.556.362
Saldo	-13.124.443	-14.799.598	-13.999.947

2.1 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

	Realisatie Begrotingsjaar	Raming Begrotingsjaar na wijziging	Raming Begrotingsjaar voor wijziging
<i>Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is</i>	1.687.611	1.690.778	1.645.878
<i>Algemene uitkeringen</i>	11.729.773	11.665.428	11.632.927
<i>Dividend</i>	72.763	63.112	47.362
<i>Saldo van de financieringsfunctie</i>	pm	pm	pm
<i>Compensabele BTW versus uitkering uit BTW compensatiefonds</i>	p.m.	p.m.	p.m.
<i>Overige algemene dekkingsmiddelen</i>	236.914	250.818	260.818
Totaal	13.727.061	13.670.136	13.586.985

2.2 Onvoorzien

Gebruik onvoorzien	Raming Begrotingsjaar na wijziging	Raming Begrotingsjaar voor wijziging
<i>Programma 1 Bestuur</i>	6.800	
<i>Programma 2 Veiligheid</i>	3.600	
<i>Programma 3 Verkeer en openbare ruimte</i>	101.108	
<i>Programma 4 Lokale economie</i>		
<i>Programma 5 Onderwijs</i>		
<i>Programma 6 Cultuur, recreatie en sport</i>	4.750	
<i>Programma 7 Werk en inkomen</i>	4.660	
<i>Programma 8 Welzijn en zorg</i>	38.850	
<i>Programma 9 Milieu</i>		
<i>Programma 10 Bouwen en ruimte</i>	11.918	
<i>Programma 11 Financiering en algemene dekkingsmiddelen</i>	292.216	463.902
Totaal onvoorzien	463.902	463.902

*In de primitieve begroting wordt de post onvoorzien geraamd onder programma 11.
Via begrotingswijzigingen wordt de post onvoorzien verdeeld over de verschillende programma's.
Aan het einde van het begrotingsjaar vervalt een eventueel restant van de post onvoorzien naar het resultaat voor bestemming (algemene dekkingsmiddelen).
De post onvoorzien maakt onderdeel uit van programma 11 vandaar dat de raming onvoorzien in de primitieve begroting (raming begrotingsjaar voor wijziging) staat geraamd onder financiering en algemene dekkingsmiddelen.*

3 Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf heeft betrekking op belastingen en heffingen. De belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeenten. De paragraaf lokale heffingen bevat een verantwoording van beleidsvoornemens en geeft een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen. De lokale lasten zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ook het kwijtscheldingsbeleid maakt hier deel van uit.

Hierna wordt verder ingegaan op de ontwikkelingen in de lokale heffingen in 2013 en het in 2013 gerealiseerde kwijtscheldingsbeleid.

Onderstaand is een overzicht (tabel 1) van de opbrengsten weergegeven:

Tabel 1. – Overzicht van belasting- en heffingenopbrengst 2013 (excl. opbrengsten invordering).

Nr.:	Belastingsoort:	Raming primitieve begroting 2013:	Raming na wijziging 2013:	Rekening 2013:
1.	Onroerende zaakbelastingen	1.644.078,00	1.688.978,00	1.686.712,00
2.	Forensenbelasting	1.800,00	1.350,00	900,00
3.	Afvalstoffenheffing	1.365.000,00	1.334.345,00	1.336.259,00
4.	Rioolrechten	1.329.835,00	1.378.827,00	1.376.636,00
5.	Leges burgerzaken	222.411,00	182.411,00	170.040,00
6.	Leges bouwvergunningen	95.000,00	80.000,00	87.141,00
	Totaal	4.658.124,00	4.665.911,00	4.657.688,00

Belastingbeleid 2013

In het kader van het dekkingsplan is in 2013 gekozen voor een verhoging van de opbrengst OZB (excl. autonome ontwikkelingen) ten opzichte van 2012 met 3 %. Wat betreft de heffingen wordt in principe zoveel mogelijk gestreefd naar volledige kostendekkendheid met in achtneming van de vergelijkbare tarieven in de buurgemeenten.

Overzicht lokale heffingen/belastingen

Onroerende zaakbelastingen

Voor het belastingjaar 2013 gold de getaxeerde waarde naar de waardepeildatum 1-1-2012.

Als gevolg van de herwaardering naar de waardepeildatum 1-1-2012 is de waarde van woningen gemiddeld met 4,02% gedaald en die van niet-woningen met gemiddeld 3,12%.

De tarieven voor 2013 zijn aangepast, zie hiervoor onder Belastingbeleid 2013, en zijn als zodanig verwerkt in het tarievenoverzicht (tabel 2).

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn met het oog op de ontwikkeling van de lokale lastendruk en de verwerking van de kosten van kwijtschelding in het tarief op voorstel van uw raad voor 2013 vastgesteld op € 267,00 voor een meerpersoonshuishouden en € 200,25 voor een éénpersoonshuishouden. Daarnaast heeft in verband met meeropbrengsten vorige jaren restitutie plaatsgevonden, voor een meerpersoonshuishouden € 12,00 en een eenpersoonshuishouding € 9,00. Op rekeningsbasis is het tekort uitgekomen op € 78.313,00 (raming: € 64.413,00). De hogere beschikking over de reserve is het gevolg van een hoger bedrag aan kwijtschelding. Het bedrag van de onderdekking is op grond van de Nota reserves en voorzieningen 2011 onttrokken aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

De rioolheffing is in het kader van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) volledig kostendekkend. In de rioolheffing worden de kosten voortvloeiend uit de verbreding van de gemeentelijke water-taken gedekt. Tevens is sinds 2011 differentiatie in de tarieven aangebracht. Naast de tariefdifferentiatie is nog een aantal uitgangspunten geformuleerd als: de kostenveroorzaker betaalt, eenvoud/uitvoerbaarheid en stabiliteit van inkomsten. De tarieven zijn naast een indexatie van 2%, op grond van het GRP met 3% extra verhoogd.

Een en ander heeft geleid tot de volgende tarievenstructuur (2012 tussen haakjes):

1. een tarief ad. € 72,45 (€ 69,00) per jaar voor het gebruik van elk perceel;
2. een tarief ad. € 123,90 (€ 118,00) per aansluiting per jaar voor het gebruik van elk perceel, van waaruit een eenpersoonshuishouding afvalwater kan afvoeren;
3. een tarief ad. € 179,55 (€ 171,00) per aansluiting per jaar voor het gebruik van elk perceel, van waaruit een meerpersoonshuishouding afvalwater kan afvoeren;
4. een tarief ad. € 261,45 (€ 249,00) per aansluiting per jaar voor het gebruik van elk perceel, van waaruit bedrijfsafvalwater kan worden afgevoerd.
5. een tarief voor het gebruik van onbebouwde recreatieterreinen ad € 126,00 (€ 120,00) per jaar (= de helft van het basistarief vermeerderd met de helft van het meerpersoonstarief).

Op rekeningbasis is er een tekort op de kosten riolering c.a. ontstaan ad. € 134.947,00, geraamd werd een tekort van € 192.703,00. Het verschil is met name ontstaan door onderuitputting van de kapitaallasten. Het tekort op rekeningbasis is onttrokken aan de bestemmingsreserve rioolheffing.

Leges

De leges zijn kostengeoriënteerd. De heffingen in de tarieventabel zijn over het algemeen verhoogd met 5% ten opzichte van de tarieven 2012. Tevens zijn bepaalde leges gekoppeld aan maximaal, door het Rijk vastgestelde, te heffen bedragen (o.a. leges reisdocumenten etc.).

Tabel 2. – Tarievenoverzicht.

	Tarief 2012:	Tarief 2013:	Stijging 2013 t.o.v. 2012:
OZB eigenaren woningen percentage van de heffingsmaatstaf.	0,1191%	0,1278%	3% ¹
OZB gebruikers niet-woningen percentage van de heffingsmaatstaf.	0,1272%	0,1308%	3% ¹
OZB eigenaren niet-woningen percentage van de heffingsmaatstaf.	0,1723%	0,1839%	3% ¹
Afvalstoffenheffing éénpersoonshuishouding	194,25	200,25	3,09%
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouding	259,00	267,00	3,09%
Rioolheffing éénpersoonshuishouding	187,00	196,35	5%
Rioolheffing meerpersoonshuishouding	240,00	252,00	5%

¹ Betreft de stijging van de **opbrengst** OZB vóór autonome ontwikkelingen (toename aantal objecten/verbouw /wijziging heffingsmaatstaf).

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk wordt uitgedrukt in de gemiddelde woonlasten per huishouden (meerpersoons) op basis van de OZB, afvalstoffenheffing en het rioolrecht. In tabel 3. wordt de lokale lastendruk in Menameradiel weergegeven, alsmede ter vergelijking die van enkele regiogemeenten (de gegevens zijn ontleend aan de “Atlas van de lokale lasten 2013” van het COELO te Groningen).

Tabel 3. – Lokale lastendruk (meerpersoonshuishouden).

Gemeente:	Afvalstoffen- heffing:	Rioolrecht:	Onroerende zaakbelasting:	Totaal:
Ferwerderadiel	279,00	206,00	243,00	728,00
Franekeradeel	229,00	238,00	214,00	681,00
Harlingen	243,00	161,00	176,00	580,00
het Bildt	259,00	189,00	264,00	712,00
Leeuwarden	255,00	183,00	210,00	648,00
Leeuwarderadeel	262,00	249,00	345,00	856,00
Littenseradiel	215,00	234,00	255,00	704,00
Menameradiel	267,00	252,00	227,00	746,00

Kwijtscheldingsbeleid

In 2013 zijn 16 (2012: 8) aanvragen kwijtschelding OZB en 242 (2012: 205) aanvragen kwijtschelding afvalstoffenheffing/rioolrecht ingediend.

Van deze aanvragen zijn uiteindelijk 12 (2012: 8) respectievelijk 221 (2012:188) gehonoreerd tot een totaalbedrag ad. € 93.689,00 (2012: € 75.758,00). Of een belastingplichtige in aanmerking komt voor kwijtschelding, wordt beoordeeld aan de hand van een inkomens- en vermogenstoets op grond van door het Rijk vastgestelde normen. De kosten van bestaan (bijstandsnorm) die daarbij worden gehanteerd, zijn vastgesteld op 100%. Op basis van de Nota ombuigingen 2012-2014 zijn de kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing en rioolrecht meegenomen in de desbetreffende tarieven.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is gedefinieerd als “het vermogen van de gemeente Menameradiel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten”.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit (dat zijn de middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten.

Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Een (net) sluitende begroting zonder weerstandsvermogen houdt in dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. In dat geval staat het te voeren beleid van de gemeente onder druk.

De behoefte aan weerstandsvermogen is afhankelijk van de risico's die een organisatie loopt.

De basis voor het berekenen van het weerstandsvermogen vormt een inventarisatie van risico's, het zogenaamde risicoprofiel. Conform de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement moet voor ieder risico het financiële gevolg in beeld worden gebracht. De kans vermenigvuldigt met het financiële gevolg is nodig voor de berekening van het weerstandsvermogen.

Voor het beheersen van risico's moet een keuze worden gemaakt uit de volgende vier maatregelen: vermijden, verminderen, overdragen of accepteren. Als een risico niet wordt vermeden, verminderd of wordt overgedragen, dan wordt een risico geaccepteerd en zal de eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit moeten worden afgedekt.

Weerstandscapaciteit jaarrekening 2013

De vrije financiële middelen die de gemeente kan inzetten voor het dekken van tegenvallers wordt de weerstandscapaciteit genoemd.

De weerstandscapaciteit bestaat uit vier componenten:

- 1 *het (eigen) vermogen (incidenteel)*
- 2 *de voorzieningen (voor een aantal risico's zijn toereikende voorzieningen gevormd, in dezen kan worden verwezen naar de nota reserves en voorzieningen 2011)*
- 3 *de onbenutte belastingcapaciteit (structureel)*
- 4 *de ruimte op de begroting (structureel)*

BESTANDSDEEL	BEDRAG
INCIDENTEEL:	
Vermogen – stand per 1 januari 2013	
Algemene reserve II (vrij besteedbaar)	3.184.384
Bestemmingsreserves (exclusief beklemd reserves)	725.316
Onvoorzien incidenteel 2013	--
Stille reserves 2013 (afgerond)*	400.000
Totaal (afgerond)	4.309.700
STRUCTUREEL:	
Exploitatie	
<i>Onbenutte belastingcapaciteit 2013-2016*</i>	
- onroerende zaakbelastingen	p.m.
- afvalstoffenheffing	0

BESTANDSDEEL	BEDRAG
- rioolheffing	0
- forensenbelasting	p.m.
Onbenutte belastingmogelijkheden	
- toeristenbelasting	p.m.
- parkeerbelasting	p.m.
- hondenbelasting	p.m.
- overige belastingen en rechten	p.m.
Eventuele mogelijke besparingen	p.m.
<i>Ruimte op de begroting</i>	
Onvoorzien structureel / nieuw beleid	0
Totaal	0

BESTANDSDEEL	BEDRAG
Weerstandscapaciteit incidenteel	4.309.700
Weerstandscapaciteit structureel	0
Totale beschikbare weerstandscapaciteit 2013*	4.309.700

* Toelichting:

Stille reserves:

Dit betreft **50%** van de waarde van **A:** Gronden in exploitatie en **B:** Gronden niet in exploitatie (NIEGG), in dezen kan worden verwezen naar **bijlage 2** van het B&W-rapport dd 19 januari 2012 aangaande grondbeleid / grondpositie.

Onbenutte belastingcapaciteit:

De gemeente Menameradiel kan haar belastingen verhogen en haar heffingen kostendekkend maken om financiële tegenvallers op te vangen. Het verschil tussen de fictieve opbrengsten bij maximale heffings- en belastingtarieven en de begrote opbrengsten is de onbenutte belastingcapaciteit. Voor de belastingen wordt voorsnog een p.m. bedrag opgenomen. De gemeente is (min of meer) vrij in het vaststellen van de hoogte van het belastingbedrag.

Wat betreft de heffingen zijn wij aan regels gebonden: de tarieven mogen maximaal kostendekkend zijn, waarbij voor de reinigings- en rioolrechten de compensabele BTW in de tarieven mag worden doorberekend. Voor het bepalen van de onbenutte belastingcapaciteit wordt voor heffingen het dekkingsresultaat meegenomen.

Totaal beschikbare weerstandscapaciteit 2013:

Aan de hand van de huidige berekening is de beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2013 €. 4.309.700,--.

Risicoanalyse

56

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands- vermogen?
1	Onduidelijke (bestuurlijke) toekomst voor de gemeente Menameradiel.	In 2013 is een beslissing genomen t.a.v. de (bestuurlijke) toekomst van de gemeente Menameradiel			
3	Winterschade gemeentelijke kapitaalgoederen	Afwijkingen melden via de reguliere P&C-cyclus. Winterschade was minimaal in 2013.	1/4	400.000	100.000
4	Schadeclaims / rechtsgedingen De AWB legt grote nadruk op zorgvuldig overheidshandelen. Preventie kan risico's beperken	In 2013 zijn er 4 aansprakelijkheidstellingen gehonoreerd ad € 478,00. (De gemeente heeft een WA-verzekering afgesloten met ER van € 5.000)	1/2	5.000	2.500
5	Financiële verantwoordelijkheid bij verzelfstandigd openbaar onderwijs (Onderwijsgroep Fier)	Bespreking periodieke (kwartaal) rapportages tussen Fier en vertegenwoordigers (financieel) van de 4 gemeenten.	1/4	1.000.000	250.000
5	Leerlingenvervoer is een open-einde regeling. Dit kan financiële gevolgen hebben. Middels onder andere een aanbestedingsvoordeel is er een onderschrijving op leerlingenvervoer.	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus. Raming: € 205.000,00 Realisatie: € 162.600,00	1/2	20.000	10.000
7	De huidige economische recessie brengt risico's met zich mee inzake de bijstand (Risico is het resultaat na IAU = incidenteel aanvullende uitkering inkomen)	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus. De jaarrekening SoZaWe 2013 reeds geconsolideerd in onze jaarrekening 2013	1/1	152.000	
7	Vergrijzing: op korte en middellange termijn heeft de vergrijzing gevolgen voor een stijging van de WMO-aanvragen (b.v. woningaanpassingen)	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus. Jaarrekening SoZaWe 2013 reeds geconsolideerd in onze jaarrekening 2013	1/2	200.000	100.000
7	Decentralisatie AWBZ – Ingangsdatum 1 januari 2015	Eventuele meerkosten (naast de bijdrage van het Rijk) mee te nemen in de regulier P&C-cyclus			
7	Decentralisatie Participatie – Ingangsdatum 1 januari	Eventuele meerkosten (naast de			

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands- vermogen?
	2015	bijdrage van het Rijk) mee te nemen in de regulier P&C-cyclus			
9	Niet alle vervuilde bodemlocaties binnen de gemeente zijn in beeld gebracht. Financieel risico laat zich moeilijk in geld uitdrukken.	Afwijkingen melden via reguliere P&C-cyclus.	1/5	500.000	100.000
10	Grondexploitatie Gelet op de huidige economische situatie en de vooruitzichten en het gegeven dat de woningbouw en de bouw van bedrijfsgebouwen volledig op slot zitten is het bera- den op voortzetting huidige beleid een actueel issue. In dezen kan worden verwezen naar de paragraaf grondbeleid jaarrekening 2013	Middels uitvoering van het B&W- rapport van 19 januari 2012 zijn de exploitatiegebieden Dronryp- Harnzer-trekfeart en Dronryp- Fûgel-lân opgeknippt in twee fasen. Door deze aanpassing in de grondpositie zijn de belangrijkste financiële risico's weggenomen.			
11	Algemene Uitkering/bezuinigingen: De gevolgen van de juni-circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken zijn opgenomen in de Pro- grammabegroting 2013. De verantwoorde algemene uitkering is gebaseerd t/m de decembercirculaire 2013.	Beleid wordt afgestemd op de "financiële horizon" van de Kader- nota 2013.			
11	Rentestijgingen Alle leningen zijn afgesloten op vaste rente gedurende de hele looptijd.	Afwijkingen melden in de P&C- cyclus.			
11	Prijs- en loonindexatie. Met ingang van 1995 is de voeding van het gemeentefonds gekoppeld aan de gecorrigeerde netto rijksuitga- ven. Dit houdt in dat, indien de rijksuitgaven voor lonen stijgen, dit doorwerkt naar het gemeentefonds. Op dit gebied loopt de gemeente het risico van onder- compensatie daar de verhouding tussen loon- en prijs- gevoelige uitgaven van het Rijk en de gemeenten niet gelijk is.	Afwijkingen melden in de P&C- cyclus.			
11	Het dividend van de BNG is bijna gehalveerd t.o.v. het jaar 2011. In de jaarrekening 2013 is dit verantwoord.	Het dividend van de BNG kan door gewijzigde economische omstan- digheden afnemen.			

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands- vermogen?
		Raming: € 36.315,00 Realisatie: € 36.318,00			
Ov.	Verbonden partijen: b.v. Veiligheidsregio Fryslân, Sociale Dienst Noordwest Fryslân, Empatec en Omrin	Verbonden partijen hebben een directe (financiële) relatie met de gemeente. Financiële problemen of zelfs een eventueel faillissement kunnen leiden tot extra financiële bijdragen. Extra aandacht hiervoor in bestuurlijk overleg. Zeker bij behandeling van de jaarstukken.	1/5	1.000.000	200.000
Ov.	Gemeentelijke garantstellingen / onderhandse geldleningen	Voor het geval dat de gemeente wordt aangesproken voor een garantstelling is een bestemmingsreserve gevormd. In 2013 is de gemeente niet aangesproken op een garantstelling. Stand per 1 januari 2013: € 94.666 (jaarrekening).			
Ov.	Toenemend aantal aanvragen planschade. In de Wro is ingevoerd dat men binnen 5 jaar een claim kan indienen en tevens is er sprake van een maatschappelijk risico van 2%. In het boekjaar werden 6 aanvragen tot planschade ingediend; die zijn gehonoreerd. Het totale bedrag aan planschade dat werd uitgekeerd in het boek jaar bedraagt € 46.427,00, overigens zijn deze kosten grotendeels door derden vergoed.	Afdekking van dit soort claims door het onderbrengen van de risico's in betreffende exploitatie dan wel sluiten van overeenkomsten.	1/3	75.000	25.000
Ov.	Eventuele meerkosten ISZF – Genoemde optionele keuze is vervallen. Inmiddels is besloten om de ICT te migreren naar Leeuwarden. De financiële gevolgen zullen in 2014 duidelijk worden.	Afwijkingen melden in de P&C-cyclus.	onbekend	p.m.	p.m.

Programma	Risico	Beheersmaatregel	Kans van optreden	Financieel gevolg risico	Weerstands- vermogen?
Ov.	Decentralisatie rijkstaken Vaak worden rijkstaken naar gemeenten overgedragen zonder voldoende geldmiddelen hier tegenover te stellen.	Via landelijk overleg (VNG) wordt hieraan aandacht besteed.	1/2	200.000	100.000
Ov.	Steeds meer worden dwingende termijnen opgelegd in de regelgeving. Overschrijding van deze termijnen kan leiden tot ongewenste situaties en extra kosten.	Op orde hebben c.q. actualiseren van de (werk)-processen. Afwijkingen worden gemeld via de reguliere P&C-cyclus In 2013 zijn geen dwangsommen uitbetaald.			
Ov.	Bevolkingskrimp Uit prognoses blijkt dat onder meer het noorden van Friesland de komende jaren qua bevolkingsaantal zal krimpen. Dit heeft gevolgen voor de inkomsten van de gemeenten (Algemene Uitkering / OZB etc.)	Beleidsmatige aandacht voor deze ontwikkeling samen met provincies, overige gemeenten en maatschappelijke organisaties in Noord-Friesland.			
Ov.	Financiële problemen als gevolg van schatkistbankieren. Het schatkistbankieren verplicht gemeenten tegoe-den onder te brengen bij het rijk i.p.v. bij banken, met het oog op de EMU-schuld. Uitgaande van een gemiddeld tegoed van € 1.000.000,00 is de opbrengst rente-tegoeden 0,5 % lager.	Afwijkingen melden in de P&C-cyclus. Op 15 december 2013 is het schatkistbankieren geëffectueerd.	1/1	5.000	5.000

Totaal benodigde weerstandsvermogen € 892.500,--.

Beoordeling weerstandsvermogen

Volgens de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement Menameradiel wordt de volgende formule gehanteerd om het weerstandsvermogen te beoordelen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

$$\text{ofwel } \frac{4.309.700,00}{892.500,00} = 4,83$$

De ratio is berekend op **4,83**. Volgens de beoordelingstabel is de kwalificatie goed.

Een extra noot hierbij is wel dat veel risico's vermeld staan zonder dat hiervoor risicovermogen afgezonderd is. Deze risico's dienen als deze zich voordoen opgevangen te worden binnen de gemeentelijke exploitatie. Deze exploitatie staat erg onder druk door verminderende rijksinkomsten en economische - en demografische ontwikkelingen.

Conclusie

De risico's, waar onze gemeente in 2013 mee is geconfronteerd, waren te overzien.

De middelen om deze risico's op te kunnen vangen zijn in voldoende mate aanwezig.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf gaat over het beleid met betrekking tot de zorg voor de kapitaalgoederen. Tot de kapitaalgoederen van de gemeente behoren wegen, kunstwerken, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de openbare ruimte wordt direct door de inwoners beleefd en ervaren. Overhangend groen, hondenpoep, losse trottoirtegels, onkruidbestrijding of wateroverlast, zijn zaken die de inwoner in de directe woonomgeving direct raken. Mensen kunnen dit digitaal melden. De meldingen worden geregistreerd binnen het systeem van Melddesk. De afhandelingen van de meldingen wordt daarin gestructureerd bijgehouden. Het geeft de organisatie goed inzicht in aard, aantal en hoeveelheid van meldingen. Het digitaal gebruik van Melddesk wordt gestimuleerd. Het digitaal Waterloket is ondergebracht in Melddesk.

In 2011 heeft de raad de kwaliteit van de openbare ruimte opnieuw bepaald. De raad heeft daarbij gekozen voor een onderhoudsniveau basis in de kernen en niveau laag in het buitengebied.

GBI

De gemeente Menameradiel beschikt over diverse beheerplannen op het werkterrein van haar kapitaalgoederen. Hiervoor wordt een digitaal systeem gebruikt van Geografische Basis Informatie, kortweg GBI. Het systeem bevat GBI-wegen, kunstwerken, groen, riolering, verkeersborden en gebouwen. Het is mogelijk om de relatie tussen kwaliteit en budget direct inzichtelijk te maken. De doelstelling is om optimaal gebruik van het digitale systeem te maken. De onderhoudskosten zijn opgenomen in de verschillende onderhoudsplannen.

Wegen

De gemeente werkt met een uitvoeringsplan om het gemeentelijke wegennet te verbeteren. Met een aantal jaren een extra bedrag van € 750.000,-, in combinatie met het reguliere onderhoudsbudget, moet dit resulteren in een hoogwaardiger kwaliteitsniveau van het gemeentelijke wegennet. Uitgangspunt is ook synergie binnen projecten en dus combinaties te maken met rioleringswerk, herinrichtingprojecten, verkeersmaatregelen, onderhoud e.d.

Verkeer en vervoer heeft in algemene zin in het collegeprogramma 2010-2014 geen hoge prioriteit. Projecten worden al een flink aantal jaren zo integraal mogelijk uitgevoerd, waarbij aan alle mogelijke facetten, waaronder verkeersveiligheid, aandacht wordt besteed.

Kunstwerken

Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden en aan de hand daarvan is het meerjarenplan vastgesteld. Het areaal van de gemeente Menameradiel bestaat uit:

- 83 bruggen waarvan 40 houten
- 72 beschoeiingen/damwanden met een totale lengte van 6.897 meter
- 21 recreatieve voorzieningen zoals steigers

In de afgelopen jaren is systematisch gewerkt om de achterstand in het onderhoudsniveau van de kunstwerken weg te werken. De grootste knelpunten zijn inmiddels opgelost waarmee de constructieve veiligheid geborgd is.

Groen

De kwaliteitskeuze en het budgettaire beslag is in de begroting verwerkt. Omtrent de systematiek en de bedrijfsvoering is het gemeentebestuur frequent voorgelicht. Voor de iepziektebestrijding heeft de gemeente een langlopende overeenkomst met de Stichting Iepenwacht Fryslân. Deze Stichting voert deze werkzaamheden in vrijwel heel Fryslân uit.

Openbare verlichting

De openbare ruimten worden verlicht op basis van de uitgangspunten die zijn vastgesteld in de 'Kadernota Openbare Verlichting'. Op grond van deze Kadernota is een uitvoeringsplan vastgesteld, waarbij de nadruk ligt op milieuvriendelijker en energiezuiniger verlichten. De gemeente Menameradiel telt bijna 2700 lichtmasten. Sinds de overdracht van het lichtmastenbestand van Dynamicom aan de gemeente ligt het beheer en onderhoud als taak bij de gemeente. Het onderhoud van deze lichtmasten wordt aanbesteed buiten de zogenaamde OV-pool.

Riolering

De zorgplicht voor de riolering van de gemeente Menameradiel is op grond van de Wet Milieubeheer vastgelegd in het Gemeentelijk Riolering Plan (GRP). Op grond van deze zorgplicht en de wettelijke eisen voor de inhoud van het GRP wordt het beleid vertaald in doelen, functionele eisen, maatstaven en meetmethoden.

Sinds de inwerkingtreding van de Wet gemeentelijke watertaken is er sprake van een verbreed GRP. De gemeenten hebben hierbij naast de zorgplicht van het afvalwater eveneens de zorgplicht voor het oppervlaktewater en het grondwater in het bebouwd gebied gekregen. Deze wet betekent daarmee een taakuitbreiding van de gemeenten. De hieruit voortvloeiende verplichtingen zijn inmiddels opgenomen in het GRP dat een geldingsduur heeft van 6 jaar tot 2018.

In de gemeente Menameradiel ligt circa 100 km vrij verval riolering (70 km gemengd, 27 km gescheiden stelsel en 3 km verbeterd gescheiden stelsel). De gemiddelde levensduur is volgens het GRP (gemeentelijk rioleringsplan) gebaseerd op 60 jaar. Het investeringsniveau is hierop afgestemd. Op middellange termijn en lange termijn zullen de kaders van het vGRP worden gevolgd. Gelet op de huidige ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau wordt een stijging van het investeringsniveau verwacht.

Een klein gedeelte van het buitengebied is aangesloten op drukriolering. De gemeente Menameradiel heeft 30 km drukriool en 70 pompunits. De overige panden (huishoudens en agrarische bedrijven) zijn nog niet aangesloten en lozen via bestaande voorzieningen als septictank op het oppervlaktewater.

Het onderzoek, het onderhoud, het doen van investeringen en de verbeteringsmaatregelen, worden overeenkomstig de kaders van het vGRP uitgevoerd. De wateropgave zoals genoemd in het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) zal gezamenlijk met Wetterskip Fryslân in beeld worden gebracht. Daarnaast zal de samenwerking in het FBWK meer gestalte krijgen.

De komende jaren zal het accent vooral liggen op het vervangen of relinen van slechte riolering en het voorkomen van wateroverlast.

Water

De kosten voor het bewaken van de kwaliteit van het oppervlaktewater zijn bij het onderdeel riolering inbegrepen. Het beleid op het gebied van integraal waterbeheer is gezamenlijk met de waterschappen neergelegd in het waterplan Menameradiel "Visie op water". Dat plan heeft als doel "een gemeenschappelijke visie en een doorkijk naar benodigde maatregelen of acties voor duurzaam en integraal waterbeheer in de gemeente Menameradiel". Gezamenlijk met de toenmalige waterschappen is in het kader van het waterplan een breed baggerplan opgesteld voor stedelijk water.

Het merendeel van de wateren in het buitengebied is in beheer en onderhoud bij Wetterskip Fryslân. Op grond van de inventarisatie in 2013 is er nog een aantal hoofdwatgangen en secundaire watgangen in bebouwd gebied, waarvan het beheer en onderhoud kan worden overgedragen Wetterskip Fryslân. Daarover is de gemeente nog in gesprek met het It Wetterskip

Gebouwen

Het meerjarig budgettaire beslag is per bouwcategorie berekend. De structurele gevolgen van de vorming van de voorzieningen voor gebouwonderhoud zijn in de Nota gebouwonderhoud verwerkt. De nota gebouwonderhoud betreft uitsluitend onderhoud en voorziet niet in uitbreiding van gebouwen. De nota wordt jaarlijks geactualiseerd.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido). In deze wet staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Treasury Statuut alsmede een treasury- c.q. financieringsparagraaf in begroting en rekening. Voor uitzettingen dienen de gemeenten zich verder ook te houden aan de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (Wet Ruddo).

Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

Benadrukt wordt dat de doelstelling van de treasuryfunctie, zoals vastgelegd in het Treasurystatuut van de gemeente Menameradiel, is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet fido.

De belangrijkste doelstellingen van de treasuryfunctie betreffen het beheersen van de financiële risico's (zoals renterisico's, liquiditeitsrisico's en kredietrisico's), het minimaliseren van de rentekosten van de leningen en het optimaliseren van het rendement van de beschikbare liquiditeiten.

Algemene ontwikkelingen

In het jaar 2013 zijn er geen wijzigingen in de treasuryfunctie of –organisatie geweest. De Bank Nederlandse Gemeenten bleef als huisbankier fungeren, terwijl daarnaast een aantal financiële zaken via de plaatselijke bank geregeld is. Het betalingsverkeer verloopt uitsluitend via de Bank Nederlandse Gemeenten.

In het Begrotingsakkoord 2013 is afgesproken dat decentrale overheden in 2013 gaan schatkistbankieren zonder leenfaciliteit. Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal naar verwachting de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. De regering heeft besloten dat in 2013 verplicht schatkistbankieren zonder leenfaciliteit wordt ingevoerd voor gemeenten, provincies, waterschappen, en gemeenschappelijke regelingen. Dit heeft een positief effect op de omvang van de staatsschuld. Depositotarieven en inleentarieven worden geharmoniseerd. Decentrale overheden krijgen op de deposito's een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Lagere overheden zijn derhalve niet meer vrij om (tijdelijk) overtollige middelen bij derden tegen hogere vergoedingen uit te zetten dan het Rijk vergoedt. Ook ontstaat het risico dat door het verplicht Schatkistbankieren er hogere rentevergoedingen verschuldigd zijn bij het aantrekken van (langlopende) leningen. In het Bestuurlijk overleg van 18 januari 2013 is ondermeer afgesproken dat openbare lichamen aan elkaar mogen lenen. Ter beperking van de administratieve lasten is een drempelbedrag voor bruto overtollige middelen afgesproken. Zolang de bruto overtollige middelen 0,75% van het begrotingstotaal (met een minimum per medeoverheid van € 250.000,00 en een maximum van € 2,5 miljoen) niet overschrijden, hoeft niet in de schatkist te worden gestort maar mag dit bedrag worden aangehouden op een rekening-courant of op een direct opvraagbare spaarrekening. Het schatkistbankieren is met de publicatie in het Staatsblad op 15 december 2013 in werking getreden.

De economische crisis en de eurocrisis zijn er de oorzaak van dat de rentestanden bijzonder laag zijn. Voor credit-standen in rekening-courant is de vergoeding zelfs nihil.

De kasgeldlimiet (het bedrag waaronder de gemeente nog met kort geld kan financieren) ligt op € 1.840.153,00.

KASGELDLIMIET PER 31-12-2013

Kasgeldlimiet

Omvang begroting per 1 januari 2013	21.649
Kasgeldlimiet in procenten van de grondslag	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	1.840

(Bedragen x EUR 1.000)

	BUDGET	REALISATIE				
		Kwartaal				Jaar
		1: jan-mrt	2: apr-jun	3: jul-sep	4: okt-dec	
Vlottende schuld						
Opgenomen gelden < 1 jaar		0	0	0	0	0
Schuld in rekening-courant		0	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar		0	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		0	0	0	0	0
Totaal vlottende schuld	1.500	0	0	0	0	0
Vlottende middelen						
Uitgeleende gelden < 1 jaar		0	0	0	0	0
Contante gelden in kas		0	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant		1.494	-748	564	-675	-159
Overige uitstaande gelden < 1 jaar		0	0	0	0	0
Totaal vlottende middelen	4.000	1.494	-748	564	-675	-159
Toets kasgeldlimiet						
Totaal netto vlottende schuld	-2.500	-1.494	748	-564	675	-159
Toegestane kasgeldlimiet	1.840	1.840	1.840	1.840	1.840	1.840
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	4.340	4.334	1.092	2.404	1.165	1.999

Risicobeheer

De belangrijkste onderdelen van het risicobeheer binnen de gemeente betreffen het renterisicobeheer en het kredietrisicobeheer.

Renterisicobeheer

Hieronder wordt verstaan het gevaar van ongewenste veranderingen van de (financiële) resultaten van de gemeente door rentewijzigingen. Dit risico is voor de gemeente beperkt aangezien de leningenportefeuille bestaat uit vastrentende (veelal 25-jaar rentevast periode) leningen. Één lening, waarvan de rente na 10 jaar wel herzien kan worden, betreft een lening welke is doorverstrekt aan een derde (Habion, v.h. St. Palet). De herziening heeft plaatsgevonden in 2005. Het rentepercentage is daarbij gewijzigd van 7,41 in 3,73. De laatste lening van Habion (restantschuld per 1 januari 2015 € 7.769.390,52) dient in 2015 volledig afgelost te worden. Hierna volgt een overzicht van de mutaties in de leningenportefeuille, het gemiddelde rentepercentage, alsmede de invloed hierop van de mutaties:

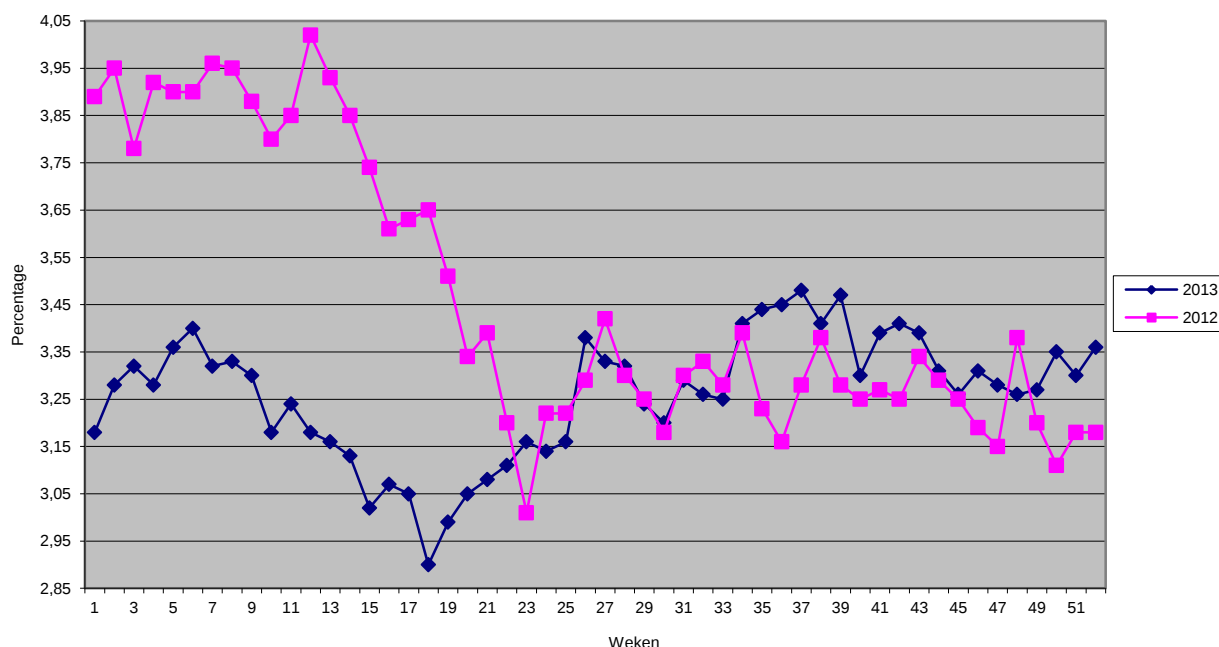
MUTATIES VASTE SCHULD IN 2013

(Bedragen x EUR 1.000)

	Bedrag	Gemiddelde rente	Invloed op gem. rente
Beginstand per 1 januari 2013	27.322	4,31	
Nieuwe leningen	0	0,00%	0,00%
Reguliere aflossingen	1.236	4,61%	-0,02%
Vervroegde aflossingen	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (oud percentage)	0	0,00%	0,00%
Renteaanpassing (nieuw percentage)	0	0,00%	0,00%
Omzetting vast naar vlottend	0	0,00%	0,00%
Omzetting vlottend naar vast	0	0,00%	0,00%
Eindstand per 31 december 2013	26.086	4,29%	-0,02%

Op basis van de BNG Infoservice Nieuwsbrief wordt een overzicht bijgehouden van het verloop van de rente van een 25-jarige lening, waarvan de rente gedurende de looptijd vast is. Het gemiddelde rentepercentage over 2013 bedroeg 3,26 met een hoogste rentepercentage van 3,48 en een laagste van 2,90. Over 2012 waren deze percentages respectievelijk 3,47, 4,02 en 3,01. Grafisch was het verloop als volgt:

Renteverloop 25-jarige vaste geldlening in 2012 en 2013



Kredietrisicobeheer

Hieronder wordt verstaan de risico's op een waardedaling van een vordering ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of deficit.

Aan vaste uitzettingen heeft de gemeente wegens uitzettingen in het kader van de publieke taak een bedrag van € 296.800,00. De belangrijkste uitzettingen betreffen aandelen BNG, deelname

BV Fryslân Miljeu, deelname CV Zeehaven Harlingen en aansluiting Gemeentelijke Kredietbank Friesland.

Verder zijn er (renteloze) leningen aan verenigingen verstrekt en hypothecaire leningen aan personeelsleden. Een aantal personeelsleden heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om boetevrij (geheel of gedeeltelijk) vervroegd af te lossen. In totaal bedroeg dit € 89.726,08.

Het risico voor de gemeente is beperkt.

Renterisico van de vlottende schuld c.q. de kasgeldlimiet

De omvang van de begroting per 1 januari 2013 bedroeg € 21.648.856,00.

De kasgeldlimiet volgens artikel 3 van de Wet financiering decentrale overheden en artikel 2 van de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden bedraagt met ingang van 2003 8,5% van de omvang van de begroting per 1 januari, derhalve € 1.840.153,00.

Uitgaven kunnen tot dit bedrag gefinancierd worden met vlottende middelen. Is dit niet toereikend dan zal een langlopende geldlening aangetrokken dienen te worden.

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD PER 31-12-2013

	2013
Renterisico op vaste schuld	realisatie
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	0
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g	0
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a - 1b)	0
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	0
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)	0
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a - 3b)	0
5. Betaalde aflossingen	1.236
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	0
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)	0

Renterisiconorm

8. Stand van het begrotingstotaal per 1 januari	21.649
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
10. Renterisiconorm	4.330

Toets Renterisiconorm

10. Renterisiconorm	4.330
7. Renterisico op vaste schuld	0
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 - 7)	4.330

Bedrijfsvoering

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt nader ingegaan op het secundaire (ondersteunende) proces van de organisatie. De bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college.

Organisatieontwikkelingsprogramma #Fierder

In 2013 is een vervolg gegeven aan het meerjarig organisatieontwikkelingsprogramma #Fierder. #Fierder staat voor: *“Verder. Doorontwikkeling van de organisatie. En ook voor trots(er), zelfbewust(er), met besef van eigen waarde.”* De naam is te ontleden in Fier (zelfbewust, trots), Fierder (doorontwikkeling) en de # (hashtag) legt een relatie naar de noodzakelijke digitalisering. Hoofdoelen van #Fierder zijn het fusie- dan wel futureproof maken van zowel de organisatie als de individuele medewerker. In het kader van #Fierder zijn diverse projecten en activiteiten uitgevoerd, in onderstaande paragrafen wordt hier nader op ingegaan.

Human resource management

Human resource management (HRM) speelt een essentiële rol in de doorontwikkeling van de organisatie. In het kader van #Fierder is in 2013 veel aandacht besteed aan de persoonlijke ontwikkeling van de individuele medewerker. Zo is er middels het Individueel Loopbaan Budget (ILB) conform de CAR/UWO drie jaar lang voor elke medewerker € 500,- per jaar beschikbaar gesteld ten behoeve van de eigen ontwikkeling. De medewerker kan hier zelf over beschikken. Om hier vorm aan te geven is er onder andere een loopbaanmarkt georganiseerd en zijn diverse trainingen collectief ingekocht.

In 2013 is ook structuur gegeven aan het periodiek houden van Resultaat & Ontwikkelingsgesprekken. Ook hier zijn trainingen voor zowel leidinggevendenden als medewerkers vooraf gegaan. Iedere medewerker heeft een R&O-gesprek gehad. Daarnaast is concreet vorm gegeven aan individueel beloningsbeleid, passend bij de ontwikkelingen in deze tijd.

Het ziekteverzuimpercentage was in 2013 3,6% een daling ten opzichte van 2012 (4,2%).

In 2013 is het zogenaamde agressieteam weer volledig bezet en zijn de betrokkenen getraind. Daarnaast heeft er in het kader van de Bedrijfshulpverlening (BHV) een ontruimingsoefening plaatsgevonden.

Informatie- en communicatietechnologie

In 2013 is ook middels het deelproject Beter! van #Fierder, samen met de Middelsee gemeenten, op projectmatige basis gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen van het Nationale Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-overheid (NUP). Voor 2015 moeten alle gemeenten hieraan hebben voldaan. De gemeente als eerste overheid en digitalisering spelen daarbij een belangrijke rol. Het programma Beter! zal - gelet op de fusieontwikkelingen van de Middelsee gemeenten - in 2014 worden afgerond. Daarom wordt voor de realisatie van het NUP ook steeds meer samenwerking gezocht met de beoogde fusiepartners. Zo zijn inmiddels met Franekeradeel en het Bildt voorbereidingen getroffen voor de realisatie van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Het digitaliseren van de documentaire informatievoorziening is gestagneerd, aangezien eerst met de fusiepartners en de toekomstige ICT-dienstverlener afspraken moeten worden gemaakt over de applicatie en bijbehorende processen. Het realiseren van de NUP-doelstelling blijft veel middelen en capaciteit van onze organisatie vragen.

In 2013 heeft in het kader van #Fierder de noodzakelijke upgrade plaatsgevonden van de gemeentelijke kantoorautomatisering. Voor de individuele gebruiker het meest zichtbaar in de nieuwe versie die van Office is geïnstalleerd. Hiervoor zijn de medewerkers ook getraind.

In 2012 is een onderzoek gestart naar de toekomstige ICT-dienstverlener. Het VNG-bureau King heeft dit onderzoek uitgevoerd. Op basis hiervan is in 2013 samen met de fusiepartners Franekeradeel en het Bildt alsmede met de Sociale Dienst Noordwest-Fryslân een intentieovereenkomst

met Leeuwarden getekend. Hierin spreken de partijen uit dat het technisch beheer van de ICT-voorzieningen van de Westergo-gemeenten en de Sociale Dienst Noordwest-Fryslân worden ondergebracht bij de gemeente Leeuwarden. In 2013 zijn de voorbereidingen getroffen om medio 2014 het definitieve besluit te kunnen nemen en ook direct te starten met de implementatie. Deze ICT-transitie is onlosmakelijk verbonden met het fusieproces. Onderdeel van deze transitie is ook de harmonisering van applicaties, de inrichting en de bedrijfsvoeringsprocessen. De ICT-transitie zal meerdere jaren in beslag nemen en zal de benodigde investeringen zowel qua middelen, kennis als capaciteit vragen. Parallel hieraan zal ook de ontvlechting van ICT-Middelsee plaatsvinden.

Planning & control

De planning & controlcyclus vindt binnen onze gemeente plaats conform het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de door de raad vastgestelde verordening(en). Voor de Raad zijn daarbij de belangrijkste (bij)sturings- en verantwoordingsdocumenten: de kadernota, de programmabegroting, de tussenrapportages en de programmarekening. In het kader van #Fierder is in 2013 gestart met meer bewustwording voor de juridische kwaliteit en control, hetgeen onder andere heeft geresulteerd in een nieuwe mandaatregeling.

Rechtmatigheid

Door de externe accountant wordt jaarlijks een oordeel gegeven over de getrouwheid van de jaarrekening en over de rechtmatigheid van lasten, baten en balansmutaties. Daarnaast stelt het college jaarlijks een intern controleplan vast. In dit plan, afgestemd met de accountant, worden de processen vastgelegd die het komende jaar door onze interne controlemedewerker worden geaudit. De bevindingen van de externe accountant en de interne controlemedewerker kunnen leiden tot het treffen van maatregelen op het terrein van rechtmatigheid en / of doelmatigheid.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde “topfunctionarissen”. “Topfunctionarissen” zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris. Voor het verslagjaar bedroegen de loonkosten van de gemeentesecretaris € 98.470,00 en van de griffier (0,6 fte) € 56.669,00. De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de “overige functionarissen”, indien deze de maximale norm (voor 2013: € 228.599 op jaarbasis) te boven gaat. Binnen de gemeente Menameradiel zijn deze functionarissen niet aanwezig.

Het normenkader rondom de “Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semi-publieke Sector (hierna :WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000 104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen (zowel publiekrechtelijk als privaatrechtelijk) waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Dat zijn deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: het hebben van zeggenschap van de gemeente in een derde partij, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen. Met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financieel belang heeft in een derde partij, als de gemeente de middelen die aan die partij ter beschikking zijn gesteld niet terug krijgt bij faillissement van de partij of indien financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald op de gemeente. Het verstrekken van subsidie, ook al gaat het om omvangrijke bedragen, valt niet onder het begrip financieel belang.

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende taak op de vraag of de doelstellingen van de verbonden partij nog steeds overeenkomt met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partij gerealiseerd worden.

Algemeen beleid t.a.v. verbonden partijen

Op diverse terreinen vindt intergemeentelijke samenwerking plaats. Meestal is de aanleiding voor deze samenwerking gelegen in het feit dat op die wijze beter in oplossingen voor problemen kan worden voorzien. De vorm van samenwerking is hetzij in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (publiekrechtelijk) hetzij in de vorm van een privaatrechtelijke regeling (met name bij nutsbedrijven). Daarnaast worden minder formele bestuursconvenanten gesloten (publiekrechtelijke afspraken).

Publiekrechtelijke partijen:

Partij:	Hoofdpijnen beleidstaken:	Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	Gemeentelijke bijdrage/deelneming:
Gemeenschappelijke Regeling Middelsee Maatwerk. Gemeenschappelijke regeling aangegaan bij collegebesluit van 16 november 2010, nr.2. Instemming raad bij besluit van 7 oktober 2010, nr. 02.	Het samenwerkingsverband streeft door middel van een duurzame, robuuste samenwerking na, dat de deelnemende gemeenten hun bestuurskracht versterken. Deelnemende gemeenten: Ferwerderadiel, het Bildt, Leeuwarderadeel en Menameradiel.	01 – Bestuur Visie: In het kader van de voorgenomen fusie gemeente Westergo i.o. wordt gewerkt aan liquidatie van de GR-Middelsee.	In 2013 geen specifieke kosten voortvloeiend uit de Gemeenschappelijke Regeling. Diverse kosten gerelateerd aan bestuurlijke samenwerking /her-indeling, w.o kosten informatiemanager totaal € 30.031,00.
Bestuurlijk Overleg Stadsregio Leeuwarden (BOSL), aangegaan bij raadsbesluit van 27-5-1999 (Bestuursconvenant). Bij raadsbesluit van 10-12-2009, nr.10 verlengd voor de periode 2010-2020.	Het Bestuurlijk Overleg draagt zorg voor de coördinatie en de uitvoering van de afspraken zoals neergelegd in het Regioconvenant Leeuwarden 2010-2020. Het betreft hier de navolgende taken op het gebied van: - wonen; - woon- en leefomgeving; - voorzieningen en groene verbindingen stad-platteland; - kennis en economie. Ten behoeve van de uitvoering van projecten is een fonds ingesteld, hetwelk	01 – Bestuur; 03 – Verkeer en openbare ruimte; 04 – Lokale economie; 10 – Bouwen en ruimte. Visie: continuering van het convenant.	In 2013 is een bedrag ad € 26.973,00 bijgedragen in het fonds.

	wordt gevuld door gemeentelijke bijdragen. Deelnemende gemeenten: Boarnsterhim, Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Littenseradiel, Menameradiel en Tytsjerksteradiel.		
Centrum voor Automatisering Noord Nederland (CEVAN) is geliquideerd per 1-1-1992). Gemeenschappelijke regeling oorspronkelijk aangegaan bij raadsbesluit van 27-5-1971, nr. 2-IIe.	De gemeenschappelijke regeling is in liquidatie en handelt de werkgeversverplichtingen af van het voormalig personeel van het CEVAN. Deelnemende gemeenten: vrijwel alle gemeenten van de provincies Drenthe, Groningen en Fryslân.	Geen.	Jaarlijkse bijdrage is met ingang van 2013 komen te vervallen. Een bedrag ad € 50,00 is gedeclareerd bij het BCF.
A7Westergozone, samenwerkingsovereenkomst, aangegaan bij raadsbesluit van 30-11-1995, nr. 7. De samenwerking is bij collegebesluit van 20 januari 1998, nr. 10 en 19 februari 2008, nr. 5 gecontinueerd. (Convenant Westergozone 2007 – 2013).	Het doel van het samenwerkingsverband is verbetering van de werkgelegenheidssituatie, versterking van de economische structuur op zowel de middellange als de lange termijn en het benutten van de ontwikkelingspotenties. Deelnemende partijen: provincie Fryslân, de gemeenten Leeuwarden, Menameradiel, Franekeradeel en Harlingen.	04 – Lokale economie. Visie: samenwerkingsovereenkomst is per 31/12/2013 vervallen.	De bijdrage 2013 bedroeg per saldo totaal € 33.050,00 ten behoeve van kosten projectbureau en programmakosten diverse projecten(inclusief verrekening compensabele BTW). En inclusief nabetaling 2012 € 9.000,00.
Gemeenschappelijke Regeling Brandweer Noord-west Fryslân aangegaan bij raadsbesluit van 15 februari 2007, nr. 7 (principebesluit). Datum van ingang 1 mei 2008.	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het bundelen van het beroepspersoneel en het afspreken en realiseren van een gezamenlijk kwaliteitsniveau voor de brandweren van de deelnemende gemeenten. Deelnemende gemeenten: het Bildt, Ferwerderadiel, Franekeradeel, Harlingen, Leeuwarderadeel, Menameradiel, Terschelling en Vlieland.	02 – Veiligheid. Visie: Als gevolg van de regionalisering brandweer is de gemeenschappelijke regeling per 1 januari 2014 geliquideerd.	De bijdrage 2013 bedroeg € 137.764,00 (inclusief verrekening compensabele BTW) en inclusief restitutie als gevolg van liquidatie ad € 38.000,00.
Gemeenschappelijke regeling Hulpverleningsdienst Fryslân, aangegaan bij raadsbesluit van 18 mei 2006, nr. 7. Datum van ingang 1 januari 2007, tegelijkertijd zijn per die datum opgeheven de gemeenschappelijke regelingen Brandweer Fryslân en Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Fryslân. Thans Veiligheidsregio Fryslân.	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van belangen van de deelnemende gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Collectieve preventieve volksgezondheid en infectieziektenbestrijding; b. Brandweezorg; c. Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; d. Rampen- en crisisbestrijding; e. Het instandhouden en beheren van een gemeenschappelijke meldkamer. Deelnemende gemeenten: alle gemeenten in de provin-	02 – Veiligheid. 08 – Welzijn en zorg. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.	De gemeentelijke bijdrage bedroeg in 2013 voor het onderdeel GGD en Brandweer € 369.762,00 (incl. jeugdgezondheidszorg) respectievelijk € 105.455,00 (inclusief teruggaaf 2012 en bureau bevolkingszorg).

	cie Fryslân.		
Convenant Openbaar Primair Onderwijs G4, aangegaan bij raadsbesluit van 20 februari 2003, nr. 13. Per 1 januari 2008 is het Onderwijsbureau verzelfstandigd. Thans Onderwijsgroep Stichting Fier.	Het doel van het convenant is het vergroten van de samenwerking op het terrein van het openbaar primair onderwijs in de vier gemeenten het Bildt, Ferwerderadiel, Leeuwarderadeel en Menameradiel.	05 – Onderwijs. Visie: Afbouw van de financiële deelneming middels de “bruidsschatregeling”.	Met ingang van 2013 geen bijdrage meer o.g.v. de bruidsschatregeling.
Gemeenschappelijke regeling van de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noordwest Fryslân, aangegaan bij raadsbesluit van 17-9-1998.	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is uitvoering van diverse wetten in het kader van de sociale zekerheid waarvan de uitvoering aan de gemeenten is opgedragen. Deelnemende gemeenten: het Bildt, Franekeradeel, Harlingen, Menameradiel en Vlieland. Met ingang van 2005 zijn tevens toegetreden de gemeenten Ferwerderadiel, Leeuwarderadeel en Terschelling.	07 – Werk en inkomen; 08 – Welzijn en zorg. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.	De gemeentelijke bijdrage in de apparaatskosten bedroeg in 2013 € 890.056,00.
Werkvoorzieningschap Fryslân-west. Gemeenschappelijke regeling, aangegaan bij raadsbesluit van 14-11-2001, nr. 3. (fusie tussen de voormalige werkvoorzieningschappen Westergo Bedrijven en de Marrelân groep).	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het op een bedrijfsmatig verantwoorde wijze doen uitvoeren van taken van en voor de deelnemende gemeenten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid. Deelnemende gemeenten: Súdwest Fryslân, Skasterlân, Lemsterland, Littenseradiel, Gaasterlân/Sleat, Franekeradeel, Harlingen, het Bildt, Menameradiel, Boarnsterhim, Leeuwarderadeel, Terschelling en Vlieland.	07 – Werk en inkomen. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.	De gemeentelijke bijdrage bedroeg in 2013 € 500,00 per geplaatste werknemer afkomstig uit deze gemeente (inclusief elders geplaatsten). Bijdrage 2013 totaal: € 27.000,00 (54 fte's), daarnaast is een aanvullend subsidie verstrekt ad. € 8.732,00.
Regio Noord-Friesland. Gemeenschappelijke regeling, aangegaan als “Regeling Regio Leeuwarden” bij raadsbesluit van 16 augustus 1973, nr. 12, bij raadsbesluit van 16 augustus 1979, nr. 18 gecontinueerd onder de naam Regio Friesland-Noord; bij raadsbesluit van 17 december 1998, nr. 4. gereduceerd tot de taken Milieuadviesdienst en budgethouderschap Besluit Woninggebonden Subsidies	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van de belangen van het milieubeheer en het budgethouderschap Besluit Woninggebonden Subsidies voor zover dit een behartiging op regionaal niveau vraagt. Deelnemende gemeenten: Ameland, het Bildt, Boarnsterhim, Dantumadeel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Franekeradeel, Harlingen, Kollumerland c.a., Leeuwarden, Leeuwarderadeel, Menameradiel, Schiermonnikoog, Terschelling en Vlieland.	09 – Milieu; 10 – Bouwen en ruimte. Visie: Als gevolg van de oprichting van de FUMO per 1 januari 2014 is de gemeenschappelijke regeling Noord-Friesland per die datum in liquidatie.	De gemeentelijke bijdrage bedroeg in 2013 € 9.456,00 ten behoeve van de algemene dienst/coördinatie handhaving en € 4.346,00 ten behoeve van volkshuisvesting.
Hûs en Hiem (welstandszorg). Gemeenschappelijke regeling, aangegaan bij raadsbesluit van 17 maart 1983, nr. 7., de regeling is aangepast met ingang van 1994.	Het doel van de gemeenschappelijke regeling is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie	10 – Bouwen en ruimte. Visie: blijven deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling.	De gemeenschappelijke regeling brengt kostendekkende tarieven in rekening. Tekorten die niet kunnen worden bestreden uit reserves worden op basis van het inwonertal van het desbetreffende jaar omgesla-

	Fryslân. Deelnemende gemeenten: alle Friese gemeenten.		gen over de deelnemende gemeenten. In 2013 is € 2.110,00 bijgedragen in het nadelig saldo 2012.
--	--	--	--

Privaatrechtelijke partijen:

Partij:	Hoofdlijnen beleidstaken:	Relatie met doelstellingen programma en visie op de verbonden partij in relatie tot realisatie van deze doelstellingen:	Gemeentelijke bijdrage/deelneming:
Enexis Holding B.V. te 's-Hertogenbosch	Eigendom en beheer netwerk kabels en leidingen.	Geen. Eén van de bedrijven waarin wordt deelgenomen na verkoop Essent. Deelneming per 1-10-2009.	Gestort aandelenkapitaal € 10.102,00. Ontvangen dividenduitkering € 10.594,00. Rentevergoeding/boete-rente vervroegde aflossing brugleningen € 8.859,00.
Essent Milieu Holding N.V. (Attero) te Arnhem	Verwerking van huishoudelijk en bedrijfsafval.	Geen. Eén van de bedrijven waarin wordt deelgenomen na verkoop Essent. Deelneming per 1-10-2009.	Gestort aandelenkapitaal € 1.955,00. Ontvangen dividenduitkering € 817,00.
Diverse geringe deelnemingen ter afhandeling transactie verkoop Essent.	Behartiging belangen.	Geen.	Gestort aandelenkapitaal totaal € 8,00 (4 maal € 2,00). Agio uitkering € 653,00.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, voorheen Gemeentelijke Credietbank, Den Haag opgericht bij akte van 23 december 1914.	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.	Gelet op de wijze waarop de BNG het openbaar belang behartigt, is het aan te bevelen om het aandelenbezit een duurzaam karakter te laten behouden.	Gestort aandelenkapitaal 24.375 aandelen à € 2,50 = € 60.937,50 is 0,04377% in het totaal vermogen en aanspraak op dividend. Stemrecht één stem per aandeel. Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in de BNG heeft. Uitkering regulier dividend 2012 € 36.319,00.
Haventerreinontwikkeling Harlingen C.V., deelname bij raadsbesluit 21 januari 1999, nr. 3.	Versterken Westergozone. Deelnemende partijen: Provincie Fryslân en de gemeenten Harlingen, Franekeradeel, Menameradiel en Leeuwarden.	03 – Lokale economie.	Gestort aandelenkapitaal € 45.378,02. Geen dividend uitgekeerd.
Haventerreinontwikkeling Harlingen B.V., deelname bij raadsbesluit 21 januari 1999, nr. 3.	Versterken Westergozone. Deelnemende partijen: Provincie Fryslân en de gemeenten Harlingen, Franekeradeel, Menameradiel en Leeuwarden.	03 – Lokale economie.	Gestort aandelenkapitaal € 3.630,24. Geen dividend uitgekeerd.
Stichting tot behoud van Monumenten in de gemeente Menaldumadeel, opgericht per 14 december 1988. De voorzitter wordt voorgedragen door en uit de raad, gemeente verstrekt budgetsubsidie en ambtelijke ondersteuning.	Beheer 5-tal kerktorens (Bitgum, Deinum, Dronryp, Ingelum en Marsum).	06 – Cultuur, recreatie en sport. Visie: blijvend subsidiëren.	Gemeentelijk budgetsubsidie 2013 € 30.655,00.
N.V. Fryslân Milieu en B.V. Fryslân Milieu Noordwest (privatisering huisvuilophaaldienst), opgericht per 1 januari 1999, deelname bij	Het bevorderen van het hergebruik en nuttige toepassing van goederen en grondstoffen, die anders als afvalstoffen zouden worden	09 – Milieu. Visie: Blijvend deelnemen aan zowel N.V. Fryslân Milieu als BV Fryslân Milieu Noordwest.	Gestort aandelenkapitaal € 24.980,60, deelname in de algemene reserve € 9.558,43. Ontvangen dividend in 2013 ad.

raadsbesluit van 17 december 1998, nr. 14.	gestort en verbrand en hiermede verband houdende activiteiten.		€ 12.078,00.
N.V. Afvalsturing Friesland, opgericht per 1 januari 1995 voortvloeiend uit het Openbaar Lichaam Afvalverwijdering Friesland (OLAF). Deelname bij raadsbesluit van 15 september 1994, nr. 14.	Het voorkomen van het ontstaan van afvalstoffen dan wel te komen tot een doelmatige en uit een oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport, bewerking, verwerking van afvalstoffen. Deelnemende partijen: alle Friese gemeenten.	09 – Milieu. Visie: Blijvend deelnemen aan N.V. Afvalsturing Friesland.	Gestort aandelenkapitaal f 45.000,00 (€ 20.420,11). In 2013 ontvangen primair dividend € 1.429,00.

Grondbeleid

Algemeen

In de raadscommissie van 23 februari 2012 is onze notitie aangaande het grondbeleid en de grondposities voor kennisgeving aangenomen.

Met verwijzing naar deze notitie kan het volgende in algemene zin worden opgemerkt:

1. er is geen reden de nota grondbeleid te wijzigen, aan te vullen dan wel in te trekken omdat wij niet voornemens zijn aankopen te doen;
2. wij zijn inmiddels gekomen tot de verkoop van de niet strategisch gelegen gronden; de overige nog bij ons in eigendom zijnde grond is zodanig gelegen dat het geen aanbeveling verdient tot verkoop over te gaan;
3. het exploitatiegebied Dronryp-Fûgellân is opgeknipt in twee fasen: 1.61.65 ha in exploitatie en circa 5 ha is gewaardeerd tegen agrarische waarde van € 3,50 per m²;
4. het exploitatiegebied Dronryp-Harnzertrekfeart is eveneens opgeknipt in twee fasen: 3.99.55 ha in exploitatie en 5 ha is gewaardeerd tegen de agrarische waarde van € 3,50 per m²;
5. de rente van de afgewaardeerde gronden van deze exploitatiegebieden worden ten laste gebracht van de exploitatie (begroting/rekening);
6. de in 2011 getroffen voorziening is afgeboekt op de percelen Dronryp-Harnzertrekfeart fase II en het perceel grond gelegen aan de Aldleane te Deinum.

Evenals voorgaande jaren moeten wij constateren dat de uitgifte van bouw- en bedrijventerreinen stagneert en dat de crisis in de bouw- en woningmarkt onze gemeente niet voorbij gaat.

In 2013 zijn er in totaal 6 woningen gebouwd. In 2012 waren dat er 12. In 2011 nog 43.

Gelet op het beperkt aantal complexen dat de gemeente momenteel zelf exploiteert en de financiële stand van zaken daarbij in acht nemende, zijn de risico's niet noemenswaardig. De grotere uitbreidingsprojecten zijn in handen van projectontwikkelaars waarbij met de gemeente samenwerking- of exploitatieovereenkomsten zijn gesloten. Door de afspraken in die overeenkomsten zijn de risico's voor de gemeente minimaal.

Bouwgrondexploitaties

Bedrijventerreinen

Berltsum - Tichelersdyk 3

Deze ontwikkeling hangt samen met de eigendomssituatie. Een aantal ondernemers heeft een deel van de gronden in eigendom en wil graag samen met de gemeente deze locatie tot ontwikkeling te brengen. Het risico van deze voorgenomen exploitatie is laag.

Het ligt niet in de lijn van de verwachting dat er binnen afzienbare tijd tot een exploitatie van dit gebied zal worden gekomen.

Dronryp - Harnzertrekfeart – fase 1

Op basis van de inmiddels afgeronde pilot landschappelijke inpassing zal getracht worden een zo goed mogelijke invulling van dit gebied te realiseren.

Menaam - Noord 1

De exploitatie is in 2012 afgesloten. In 2013 is de opbrengst van de resterende kavel ten gunste van de exploitatie gebracht.

Woningbouw

Menaam - De Boech súd.

In fase 1 kan door ons nog steeds één vrije kavel (particuliere woningbouw) verkocht worden.

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst is Jansma projectontwikkeling bv verplicht tot afname van de projectmatige grondgebonden kavels en de afname van de grond bedoeld voor de bouw van een appartementencomplex bestaande uit 12 appartementen.

Door de afspraken in de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente en projectontwikkelaar en het feit dat de gemeente zelf bijna alle kavels verkocht heeft, zijn er voor ons geen risico's.

Wier - Lautawei

De exploitatie is in 2012 afgesloten. Er is nog één bouwterrein te verkopen.

Dronryp – Fûgellân – fase 1

Het bestemmingsplan Fûgellân Puoldyk is in 2013 vastgesteld. Dit planologische kader maakt de ontwikkeling van tien vrijstaande (vrije sector) woningen mogelijk. In 2013 zijn vier van de tien bouw kavels verkocht.

De opbrengst van deze terreinen is voldoende om de gemaakte kosten te dekken. Het risico van deze exploitatie is hiermee weggenomen.

Menaam Bitgumerdyk

De gronden voor deze exploitatie zijn aangekocht. De boekwaarde van deze grond komt op een bedrag van € 6,91 p/m² (is verkrijgingsprijs). Tot er ontwikkelingen plaatsvinden wordt de rente over de boekwaarde ten laste van de exploitatie genomen. Uitgangspunt is minimaal een kosten-dekkende exploitatie op termijn.

Bitgummole – Fuormanderij (locatie Wassenaar)

Op 10 maart 2009 is er een exploitatieovereenkomst gesloten met Van der Werf's Bouwbedrijf BV. Op 5 maart 2013 is het faillissement van Van der Werf's Bouwbedrijf BV uitgesproken. Wij hebben daarna de curator, ex artikel 37 Faillissementswet, gevraagd om de (exploitatie)overeenkomst gestand te doen. De curator heeft niet op dat verzoek gereageerd. Gelet op het uitblijven van een reactie van de curator hebben wij de curator bericht dat de overeenkomst op 2 mei 2013 is ontbonden.

Berltsum - De Pôlle

De gemeente heeft met de Ontwikkelings Combinatie De Pôlle (OCP) een aanvullende exploitatie- en (gedeeltelijke) ontbindingsovereenkomst gesloten. De overeenkomst brengt met zich mee dat de gemeente zorg draagt voor de ontwikkeling van het voormalige veilinggebied De Afslag. De OCP ontwikkelt de bij haar in eigendom zijnde gronden aan de zuidelijke rand van Berltsum (voormalig kassengebied Zeinstra).

Marsum – diverse locaties.

Wij zijn voornemens in 2014 te komen tot verkoop van een 3-tal bouwterreinen.

De opbrengst van deze terreinen is meer dan voldoende om de kosten te dekken.

Prognose verwachte resultaten

INDUSTRIETERREINEN

Complex	Boekwaarde 01-01-2013	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Boekwaarde 31-12-2013	Nog te besteden	Geraamde opbrengsten	Resultaat
Berlikum-Ticheldersdyk fase III*	11.048,48			11.048,48			
Dronrijp-Harnzertrekfeart (fase I)	278.627,47	10.169,90		288.797,37	609.354,00	913.250,00	-15.099,00
Dronrijp-Harnzertrekfeart (fase II)*	282.000,00		106.868,00	175.132,00			
	571.675,95	10.169,90	106.868,00	474.977,85	609.354,00	913.250,00	-15.099,00

* niet in exploitatie

WONINGBOUW

Complex	Boekwaarde 01-01-2013	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen	Boekwaarde 31-12-2013	Nog te besteden	Geraamde opbrengsten	Resultaat
Berlikum - de Pôlle	555.478,02		555.478,02	0,00			
Berlikum - de Pôlle veilinggeb*	42.623,00	24.080,00		66.703,00			
Dronrijp-Fûgellân	763.208,97		276.489,83	486.719,14	427.721,00	1.231.440,00	-317.000,00
Dronrijp-Fûgellân fase II*	126.701,50			126.701,50			
Menaldum-de Boech zuid	-509.053,13	77.667,44		-431.385,69	259.084,00	609.420,00	-813.212,00
Menaldum – Bitgumer- dyk*	275.030,15			275.030,15			
Marsum-diverse loka- ties*	0,00	7.667,00		7.667,00			
	1.253.988,51	109.414,44	831.967,85	531.435,10	686.805,00		

* niet in exploitatie

4 Jaarrekening 2013

4.1 Balans per 31 december

Balans per 31 december**ACTIVA** (bedragen x € 1.000)

Ultimo 2013

Ultimo 2012

Vaste activa*Materiële vaste activa*

Investerings met een economisch nut

- overige investeringen met een economisch nut

18.818

16.689

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

6.856

6.583

25.674

23.272

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan:

- deelnemingen

297

351

Overige langlopende leningen u/g

9.337

9.651

9.634

10.002

Totaal vaste activa**35.308****33.274****Vlottende activa***Voorraden*

Grond- en hulpstoffen

- niet in exploitatie genomen gronden

575

458

grond- en hulpstoffen (overige voorraden)

369

451

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

55

254

999

1.163

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

3.022

3.022

Overige vorderingen

1.490

1.519

4.512

4.542

Liquide middelen

Bank- en giroaldi

25

3.314

Overlopende activa

1.513

818

Totaal vlottende activa**7.048****9.837****Totaal-generaal**42.35643.111

Balans per 31 december**PASSIVA** (bedragen x € 1.000)

Ultimo 2013

Ultimo 2012

Vaste passiva*Eigen vermogen*

Algemene reserve

6.453

5.854

Bestemmingsreserves

- voor egalisatie van tarieven

- overige bestemmingsreserves

3.440

3.471

Nog te bestemmen resultaat

652

2.123

10.545

11.448

Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

991

1.193

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Onderhandse leningen van:

- binnenlandse banken en overige financiële instellingen

26.086

27.322

Totaal vaste passiva**37.622****39.963****Vlottende passiva***Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar*

Overige schulden

2.306

2.899

Liquide middelen

Banksaldi

2.162

0

Overlopende passiva

266

249

Totaal vlottende passiva**4.734****3.148****Totaal-generaal**42.35643.111*Gewaarborgde geldleningen*

1

0

Garantstellingen

6.060

7.185

4.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening						
	Raming begrotingsjaar na wijziging			Realisatie begrotingsjaar		
Omschrijving programma	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma 1 - Bestuur	189	2.727	2.538	177	2.672	2.495
Programma 2 - Veiligheid	11	710	699	23	685	662
Programma 3 - Verkeer en openbare ruimte	52	3.076	3.023	35	3.035	3.000
Programma 4 - Lokale economie	186	207	21	192	206	14
Programma 5 - Onderwijs	6	1.385	1.379	36	1.266	1.230
Programma 6 - Cultuur, recreatie en sport	65	1.423	1.358	69	1.322	1.253
Programma 7 - Werk en inkomen	3.680	4.604	924	3.626	4.487	861
Programma 8 - Welzijn en zorg	986	4.147	3.160	808	3.977	3.169
Programma 9 - Milieu	3.010	3.447	437	2.920	3.044	124
Programma 10 - Bouwen en ruimte	888	2.149	1.261	1.794	2.986	1.192
Programma 11 - Financiering en algemene dekkingsmid- delen	13.724	1.174	-12.550	13.836	740	-13.097
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	22.797	25.047	2.250	23.516	24.419	903
<i>Toevoeging/onttrekking aan reserves</i>						
Programma 1 – Bestuur			0			0
Programma 2 – Veiligheid	539		-539	500		-500
Programma 3 - Verkeer en openbare ruimte	16		-16	15		-15
Programma 4 - Lokale economie			0			0
Programma 5 – Onderwijs			0			0
Programma 6 - Cultuur, recreatie en sport	636		-636	569		-569
Programma 7 - Werk en inkomen			0			0
Programma 8 - Welzijn en zorg	37		-37	44		-44
Programma 9 – Milieu	606	80	-526	161		-161
Programma 10 - Bouwen en ruimte	61		-61	47		-47
Programma 11 - Financiering en algemene dekkingsmid- delen	591	157	-435	384	165	-219
Sub-totaal mutaties reserves	2.486	237	-2.250	1.720	165	-1.555
Gerealiseerde resultaat	25.283	25.283	0	25.236	24.584	-652

4.3 Toelichtingen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Invoering BBV

Met ingang van 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden en is het Besluit Comptabiliteitsvoorschriften 1995 (CV95) verval- len. Dat heeft ertoe geleid dat de verslaggeving flink is veranderd. Niet alleen de vormgeving moest worden aangepast, er waren ook waarderingswijzigingen die in 2004 tot incidentele lasten en baten hebben geleid. Zo moesten bijvoorbeeld onterecht geactiveerde activa vervroegd en/of volledig afgeschreven worden of rechtstreeks ten laste van de exploitatie worden gebracht.

De invoering van het SiSa (Single information Single audit) leidde in 2006 tot een aanpassing van de voorschriften. Ook in 2007 zijn de voorschriften aangepast, ondermeer door het opnemen van een bepaling met betrekking tot het EMU-saldo en een wijziging met betrekking tot onderdelen van de balans. Het aantal regelingen dat in 2013 onder de SiSa valt bedraagt 63.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld worden de activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden (in principe) toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking heb- ben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Hierbij kan gedacht worden aan componenten als ziektekostenpremies t.b.v. gepen- sioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Een uitzondering wordt gemaakt indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisatie). In zo'n geval dient er wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Vaste activa

Op grond van artikel 59 BBV wordt er onderscheid gemaakt tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Onder dit laatste worden investeringen verstaan die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdra- gen aan het verwerven van inkomsten.

In de raad van 27 oktober 2011 is de nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2011 vastgesteld. In deze nota, die (vanzelfsprekend) aansluit op het BBV, wordt inzicht gegeven in het proces van

activeren van investeringen, de daarmee samenhangende kapitaallasten, alsmede de gehanteerde afschrijvingsmethoden en afschrijvingstermijnen. Voor een overzicht van de gehanteerde afschrijvingstermijnen zij verwezen naar de betreffende bijlage.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gesplitst in Overige investeringen met een economisch nut en in Investeringsactiva in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Overige investeringen met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In de betreffende gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op de investeringen wordt lineair afgeschreven, met uitzondering van de investeringen in hard- en software. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De investeringen worden zowel lineair als annuïtair (ondermeer investeringen in hard- en software) afgeschreven.

Investeringsactiva in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de in de raad van 30 oktober 2003 vastgestelde nota activerings- en afschrijvingsbeleid worden infrastructurele werken, zoals bijv. wegen, bruggen, enz. geactiveerd en afgeschreven in 25 jaar. De ondergrond van de werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd en dus ook afgeschreven.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (dit zijn kapitaalverstrekingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen.

Bijdragen aan activa van derden betreft uitsluitend bijdragen tot instandhouding van monumenten. De geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verleende bijdragen verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingstermijn bedraagt 25 jaar.

Vlottende activa

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Deze omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit grondexploitatiekosten worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daar geen sprake van is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingsprijs in mindering gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

In de raad van 17 februari 2011 is de herziene nota reserves en voorzieningen vastgesteld. In deze nota, die (vanzelfsprekend) aansluit op het BBV, wordt inzicht gegeven in de uitgangspunten die gehanteerd worden voor het vormen van reserves en voorzieningen. Voor de voorzieningen zijn beheersplannen aanwezig, welke periodiek herzien worden. Op de voorzieningen wordt, conform de voorschriften, geen rente bijgeschreven. De pensioenverplichting, alsmede de wachtgeldvoorziening, voor de wethouders is op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor leningen, die door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is nadere informatie opgenomen.

4.4 Toelichting op de balans

Toelichting op de balans per 31 december

Algemeen

In de raadsvergadering van 19 september 2013, nr. 4 is besloten van het voordelig resultaat van de jaarrekening 2012 ad € 2.122.569,51 als volgt aan te wenden:

1. een bedrag ad € 233.815,82 voor vervroegde afschrijving van een 21-tal investeringen;
2. een bedrag ad € 236.000,00 toevoegen aan de bestemmingsreserve regionalisering brandweer;
3. een bedrag ad € 172.950,00 toevoegen aan de bestemmingsreserve oprichting Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)
4. een bedrag ad € 500.000,00 toevoegen aan de bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling fase II
5. het restant ad € 979.803,69 toevoegen aan de Algemene Reserve II.

In de hierna volgende toelichting zijn alle bedragen in duizenden euro.

Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Overige investeringen met een economisch nut	18.816	16.688
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	6.856	6.582

De post overige investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Gronden en terreinen	1.750	2.102
Bedrijfsgebouwen	8.828	7.393
Vervoermiddelen	0	4
Machines, apparaten en installaties	402	638
Overige materiële vaste activa	7.836	6.551

De post "Overige materiële vaste activa" bestaat uit:

Automatisering	48	41
Riolerings c.a.	7.788	6.510

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële activa met een economisch nut gedurende het jaar 2013:

	Boekwaarden	Investeringen	Desinveste-	Bijdragen	Afschrijving	Extra afschr	Boekwaarden
	01-01-2013		ringen	van derden			31-12-2013
Gronden en terreinen	2.102	1	26		93	234	1.750
Bedrijfsgebouwen	7.393	2.633	686		387	125	8.828
Vervoermiddelen	4				2	2	0
Machines, apparaten en installaties	638	115	168		172	11	402
Overige materiële vaste activa	6.551	1.523			238		7.836
	16.688	4.272	880		892	372	18.816

De belangrijkste (des-)investeringen waren:

	Beschikbaar gesteld krediet in 2013	Werkelijk besteed in 2013	Cumulatief besteed t/m 2013
afwaardering boekwaarde grond ¹	0	26	26
overdracht onroerende goederen aan VRF	0	-686	-686
nieuwbouw Brede School Berltsum ²	2.752	2.594	3.800
upgrading buitenzijde sporthal ²	50	39	39
overdracht roerende goederen aan VRF	0	-168	-168
vervanging tractie/div. apparatuur 2012 ¹	22	22	100
vervanging tractie/div. apparatuur 2013 ²	100	88	88
vervanging hard- en software 2012 ²	94	50	56
vervanging riolering Dronryp-oost ²⁺³	607	107	1.820
damwand Oost-Indische Opvaart, Berltsum ¹	124	124	625
relinen riolering Buorren, Berltsum ³	215	205	205
reconstr. riolering Franskeleane, Bitgum ²⁺³	960	587	591
reconstr. riolering Hearewei, Dronryp ²⁺³	1.067	21	27
rioleringswerk Marsum ³	74	74	226
baggeren ikv gebiedsontwikkeling Haak	100	100	100
oevervoorziening gebiedsontwikkeling Haak ²	180	99	99
drukriool Kleasteranjum Berltsum-Ried I ²	145	98	98
drukriool Kleasteranjum Berltsum-Ried II ²	105	57	57

¹ De betreffende investering is afgerond.

² Het verschil tussen beschikbaar gesteld krediet en werkelijk besteed is in 2014 opnieuw beschikbaar gesteld.

³ In de staat C wordt de investering als volgt verdeeld: 40% vuilwater, 57% schoonwater en 3% grondwater

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut gedurende het jaar 2013:

	Boekwaarden	Investeringen	Desinveste-	Bijdragen	Afschrijving	Extra afschr	Boekwaarden
	01-01-2013		ringen	van derden			31-12-2013
Grond-, weg- en waterbouw-kundige werken	6.582	1.339	20		483	562	6.856

De belangrijkste investeringen waren:

	Beschikbaar gesteld krediet in 2013	Werkelijk besteed in 2013	Cumulatief besteed t/m 2013
aanleg fietspad Berltsum-Ried ²	450	279	313
reconstructie wegen 2013 ²	150	130	130
reconstr. Rypsterdyk/ aansluiting A31 ¹	390	402	402
reconstr. Hearewei, Dronryp ²	138	126	126
Dronryp Kukshiem ²	182	129	331
Cofinanciering gebiedsontw. De Haak ²	611	220	220
Inrichting Deinum-Oost ²	40	24	24

¹ De betreffende investering is afgerond.

² Het verschil tussen beschikbaar gesteld krediet en werkelijk besteed is in 2014 opnieuw beschikbaar gesteld.

Financiële vaste activa

De post financiële vaste activa wordt onderscheiden in:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Kapitaalverstrekkingen aan:		
Deelnemingen	297	351
Leningen aan:		
Overige langlopende geldleningen u/g	9.337	9.651

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2013:

	Boekwaarden	Investerings	Desinveste-	Bijdragen	Afschrijving	Extra afschr	Boekwaarden
	01-01-2013		ringen	van derden			31-12-2013
Kapitaalverstrekkingen aan:							
Deelnemingen	351		54				297
Leningen aan:							
Overige langlopende leningen u/g	9.651	2	147		170		9.337
	10.004	2	201		170		9.634

De post verminderingen betreft de aflossing op de verstrekte leningen.

De post Overige langlopende geldlening u/g kan als volgt worden uitgesplitst:

	Boekwaarden	Investerings	Desinveste-	Bijdragen	Afschrijving	Extra afl.	Boekwaarden
	01-01-2013		ringen	van derden			31-12-2013
Hypotheek personeelsleden	1.443		94		32		1.316
Leningen div. sportverenigin-gen	88						88
Leningen muziekverenigingen	4	2			1		5
St. Molens/Luniastate/De Swanneblom/St. Dorpshuis "It String"	88		53		9		26
Habion	8.029				128		7.901
	9.651	2	147		170		9.337

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	575	1.120
Af: voorzieningen	0	662
	575	458
Grond- en hulpstoffen	369	451
Onderhanden werk, waaronder in bouwgronden in exploitatie	55	254

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de voorraden gedurende het jaar 2013:

	Boekwaarden	Investerings	Desinveste-	Bijdragen	Afschrijving	Extra afschr	Boekwaarden
	01-01-2013		ringen	van derden			31-12-2013
Niet in exploitatie genomen bouwgronden	1.120	10	555				575
Af voorziening:							
Dronrijp Harnzertrekfeart	-107	107					
Berlikum de Polle	-555	555					
	458	672	555				575
Grond- en hulpstoffen	451	24	107				368
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	254	78	276				56
	1.163	774	938				999

Voor een nader overzicht van de bouwgrondexploitaties wordt verder verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Vorderingen op openbare lichamen	3.022	3.022
Overige vorderingen	1.490	1.519

De post Vorderingen op openbare lichamen is als volgt opgebouwd:

Stand 31-12	3.070	3.070
Af: voorziening Vordering Verkoop Vennootschap B.V.	48	48

Liquide middelen

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Banksaldi	25	3.314

Overlopende activa

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Vooruitbetaalde bedragen	2	11
Nog te ontvangen bedragen	1.511	807

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Algemene reserve	6.246	5.620
Bestemmingsreserves	3.647	3.705
Gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	652	2.123

Het verloop in 2013 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

Reserves	Saldo 01-01-2013	Toevoegingen			Verminderen		Saldo 31-12-2013
		Rentebij- schrijving	Rekening- saldo t/v reserves t/v exploitatie	Bestemming resultaat	Vrijval tgv exploitatie	vrijval tgv reserves	
Algemene reserve I	2.436						2.436
Algemene reserve II	3.184	64	1.214		652		3.810
Reserve gemeentelijke garantstellingen (algemeen)	95	2					97
Bestemmingsreserve kleine investeringen	36	1			21		16
Bestemmingsreserve sociaal PGB	10	0					10
Bestemmingsreserve NUP	50	1	25				76
Bestemmingsreserve opleidingsbudget CAO	120				33		87
Reserve dk kapitaallasten brandweergarage Menaldum	514	24			539		0
Bestemmingsres. reg. brandweer	0		236				236
Bestemmingsreserve GOA	65	1					67
Best. res. dekking kapitaallasten sporthal	394	19			32		381
Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum	518	25			46		497
Bestemmingsres groenvoorziening Beetgum-B molen	94	2					96
Bestemmingsres bevaarbaarmaken Noordelijke elfstedenvaarroute fase 2	11						12
Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	136				78		58
Bestemmingsreserve riool	1.088				161		926
Bestemmingsreserve stimulering lokale klimaatinitiatieven	53	1			6		48
Bestemmingsreserve oprichting FUMO	0		173				173
Reserve actualisering bestemmingsplannen	300				45		255
Bestemmingsreserve geb. ontw. fase II	0		500				500
Reserve hoogniveau renovatie	11				2		9
Reserve BTW-compensatiefonds	210				105		105
totaal	9.325	140	2.148		1.720		9.893

Als gevolg van het afronden op € 1.000 ontstaan er verschillen in de tellingen

Voor wat betreft de toelichting aangaande de aard en reden van iedere reserve kan worden verwezen naar de Nota reserves en voorzieningen 2011 welke is vastgesteld in de raadsvergadering dd 17/2/2011.

In onderstaand overzicht worden de mutaties op de betrokken reserves toegelicht.

	Beginstand	Toevoeging	Verminderen	Eindstand
Algemene reserve II	3.184	1.277	652	3.810
Rente		64		
Resultaat rekening 2011		1.214		
Saldo exploitatielasten BETER 2013			75	
Upgraden gang/kleedkamers en kassa sporthal 2013			13	
Subsidie verbeteren kleedkamers sc Berlikum			4	
Restauratie NH -kerk en orgel te Wier			71	
Betreft restauratie klokkenstoel RK kerk Dronryp			3	
WMO			23	
Subsidie Skerne Wibe Ingelum			130	
Sûn de klok rûn			4	
Betreft kosten aanvullende werkzaamheden BAG			25	
Betreft kosten investeringen BETER (+ restantkrediet 2012)			6	
Kosten opbouw BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie)			40	
Betreft subsidie 2013 Stichting Bibliotheken Noordwest Fryslan			23	
Inzet deel resultaat rekening 2012 voor vervroegde afschrijving activa			234	

	Beginstand	Toevoe- ging	Verminde- ring	Eindstand
<i>Bestemmingsreserve kleine investeringen</i>	36	1	21	16
Rente		1		
Bijdrage aan vv Dronryp tbv realiseren kunstgrasveld			7	
Aanleg semi-permanent parkeerterrein/verv afrastering Boksum			4	
Bijdrage 2 bankjes speelveld Blessum			1	
Subsidie onderzoek SBB mbt MFC Berltsum			5	
Betreft aanvullende parkeervoorzieningen Jachthuswei Menaam			4	
<i>Bestemmingsreserve sociaal PGB</i>	10			10
Rente				
<i>Reserve gemeentelijke garantstellingen</i>	95	2		97
Rente		2		
<i>Bestemmingsreserve NUP</i>	50	26		76
Rente		1		
Toevoeging obv begroting		25		
<i>Bestemmingsreserve opleidingsbudget CAO</i>	120		33	87
Betreft aanschaf tablets alsmede opleidingskosten			33	
Opleidingsbudget agv CAO 2011-2012		120		
<i>Reserve dk kapitaallasten brandweergarage Menaldum</i>	514	24	539	
Rente		24		
Onttrekking bedrag aan kapitaallasten			39	
Betreft vervroegde afschrijving in sfeer van dorpsvern. (zie rbsl dd 31/10/2013)			500	
<i>Bestemmingsreserve regionalisering Brandweer</i>		236		236
Rente				
Inzet resultaat rekening 2012 (deels)		236		
<i>Reserve GOA</i>	65	1		67
Rente		1		
<i>Bestemmingsreserve investering dekking kapitaallasten sporthal</i>	394	19	33	381
Rente		19		
Onttrekking bedrag aan kapitaallasten			33	
<i>Reserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berlikum</i>	518	25	46	497
Rente		25		
Onttrekking bedrag aan kapitaallasten			46	
<i>Bestemmingsreserve groenvoorziening Beetgum-Beetgumermolen</i>	94	2		96
Rente		2		
<i>Bestemmingsres bevaarbaarmaken Noordelijke elfstedenvaarroute</i>	11			12
Rente				
<i>Bestemmingsreserve stimulering lokale klimaatinitiatieven</i>	53	1	6	48
Rente		1		
Betreft resultaat exploitatie (opbrengst decentralisatieuitkering -/- uitgaven)			6	
<i>Bestemmingsreserve oprichting Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing</i>		173		173
Rente				
Inzet resultaat rekening 2012 (deels)		173		
<i>Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing</i>	136		78	58
Betreft resultaat exploitatie			78	
<i>Bestemmingsreserve riool</i>	1.088		161	926
Betreft resultaat exploitatie			161	
<i>Reserve actualisering bestemmingsplannen</i>	300		45	255
Betreft resultaat exploitatie (reserve aanvullen tot max 300.000)			45	

	Beginstand	Toevoeging	Verminderings	Eindstand
Bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling fase II		500		500
Rente Inzet resultaat rekening 2012 (deels)		500		
Reserve hoogniveaurenovatie	11		2	9
Rente Betreft bijdr geldelijke steun verb particuliere woningen (afkoopbedrag RGSVH)			2	
Reserve BTW-compensatiefonds	210		105	105
Beschikking heeft betrekking op het activaprobleem oude investeringen.			105	

Voorzieningen

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Voorzieningen	991	1.855

Het verloop van de voorzieningen in 2013 wordt in onderstaand overzicht weergegeven

Voorzieningen	Saldo 01-01-2013	Toevoegingen	Vrijval tgv exploitatie	Aanwending	Saldo 31-12-2013
5.006.300 - Huisvesting					
Voorziening onderhoud gemeentekantoor (nieuw)	0	24			24
Voorziening onderhoud gemeentekantoor (oud)	9	4			14
5.010.100 - Gemeentewerf					
Voorziening onderhoud gemeentewerf	25		2		23
5.010.200 - Brandweerkazerne					
Voorziening onderhoud brandweerkazerne	27		27		0
5.010.300 - Gymnastieklokalen					
Voorziening onderhoud gymnastieklokalen	93	20			114
5.100.500 - Beheer binnen					
Voorziening afvloeiing personeel	51		10	41	0
001 - Bestuursorganen					
Wachtgeldvoorziening wethouders	134			92	42
210 - Wegen, straten en pleinen					
Voorziening onderhoud fietsenstallingen	4				4
Onderhoudsvoorziening openbare verlichting	256		53		202
320 - Industrieterreinen					
Voorziening afwaardig Dronryp Harnsertrekfeart (Fase II)	107		107		0
330 - Nutsbedrijven					
Voorziening op vordering Verkoop Vennootschap B.V.	48				48
423 - Bijzonder basisonderwijs, onderwijshuisvesting					
Voorziening groot onderhoud CBS	450		19		432
510 - Openbaar bibliotheekwerk					
Voorziening onderhoud bibliotheek	33				33
530 - Uitvoering sportbeleid					

Voorzieningen	Saldo 01-01-2013	Toevoegingen	Vrijval tgv exploitatie	Aanwending	Saldo 31-12-2013
Onderhoudsvoorziening sporthal	2				2
630 - Sociaal cultureel werk					
Voorziening onderhoud jeugdsocieteit	13	3			16
650 - Kinderopvang					
Voorziening onderhoud peuterspeelzalen	10				10
830 - Bouwgrondexploitatie					
Berlikum De Polle	555			555	0
913 - Overige financiële middelen					
Voorziening onderhoud woningen	11	16			28
voorziening i.v.m. afwaarding boekwaarde bouwgronden	26			26	0
Voorziening herwaardering bezittingen	49				49
Totaal voorzieningen	1.903	67	772	159	1.039
Af: voorziening Vordering Verkoop Vennootschap B.V. (correctie op de post Vordering openbare lichamen)	48				48
Correctie voorziening Dronryp Harnsertrekfeart (fase II)	107		107		
Correctie voorziening Bertsum de Polle	555			555	
Totaal	1.193				991

Voor wat betreft de toelichting aangaande de aard en reden van iedere voorziening kan worden verwezen naar de Nota reserves en voorzieningen 2011 welke is vastgesteld in de raadsvergadering dd 03/2/2011.

In onderstaand overzicht worden de mutaties op de betrokken voorzieningen toegelicht.

	Beginstand	Toevoe- ging	Verminde- ring	Eindstand
Voorziening onderhoud gemeentekantoor (nieuw) Beschikking voorziening conform nota gebouwenonderhoud		24 24		24
Voorziening onderhoud gemeentekantoor (oud) Dotatie voorziening conform nota gebouwenonderhoud	9	4 4		14
Voorziening onderhoud gemeentewerf Dotatie voorziening conform nota gebouwenonderhoud	25		2 2	23
Voorziening onderhoud brandweerkazerne Vrijval onderhoudsvoorziening als gevolg van regionalisering brandweer	27		27 27	
Voorziening onderhoud gymnastieklokalen Beschikking voorziening conform nota gebouwenonderhoud	93	20 20		114
Voorziening afvloeiing personeel Uitkeringen obv WW Vrijval voorziening	51		51 41 10	
Wachtgeldvoorziening wethouders Uitgaven wachtgeldverplichtingen vm wethouders	134		92 92	42
Voorziening onderhoud fietsenstallingen Dotatie voorziening conform nota gebouwenonderhoud	4			4
Onderhoudsvoorziening openbare verlichting Dotatie voorziening conform exploitatieresultaat	256		53 53	202
Voorziening afwaarding Dronryp Harnsertrekfeart (Fase II) Beschikking voorziening ivm afwaardering	107		107 107	
Voorziening op vordering Verkoop Vennootschap B.V.	48			48

	Beginstand	Toevoeging	Verminderings	Eindstand
Voorziening groot onderhoud CBS Saldo exploitatie (toevoeging voorziening o.b.v. m ² -/- uitgaven)	450		19 19	432
Voorziening onderhoud bibliotheek	33			33
Onderhoudsvoorziening sporthal Dotatie voorziening conform begroting	2			2
Voorziening onderhoud jeugdsociëteit Dotatie voorziening conform nota gebouwenonderhoud	13	3 3		16
Voorziening onderhoud peuterspeelzalen Dotatie voorziening conform nota gebouwenonderhoud	10			10
Voorziening Berlikum De Polle Beschikking op basis van exploitatieresultaat	555		555 555	
Voorziening onderhoud woningen Dotatie voorziening conform nota gebouwenonderhoud - onderhoud	11	16 16		28
Voorziening i.v.m. afwaarding boekwaarde bouwgronden Vrijval voorziening tgv exploitatie	26		26 26	
Voorziening herwaardering bezittingen	49			49
	1.903	67	932	1.039

Hierna volgt een toelichting op het ontstaan en het doel van de reserves en voorzieningen:

Toelichting op de reserves:	
Algemene Reserve I	De algemene reserve I is in het verleden ontstaan door rekeningsoverschotten dan wel toevoegingen als gevolg van boekwaardewinsten op eigendommen.
Algemene reserve II	Reserve is ontstaan door toevoegingen als gevolg van batige rekeningsaldi, boekwaardewinsten op verkopen als aandelen Frigem, Waterleiding Friesland, Telekabel, Bouwfonds Nederlandse Gemeenten.
Reserve gemeentelijke garantstellingen (algemeen)	Reserve is gevormd om risico's af te dekken in het kader van verstrekte garanties ten behoeve van geldleningen en achtergestelde geldleningen in het kader van startende ondernemers en tuinders.
Bestemmingsreserve kleine investeringen	Reserve is gevormd om kosten van kleine investeringen zoals genoemd in de diverse dorpsvisies te dekken. Hiermede wordt voorkomen dat dit soort uitgaven wordt geactiveerd.
Bestemmingsreserve sociaal PGB	Reserve is gevormd bij raadsbesluit van 30-10-2008 (amendement PvdA) bij bestemming rekeningsresultaat 2007.
Bestemmingsreserve NUP	Vorming conform Ministeriële circulaire.
Bestemmingsreserve opleidingsbudget CAO	Vorming reserve in het kader van het principe-akkoord cao 2011-2012 met betrekking tot individueel loopbaanbudget van € 500,00 per persoon gedurende 3 jaar.
Reserve dekking kapitaallasten brandweergarage Menaam	Reserve is gevormd in 2009 ten laste van de Algemene reserve II en ten laste van de egaliseringsreserve exploitatie gemeentelijk woningbezit.
Bestemmingsreserve regionalisering brandweer	Reserve is gevormd uit bestemming rekeningresultaat 2012. Reserve is bedoeld om de structureel hogere lasten tot en met 2017 te kunnen dekken.
Bestemmingsreserve GOA	Reserve is ontstaan door niet-bestede eigen middelen beleid gemeentelijke onderwijsachterstanden te reserveren voor toekomstige uitgaven op dit beleidsterrein.
Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten sporthal	Reserve is in 2007 gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de aankoop c.a. van de sporthal Schatzenburg.
Bestemmingsreserve dekking kapitaallasten aanleg/renovatie sportvelden sc Berltsum	Reserve is in 2012 gevormd ter dekking van de kapitaallasten die voortvloeien uit de aanleg/renovatie sportvelden cs Berltsum.
Bestemmingsreserve groenvoorziening Bitgum – Bitgummole	Reserve is ontstaan door de grond van de bouwgrondexploitatie Bitgummole – Bosklân, zonder boekwaarde, tegen agrarische waarde in te brengen.
Bestemmingsreserve bevaarbaar maken Noordelijke elfstedenvaartroute fase 2	Reserve is gevormd ten laste van de Algemene Reserve nr. II.
Bestemmingsheffing afvalstoffenheffing	Reserve is ontstaan als gevolg van hogere baten dan lasten m.b.t. de vuilafvoer en –verwerking. (Tot en met 2011 viel dit onder de voorzieningen)
Bestemmingsreserve riool	Reserve is ontstaan in het kader van het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP). (Tot en met 2011 viel dit onder de voorzieningen)
Bestemmingsreserve stimulering lokale klimaatinitiatieven	Reserve is gevormd uit niet bestede SLOK-subsidie.
Bestemmingsreserve oprichting FUMO	Reserve is gevormd uit bestemming rekeningresultaat 2012. Reserve is bedoeld om de frictiekosten gedurende de eerste drie jaar te kunnen dekken.

Reserve actualisering bestemmingsplannen	Reserve is gevormd ter dekking van kosten van bestemmingsplannen die niet binnen de bouwgrondexploitatie vallen, voeding van de reserve: opbrengst verkoop "overhoeken".
Bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling fase II	Reserve is gevormd uit bestemming rekeningresultaat 2012. Reserve is gevormd ter dekking van de investeringskosten gebiedsontwikkeling fase II (inclusief nieuwe oostrand Deinum).
Reserve hoogrenovatie	Reserve is ontstaan door afkoop van de desbetreffende rijksregeling ten behoeve van een tweetal gevallen één daarvan is afgekocht de ander heeft gekozen voor continuering van de jaarlijkse bijdrage.
Reserve BTW - compensatiefonds	Vorming gevolg van netto-raming (exclusief BTW) lasten 2003.

Toelichting op de voorzieningen:	
Voorziening onderhoud gemeentekantoor	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening onderhoud gemeentewerf	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening onderhoud brand weerkazernes	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening onderhoud gymnasietieklokale	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Wachtgeldvoorziening wethouders	Op grond van de voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) is de gemeente gehouden een voorziening te treffen voor wachtgelden van wethouders; op grond van jaarlijkse herberekeningen zal een toevoeging moeten plaatsvinden.
Voorziening onderhoud fietsenstalling	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening onderhoud openbare verlichting	Bij de vaststelling van de Kadernota 2007 is besloten ten behoeve van het groot onderhoud en de vervanging van lichtarmaturen jaarlijks € 75.000,00 te doteren aan een onderhoudsvoorziening openbare verlichting Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening afwaardering Dronryp Hamertrekfeart (fase II)	In 2011 is deze voorziening gevormd in verband met afwaardering van deze exploitatie tot agrarische waarde.
Voorziening op vordering Verkoop Vennootschap B.V.	Voorziening is gevormd in verband met verkoop aandelen Essent.
Voorziening groot onderhoud CBS	Na overheveling van de specifieke onderwijsuitkering naar het Gemeentefonds vindt op basis van het aantal vierkante meters een dotatie plaats t.b.v. onderhoud, schade en onderwijskundige aanpassingen.
Voorziening onderhoud bibliotheken	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening onderhoud sporthal	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV). Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening onderhoud jeugdso-ciëteit	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening onderhoud peuterspeelzaal	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening Berltsum De Polle	Bij raadsbesluit van 8 december 2005, nr. 13 is besloten een voorziening te treffen ter grootte van € 850.000,00 als subsidie in het tekort van de particuliere grondexploitatie De Polle te Berltsum, zulks om tevens een provinciale bijdrage veilig te stellen (koppelsubsidie), later aanvullende dotatie ad. € 150.000,00.
Voorziening onderhoud woningen	Vorming ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud (artikel 44, lid 1c BBV) Beleid overeenkomstig paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.
Voorziening i.v.m. afwaardering boekwaarde bouwgronden	In 2011 is deze voorziening gevormd in verband met afwaardering van een perceel grond te Deinum tot agrarische waarde.
Voorziening herwaardering bezittingen	Voorziening is gevormd om tegenvallers bij verkoop bezittingen op te vangen.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

Het in de balans opgenomen bedrag aan langlopende schulden is als volgt:

	2013	2012
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	26.086	27.322

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2013:

	Saldo 01-01-2013	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2013
Onderhandse leningen	27.322		1.236	26.086

De rentelast over het verslagjaar bedroeg € 1.154.083,08.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Schulden < 1 jaar	4.468	2.899
Overlopende passiva	266	249

Kortlopende schulden

Het in de balans opgenomen bedrag betreft:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Overige schulden	2.306	2.899
Banksaldi	2.162	0

Overlopende passiva

De specificatie van de overlopende passiva is als volgt:

	<u>2013</u>	<u>2012</u>
Vooruit ontvangen bedragen	0	13
Nog te betalen bedragen	266	236

Onder de Overlopend Activa/Passiva zijn de niet-bestede rijksmiddelen verantwoord. Het verloop hiervan is als volgt:

	Saldo 01-01-2013	Toevoeging	Aanwending	Saldo 31-12-2013
Senter Novem	125			125

4.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Programma 1 Bestuur

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Bestuur

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
001	Bestuursorganen	van Mourik, T
002	Bestuursondersteuning college van B & W	van Mourik, T
003	Burgerzaken	van Mourik, T
004	Baten secretarieleges burgerzaken	Pen, L.
005	Bestuurlijke samenwerking	van Mourik, T
006	Bestuursondersteuning raad/rekenkamer(funcitie)	van Mourik, T

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
001 Bestuursorganen	680.523	715.073	701.266	13.807 V
002 Bestuursondersteuning college van B & W	1.074.054	1.126.554	1.130.397	3.843 N
003 Burgerzaken	443.924	444.924	422.232	22.692 V
004 Baten secretarieleges burgerzaken	79.135	59.135	57.030	2.105 V
005 Bestuurlijke samenwerking	186.438	195.438	167.096	28.343 V
006 Bestuursondersteuning raad/rekenkamer(funcitie)	175.992	185.442	194.140	8.698 N
Lasten	2.640.066	2.726.566	2.672.161	54.405 V
001 Bestuursorganen	0	6.400	6.918	518 V
002 Bestuursondersteuning college van B & W	0	0	0	0 -
003 Burgerzaken	0	0	0	0 -
004 Baten secretarieleges burgerzaken	222.411	182.411	170.037	12.374 N
005 Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0 -
006 Bestuursondersteuning raad/rekenkamer(funcitie)	0	0	0	0 -
Baten	222.411	188.811	176.955	11.856 N
Resultaat voor bestemming	2.417.655	2.537.755	2.495.205	42.549 V

Toelichting op de verschillen per productnummer:

003	Minder kosten Digitaal beveiligingsplan en nota Kwaliteitszorg GBA voor rekening ICT gekomen. 95 eigen verklaringen gerestitueerd door CBR in verband met verhogen keuringsleeftijd rijbewijs van 70 naar 75 jaar. Er wordt standaard rekening gehouden met één verkiezing per jaar. In 2013 hebben er geen verkiezingen plaatsgevonden.
004	Minder opbrengsten paspoorten, rijbewijzen en uittreksels GBA. Laatstgenoemde wordt veroorzaakt omdat er voor de inschrijving op het voortgezet onderwijs geen uittreksel meer wordt gevraagd door de school.

Programma 2 Veiligheid

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Veiligheid

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
120	Brandweer en rampenbestrijding	van Mourik, T
140	Openbare orde en veiligheid	van Mourik, T

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
120 Brandweer en rampenbestrijding	668.905	556.067	530.939	25.128 V
140 Openbare orde en veiligheid	129.403	153.553	154.045	492 N
Lasten	798.308	709.620	684.984	24.636 V
120 Brandweer en rampenbestrijding	500	500	11.660	11.160 V
140 Openbare orde en veiligheid	1.872	10.272	10.991	719 V
Baten	2.372	10.772	22.651	11.879 V
Resultaat voor bestemming	795.936	698.848	662.333	36.515 V
Toelichting op de verschillen per productnummer:				

120	Voordeel als gevolg van lagere bijdrage Veiligheidsregio en lagere kosten Ovd bevolkingszorg
-----	--

Programma 3 Verkeer en openbare ruimte

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Verkeer en openbare ruimte

Productnummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
210	Wegen, straten en pleinen	Asperen, M van
211	Verkeersmaatregelen ter land	Asperen, M van
240	Waterkering, afwatering en landaanwinning	Asperen, M van
560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	Asperen, M van

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
210 Wegen, straten en pleinen	1.898.011	1.936.405	1.913.201	23.204 V
211 Verkeersmaatregelen ter land	132.265	150.572	150.645	73 N
240 Waterkering, afwatering en landaanwinning	86.003	86.003	93.047	7.044 N
550 Natuurbescherming	0	0	0	0 -
560 Openbaar groen en openluchtrecreatie	789.824	902.559	878.055	24.504 V
Lasten	2.906.103	3.075.539	3.034.947	40.592 V
210 Wegen, straten en pleinen	3.650	8.150	6.832	-1.318 V
211 Verkeersmaatregelen ter land	3.820	3.820	516	3.304 N
240 Waterkering, afwatering en landaanwinning	5.500	5.500	296	5.205 N
550 Natuurbescherming	0	0	0	0 -
560 Openbaar groen en openluchtrecreatie	675	34.905	26.945	7.960 N
Baten	13.645	52.375	34.589	17.786 N
Resultaat voor bestemming	2.892.458	3.023.164	3.000.359	22.805 V
Toelichting op de verschillen per productnummer:				

210	Lagere lasten (€ 3.800) door inkoopvoordeel electriciteit en aanbrengen energiebesparende openbare verlichting. Er zijn werkzaamheden (€ 9.135) uitgevoerd ten behoeve van omgeving Koningsboom aan de Orxmasingel in Menaam en het vervangen van gladde straatsteen in de Greatebuorren in Menaam. Er zijn meer vergunningen verleend als gevolg van uitritten bouwwegen Haak, waarbij uitvoering door aannemer van de Haak is gedaan (saldo leges en vergoedingen derden -/- € 558). Er zijn aanmerkelijk meer graafmeldingen gedaan (€ 1.065). Eénmalig zijn opbouw glasvezeldossier (€ 2.430) en deel ICT-kosten Oranjewoud (€ 1.500).
211	Naast factuur van Clear Channel (contract ABRI's) 2012 ook die van 2013 verrekend. Meerkosten € 5.390

Programma 4 Lokale economie

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Lokale economie

Productnummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
320 341	Industrie Overige agrarische zaken,jacht en visserij	Asperen, M van van Mourik, T

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
320 Industrie	99.357	206.225	205.500	725 V
341 Overige agrarische zaken,jacht en visserij	833	833	441	391 V
Lasten	100.190	207.058	205.941	1.117 V
320 Industrie	3.748	179.916	186.338	6.422 V
341 Overige agrarische zaken,jacht en visserij	0	5.960	5.957	3 N
Baten	3.748	185.876	192.295	6.419 V
Resultaat voor bestemming	96.442	21.182	13.646	7.536 V
Toelichting op de verschillen per productnummer:				

320	Bij het opstellen van het jaarwerkplan 2013 is rekening gehouden met het opstellen van een gemeentelijk economisch beleidsplan. Gelet op de voorgestane gemeentelijke herindelings is besloten om hiervan af te zien. De gemeente heeft in 2013 niet deelgenomen aan de Beurs TEL (voorheen bedrijvencontactdagen). Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden naar mogelijkheid om samen met het bedrijfsleven een nieuw groot (gemeentelijk) plein op de Beurs TEL te plaatsen. Daar bleek geen animo voor te bestaan.
341	Van de gemeente Franekeradeel is een vergoeding ontvangen genaamd 'verrekening Meerwaarde Tuinbouwstichting' ad € 5.957,-.

Programma 5 Onderwijs

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Onderwijs

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
423	Bijzonder basisonderwijs, onderw. huisvesting	Dijkstra, A.
480	Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	Dijkstra, A.
482	Volwasseneneducatie	Dijkstra, A.

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
423 Bijzonder basisonder- wijs, onderw. huisvesting	618.019	765.380	668.404	96.976 V
480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	607.576	614.836	592.632	22.204 V
482 Volwasseneneducatie	5.099	5.099	5.099	0 -
Lasten	1.230.694	1.385.315	1.266.135	119.180 V
423 Bijzonder basisonder- wijs, onderw. huisvesting	0	0	27.966	27.966 V
480 Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	6.363	6.363	8.228	1.865 V
482 Volwasseneneducatie	0	0	0	0 -
Baten	6.363	6.363	36.194	29.831 V
Resultaat voor bestemming	1.224.331	1.378.952	1.229.941	149.011 V
Toelichting op de verschillen per productnummer:				

423	Betreft lagere kapitaallasten (rente) doordat de bouw van de brede School te Berltsum pas halverwege het jaar was afgerond. Betreft eveneens een niet geraamde vergoeding exploitatielasten gebruikers Brede School.
480	Dit wordt met name veroorzaakt door lagere uitgaven leerlingenvervoer in verband met voordeel aanbesteding, alsmede lagere uitgaven leerplicht.

Programma 6 Cultuur, recreatie en sport

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Cultuur, recreatie en sport

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
510	Openbaar bibliotheekwerk	Asperen, M van
511	Vormings- en ontwikkelingswerk	Asperen, M van
530	Sport	Pen, L.
531	Groene sportvelden en terreinen	Pen, L.
540	Kunst	Asperen, M van
541	Oudheidkunde/musea	van Mourik, T
580	Overige recreatieve voorzieningen	Asperen, M van

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
510 Openbaar bibliotheekwerk	223.946	248.446	248.700	253 N
511 Vormings- en ontwikkelingswerk	60.187	60.187	60.186	1 V
530 Sport	171.478	252.686	207.673	45.013 V
531 Groene sportvelden en terreinen	330.515	625.699	601.015	24.684 V
540 Kunst	48.950	48.950	42.405	6.545 V
541 Oudheidkunde/musea	67.347	158.092	140.797	17.295 V
580 Overige recreatieve voorzieningen	28.908	28.908	21.223	7.685 V
Lasten	931.331	1.422.968	1.321.998	100.970 V
510 Openbaar bibliotheekwerk	12.800	12.800	11.981	819 N
511 Vormings- en ontwikkelingswerk	0	0	0	0 -
530 Sport	19.100	19.100	23.608	4.508 V
531 Groene sportvelden en terreinen	26.096	26.096	25.355	-741 V
540 Kunst	0	0	1.266	1.266 V
541 Oudheidkunde/musea	7.174	7.174	7.174	0 -
580 Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0 -
Baten	65.170	65.170	69.384	4.214 V
Resultaat voor bestemming	866.161	1.357.798	1.252.614	105.184 V

Toelichting op de verschillen per productnummer:

530	De onderschrijving op de sporthal is gevolg van nog niet uitgevoerde werkzaamheden (upgrading entreepartij), restantbudget wordt meegenomen naar 2014 (zie in dit verband 980 – Beschikking reserves). Lagere uitgaven aan sportverenigingen betreft een geraamd subsidie aan een sportvereniging. Nadat het project was afgerond is werd het werkelijk subsidie lager vastgesteld.
540	Voordeel met name als gevolg van geraamde uitgaven Taalnota Frysk die niet zijn gerealiseerd.
580	Betreft voordeel als gevolg van een niet-geraamde bijdrage woningbouwcoöperatie Wonen NW Friesland inzake speeltuinwerk.

Programma 7 Werk en inkomen

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Werk en inkomen

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
310	Handel en ambacht	Dijkstra, A.
610	Inkomen	Dijkstra, A.
611	Werk	Dijkstra, A.
614	Gemeentelijk minimabeleid	Dijkstra, A.

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
310 Handel en ambacht	1.201	1.201	1.201	0 -
610 Inkomen	2.547.748	2.862.439	2.843.958	18.481 V
611 Werk	1.314.400	1.379.024	1.294.013	85.011 V
614 Gemeentelijk minimabeleid	261.291	361.121	347.505	13.616 V
Lasten	4.124.640	4.603.785	4.486.677	117.108 V
310 Handel en ambacht	1.201	1.201	1.283	82 V
610 Inkomen	2.099.267	2.329.043	2.366.552	37.509 V
611 Werk	1.287.900	1.350.024	1.258.281	91.743 N
614 Gemeentelijk minimabeleid	0	0	0	0 -
Baten	3.388.368	3.680.268	3.626.116	54.152 N
Resultaat voor bestemming	736.272	923.517	860.560	62.956 V

Toelichting op de verschillen per productnummer:

610	Bij de programma's participatie en inkomen blijven de instroom de uitstroom overtreffen. Het groeipercentage ligt t.o.v. 2012 op 9,9 %. De IAU (incidenteel aanvullende uitkering) voor onze gemeente is € 240.933 na een tekort op het I-deel van € 208.955,00. Alle gemeenten binnen de GR (met uitzondering van Harlingen) zullen als gevolg van een hogere gebundelde uitkering (hierdoor neemt het eigen risico, overschrijding van 10% van het Rijksbudget, toe) meer moeten aanvullen op het Rijksbudget Inkomen dan begroot (herziene begroting 2013). De herziene begroting 2013 alsmede de bestuursrapportage jan t/m sept 2013 van de Dienst SoZaWe zijn reeds verwerkt, zodat bovenstaande financiële gevolgen voor een groot deel zijn verwerkt.
614	Voor wat betreft de kwijtschelding gemeentelijke belastingen is er meer kwijtgescholden dan geraamd. Wat eveneens verdisconteerd zit in dit product, is het minimabeleid wat wordt uitgevoerd door de Dienst SoZaWe. In een situatie waarin mensen minder te besteden hebben en/of hun baan verliezen neemt het beroep op minimaregelingen en bijzondere bijstand toe. De lasten lagen, in lijn met de hogere lasten van Programma Inkomen, dan ook 10% hoger dan begroot. De meeste gemeenten zullen daarom over 2013 op dit programma moeten bijbetalen, zo ook onze gemeente.

Programma 8 Welzijn en zorg

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Welzijn en zorg

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
620	Maatschappelijke zorg	Dijkstra, A.
622	Huishoudelijke verzorging	Dijkstra, A.
623	Participatiebudget	Dijkstra, A.
630	Sociaal cultureel werk	Dijkstra, A.
650	Kinderopvang	Dijkstra, A.
652	Voorzieningen gehandicapten	Dijkstra, A.
714	Openbare gezondheidszorg	Dijkstra, A.
715	Jeugdgezondheidszorg van de Centra voor jeugd en gezin	Dijkstra, A.
716	WMO van de Centra voor jeugd en gezin	Dijkstra, A.
724	Gemeentelijke graven	van Mourik, T

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
620 Maatschappelijke zorg	628.101	646.035	642.029	4.006 V
621 Vreemdelingen	0	0	0	0 -
622 Huishoudelijke verzorging	1.401.316	1.291.918	1.275.723	16.195 V
623 Participatiebudget	634.483	737.564	620.151	117.413 V
630 Sociaal cultureel werk	95.100	249.450	176.295	73.155 V
650 Kinderopvang	187.661	200.553	204.836	4.283 N
652 Voorzieningen gehandicapten	631.384	545.848	538.750	7.098 V
714 Openbare gezondheidszorg	90.462	96.312	77.108	19.204 V
715 Jeugdgezondheidszorg van de Centra voor jeugd en gezin	339.477	324.724	324.724	0 -
716 WMO van de Centra voor jeugd en gezin	50.000	53.000	116.768	63.768 N
724 Gemeentelijke graven	1.137	1.137	701	436 V
Lasten	4.059.120	4.146.540	3.977.086	169.455 V
620 Maatschappelijke zorg	432.015	462.515	476.822	14.307 V
621 Vreemdelingen	0	0	0	0 -
622 Huishoudelijke verzorging	0	0	0	0 -
623 Participatiebudget	393.291	460.875	323.117	137.758 N
630 Sociaal cultureel werk	53.773	53.773	0	53.773 N
650 Kinderopvang	0	9.000	7.833	-1.167 V
652 Voorzieningen gehandicapten	0	0	0	0 -
714 Openbare gezondheidszorg	0	0	0	0 -
715 Jeugdgezondheidszorg van de Centra voor jeugd en gezin	0	0	0	0 -
716 WMO van de Centra voor jeugd en gezin	0	0	0	0 -
724 Gemeentelijke graven	0	0	0	0 -
Baten	879.079	986.163	807.772	178.391 N
Resultaat voor bestemming	3.180.041	3.160.377	3.169.313	8.936 N

Toelichting op de verschillen per productnummer:

620	De geraamde meerkosten bij nieuwkomers zijn niet uitgegeven in het kalenderjaar, aan doeluitkeringen vluchtelingen is meer ontvangen dan geraamd.
622	Op deze post hebben we te maken met een onderschrijding op het restantkrediet WMO.

623	Overschrijding op participatiebudget als gevolg van lager ontvangen budgetten inburgering nieuwkomers en volwasseneneducatie dan geraamd.
630	Er is een investeringssubsidie verbouw dorpshuis toegekend, de uitbetaling heeft deels plaatsgevonden.
650	Betreft hogere uitgaven inspecties kinderopvang dan geraamd zulks in verband met een wettelijke verplichting.
714	Voordeel als gevolg van een niet geraamde bijdrage compensabele btw Veiligheidsregio.
716	Overschrijding betreft invoeringskosten transitie jeugdzorg, hier tegenover staat een decentralisatie-uitkering invoeringskosten transitie jeugdzorg.

Programma 9 Milieu

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Milieu

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
721	Afvalverwijdering en verwerking	Pen, L.
723	Milieubeheer	Pen, L.
725	Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	Pen, L.
726	Baten rioolrechten	Pen, L.
729	Huishoudelijk / bedrijfsafvalwater	Pen, L.
730	Hemelwater	Pen, L.
731	Grondwater	Pen, L.

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
721 Afvalverwijdering en verwerking	1.180.685	1.180.685	1.316.148	135.463 N
722 Riolering en waterzuivering	0	0	0	0 -
723 Milieubeheer	271.022	305.322	320.223	14.901 N
725 Baten reinigingsrechten en afvalstoffen- heffing	0	0	0	0 -
726 Baten rioolrechten	0	0	0	0 -
729 Huishoudelijk / bedrijfsafvalwater	946.435	1.023.939	910.548	113.391 V
730 Hemelwater	451.692	882.019	448.419	433.600 V
731 Grondwater	50.579	55.073	48.542	6.532 V
Lasten	2.900.413	3.447.038	3.043.878	403.159 V
721 Afvalverwijdering en verwerking	10.047	90.047	193.105	103.058 V
722 Riolering en waterzuivering	0	0	0	0 -
723 Milieubeheer	0	0	1.596	1.596 V
725 Baten reinigingsrechten en afvalstoffen- heffing	1.368.000	1.337.345	1.341.445	4.100 V
726 Baten rioolrechten	1.333.835	1.382.827	1.383.464	637 V
729 Huishoudelijk / bedrijfsafvalwater	0	0	0	0 -
730 Hemelwater	0	200.000	0	200.000 N
731 Grondwater	0	0	0	0 -
Baten	2.711.882	3.010.219	2.919.609	90.610 N
Resultaat voor bestemming	188.531	436.819	124.269	312.549 V

Toelichting op de verschillen per productnummer:

721	De hogere uitgaven in verband met het nascheiden van een hoge kwaliteit kunststofverpakkingsafval door Omrin worden gecompenseerd door de hogere ontvangen bijdragen Nedvang in verband met het sluiten van het verpakkingsakkoord.
723	Hogere kosten (€ 10.500,00) door liquidatie Milieuadviesdienst, door de oprichting van de FUMO. Hogere kosten (€ 11.210,00) door specialistische adviezen Milieuadviesdienst betreffende onvoorziene geluidsklachten en -meldingen. Lagere kosten (€ 9.500,00) doordat er minder bodemsaneringen zijn uitgevoerd. Hogere kosten (€ 5.900,00) door extra toezicht en handhaving Milieuadviesdienst op de geluidswal Schatzenburg.
729 730 731	Voordeel door nog niet uitgevoerde werken (GRP).

Programma 10 Bouwen en ruimte

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Bouwen en ruimte

Product-nummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
810	Ruimtelijke ordening	Pen, L.
820	Volkshuisvesting	Pen, L.
821	Dorpsvernieuwing	Pen, L.
822	Overige volkshuisvesting	Pen, L.
823	Bouwvergunningen	Pen, L.
830	Bouwgrondexploitatie	Pen, L.

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
810 Ruimtelijke ordening	225.235	267.335	274.129	6.794 N
820 Volkshuisvesting	13.070	13.070	13.071	-1 -
821 Dorpsvernieuwing	208.877	729.429	684.881	44.548 V
822 Overige volkshuisvesting	344.287	346.387	348.863	2.476 N
823 Bouwvergunningen	0	0	0	0 -
830 Bouwgrondexploitatie	101.980	792.648	1.664.584	871.936 N
Lasten	893.449	2.148.869	2.985.527	836.658 N
810 Ruimtelijke ordening	6.500	1.000	2.679	1.679 V
820 Volkshuisvesting	0	56.200	56.200	0 -
821 Dorpsvernieuwing	0	0	0	0 -
822 Overige volkshuisvesting	3.400	5.400	4.642	758 N
823 Bouwvergunningen	95.000	80.000	87.141	7.141 V
830 Bouwgrondexploitatie	61.933	745.083	1.643.159	898.076 V
Baten	166.833	887.683	1.793.822	906.139 V
Resultaat voor bestemming	726.616	1.261.186	1.191.706	69.481 V

Toelichting op de verschillen per productnummer:

810	Kosten herzieningen plannen Menaam-noord en Boksum hadden op andere posten geboekt moeten worden. Het betreft een bedrag van € 3.116,-. Daarnaast geldt dat deze herzieningen in 2013 zijn gestart en activiteiten en kosten doorlopen in 2014. Kosten incidentele procedures Japero (€ 4.549,-), Ljouwertertrekwei - Kamminga/ Lautenbach (€ 3.918,-) en Moddergatsreed - Hooiveld (€ 2.377,-) Kosten handhaving Schatzenburg pakten hoger (ca. € 2.500,-) uit dan begroot (€ 18.000,-) wegens extra werkzaamheden. Tevens zijn de kosten voor een bijdrage aan Nieuw Stroomland (3.000,- euro) op deze post geboekt.
821	Lagere kapitaallasten veroorzaakt door achterblijven van investeringen, met name co-financiering de Haak.
822	Bouwvergunningen: extra kosten wegens aanvullende externe toetsing handhavingszaak bouwconstructie (Bitgummole) en extra kosten wetens digitale omzetting woningcarthotheek, achtereenvolgens € 2.177,- en € 710,-
823	Aan leges voor omgevingsvergunningen is meer ontvangen (€ 7.141,-) dan de geraamde € 80.000,-.
830	Deze categorie omvat de bouwgrondexploitaties van 10 woningbouwcomplexen. Het betreft deels door de gemeente geleide exploitaties en deels particuliere grondexploitaties. De uitgangspunten van grondexploitaties zijn neergelegd in de paragraaf Grondbeleid.

	Kort gezegd komt het erop neer dat grondexploitaties op de langere duur budgettair-neutraal verlopen. De kosten gaan bij grondexploitaties altijd voor de baten uit. Eerst vinden de uitgaven plaats en daarna worden pas de inkomsten gegenereerd. Aan het eind van de exploitaties kan pas de balans worden opgemaakt. Zie ook de paragraaf Grondbeleid
--	---

Programma 11 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

De volgende producten vormen gezamenlijk het programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Productnummers	Omschrijving	Portefeuillehouder
330	Nutsbedrijven	Pen, L.
913	Overige financiële middelen	Pen, L.
914	Geldleningen en uitzettingen > dan 1 jaar	Pen, L.
921	Algemene uitkeringen	Pen, L.
930	Uitvoering Wet WOZ	Pen, L.
931	Baten onroerende- zaakbel., gebruikers	Pen, L.
932	Baten onroerende- zaakbel., eigenaren	Pen, L.
935	Baten forensenbelasting	Pen, L.
940	Heffing en invordering gemeentelijke belastingen	Pen, L.
960	Saldo van kostenplaatsen	Pen, L.
980	Mutaties reserves i.v.m. hfd. 0 t/m 9	Pen, L.
990	Saldo rekening baten/lasten, na bestemming	Pen, L.

Productnummers	Raming begrotings- jaar voor wijziging	Raming begrotings- jaar na wijziging	Realisatie begrotings- jaar	Resultaat realisatie/ begroting na wijziging
330 Nutsbedrijven	7.662	27.662	8.744	18.918 V
911 Geldleningen en uitzettingen < dan 1 jaar	0	0	0	0 -
913 Overige financiële middelen	95.341	109.256	109.351	94 N
914 Geldleningen en uitzettingen > dan 1 jaar	0	0	0	0 -
921 Algemene uitkeringen	0	0	0	0 -
922 Algemene baten en lasten	463.902	0	0	0 -
930 Uitvoering Wet WOZ	215.456	216.456	211.767	4.689 V
931 Baten onroerende- zaakbel., gebruikers	0	0	0	0 -
932 Baten onroerende- zaakbel., eigenaren	0	0	0	0 -
935 Baten forensenbelasting	0	0	0	0 -
940 Heffing en invordering gemeentelijke belastingen	20.664	20.664	20.192	472 V
960 Saldo van kostenplaatsen	104.957	636.931	389.537	247.395 V
970 Saldo rekening baten en lasten, voor bestemming	0	0	0	0 -
980 Mutaties reserves i.v.m. hfd. 0 t/m 9	156.561	236.561	164.943	71.618 V
990 Saldo rekening baten/lasten, na bestemming	0	162.651	651.881	489.230 N
Lasten	1.064.543	1.410.181	1.556.414	146.233 N
330 Nutsbedrijven	15.000	22.750	22.936	186 V
911 Geldleningen en uitzettingen < dan 1 jaar	0	0	0	0 -
913 Overige financiële middelen	78.933	93.733	79.846	13.887 N
914 Geldleningen en uitzettingen > dan 1 jaar	260.818	250.818	236.914	13.904 N
921 Algemene uitkeringen	11.632.927	11.665.428	11.729.773	64.345 V
922 Algemene baten en lasten	0	0	0	0 -
930 Uitvoering Wet WOZ	0	0	0	0 -
931 Baten onroerende- zaakbel., gebruikers	153.950	151.550	153.843	2.293 V
932 Baten onroerende- zaakbel., eigenaren	1.494.128	1.538.028	1.536.506	1.522 N
935 Baten forensenbelasting	1.800	1.350	900	450 N
940 Heffing en invordering gemeentelijke belastingen	0	0	0	0 -
960 Saldo van kostenplaatsen	0	0	75.731	75.731 V

970	Saldo rekening baten en lasten, voor bestemming	0	0	0	0	-
980	Mutaties reserves i.v.m. hfd. 0 t/m 9	517.558	2.486.122	1.719.913	766.209	N
990	Saldo rekening baten/lasten, na bestemming	33.872	0	0	0	-

Baten **14.188.986** **16.209.779** **15.556.362** **653.417** **N**

Resultaat voor bestemming **-13.124.443** **-14.799.598** **-13.999.947** **799.650** **N**

Toelichting op de verschillen per productnummer:

330	In het kalenderjaar zijn er kosten glasvezel geraamd ad € 20.000,-, in 2013 is er echter slechts € 3.000,- aan uitgaven geweest.																																				
913	De overschrijding is het gevolg van niet ontvangen geraamde rente stichting TOF.																																				
914	De lagere opbrengst heeft te maken met een lager bedrag aan bespaarde rente, zulks in verband met een lagere vermogenspositie dan geraamd op 1 januari 2013.																																				
935	In de raming van het kohier forensenbelasting 2013 is rekening gehouden met 3 aanslagen, de realiteit is 2 aanslagen.																																				
921	De verantwoorde algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie ter zake, zijnde de Basisgegevens gemeentefonds 2013 van het Ministerie van BZK. De raming in de primitieve begroting was gebaseerd op de door de raad vastgestelde uitgangspunten en de meicirculaire 2012, bij de raming na wijziging werd uitgegaan van de septembercirculaire 2013 alsmede van ten tijde van de najaarsnota en 7^e begrotingswijziging bekende afrekeningen van voorgaande jaren. <table><tr><th></th><th>Realisatie begrotingsjaar:</th><th>Raming begrotingsjaar na wijziging:</th><th>Raming begrotingsjaar voor wijziging:</th></tr><tr><td>Algemene uitkering 2013</td><td>€ 9.945.837,00</td><td>€ 9.876.319,00</td><td>€ 10.035.378,00</td></tr><tr><td>Algemene uitkering 2012</td><td>€ 19.749,00</td><td>€ 40.149,00</td><td>--</td></tr><tr><td>Algemene uitkering 2011</td><td>€ 10.061,00</td><td>€ 2.621,00</td><td>--</td></tr><tr><td>Totaal algemene uitkering</td><td>€ 9.975.647,00</td><td>€ 9.919.089,00</td><td>€ 10.035.378,00</td></tr><tr><td>Integratie-uitkeringen 2013</td><td>€ 1.744.623,00</td><td>€ 1.736.836,00</td><td>€ 1.597.549,00</td></tr><tr><td>Integratie-uitkeringen 2012</td><td>€ 2.923,00</td><td>€ 2.923,00</td><td>--</td></tr><tr><td>Integratie-uitkeringen 2011</td><td>€ 6.580,00</td><td>€ 6.580,00</td><td>--</td></tr><tr><td>Totaal integratie-uitkeringen</td><td>€ 1.754.126,00</td><td>€ 1.746.339,00</td><td>€ 1.597.549,00</td></tr></table> Het verschil sedert de laatste wijziging van de raming van de Algemene Uitkering is voornamelijk ontstaan door neerwaartse aanpassing van een aantal verdeelmaatstaven in 2012. Daarnaast zijn de verdeelmaatstaven 2013 aangepast. Dit betreft onder andere een stijging van het aantal "bijstandsgerechtigden", "lage inkomens" en "uitkeringsontvangers", alsmede een verlaging van lokaal en regionaal klantenpotentieel. Verder is de uitkeringsfactor 2013 met 8 punten verhoogd overeenkomstig de decembercirculaire 2013 (+€ 60.700,-). De hogere ontvangen Integratie-uitkeringen is het gevolg van een in de decembercirculaire toegekende Integratie-uitkering Inburgering (inhaalslag).		Realisatie begrotingsjaar:	Raming begrotingsjaar na wijziging:	Raming begrotingsjaar voor wijziging:	Algemene uitkering 2013	€ 9.945.837,00	€ 9.876.319,00	€ 10.035.378,00	Algemene uitkering 2012	€ 19.749,00	€ 40.149,00	--	Algemene uitkering 2011	€ 10.061,00	€ 2.621,00	--	Totaal algemene uitkering	€ 9.975.647,00	€ 9.919.089,00	€ 10.035.378,00	Integratie-uitkeringen 2013	€ 1.744.623,00	€ 1.736.836,00	€ 1.597.549,00	Integratie-uitkeringen 2012	€ 2.923,00	€ 2.923,00	--	Integratie-uitkeringen 2011	€ 6.580,00	€ 6.580,00	--	Totaal integratie-uitkeringen	€ 1.754.126,00	€ 1.746.339,00	€ 1.597.549,00
	Realisatie begrotingsjaar:	Raming begrotingsjaar na wijziging:	Raming begrotingsjaar voor wijziging:																																		
Algemene uitkering 2013	€ 9.945.837,00	€ 9.876.319,00	€ 10.035.378,00																																		
Algemene uitkering 2012	€ 19.749,00	€ 40.149,00	--																																		
Algemene uitkering 2011	€ 10.061,00	€ 2.621,00	--																																		
Totaal algemene uitkering	€ 9.975.647,00	€ 9.919.089,00	€ 10.035.378,00																																		
Integratie-uitkeringen 2013	€ 1.744.623,00	€ 1.736.836,00	€ 1.597.549,00																																		
Integratie-uitkeringen 2012	€ 2.923,00	€ 2.923,00	--																																		
Integratie-uitkeringen 2011	€ 6.580,00	€ 6.580,00	--																																		
Totaal integratie-uitkeringen	€ 1.754.126,00	€ 1.746.339,00	€ 1.597.549,00																																		
960	Betreft het saldo van de kostenplaatsen, voornamelijk als gevolg van verschillen tussen geraamde en gerealiseerde directe kosten.																																				
980	Lagere mutaties dan geraamd, voornamelijk als gevolg van onderuitputting van uitgaven die ten laste van reserves worden gebracht.																																				

4.6 Algemene dekkingsmiddelen

Lokale heffingen

De gemeente Menameradiel kent de volgende niet-bestedingsgebonden gemeentelijke heffingen:

	Realisatie begrotingsjaar:	Raming begrotingsjaar na wijziging:	Raming begroting voor wijziging:	Incidenteel gerealiseerd in het boekjaar:
Onroerende zaakbelastingen*	1.686.712,00	1.688.978,00	1.644.078,00	--
Forensenbelasting*	900,00	1.350,00	1.800,00	--

* exclusief opbrengsten dwanginvordering

Algemene uitkeringen

De verantwoorde algemene uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de ten tijde van het opstellen van de jaarrekening bekende informatie ter zake, zijnde de Basisgegevens gemeentefonds 2013 van het Ministerie van BZK.

De raming in de primitieve begroting was gebaseerd op de door de raad vastgestelde uitgangspunten en de meicirculaire 2012, bij de raming na wijziging werd uitgegaan van de septembercirculaire 2013 alsmede van ten tijde van de najaarsnota en 7^e begrotingswijziging bekende afrekeningen van voorgaande jaren.

	Realisatie begrotingsjaar:	Raming begrotingsjaar na wijziging:	Raming begrotingsjaar voor wijziging:
Algemene uitkering 2013	9.945.837,00	9.876.319,00	10.035.378,00
Algemene uitkering 2012	19.749,00	40.149,00	--
Algemene uitkering 2011	10.061,00	2.621,00	--
Totaal algemene uitkering	9.975.647,00	9.919.089,00	10.035.378,00
Integratie-uitkeringen 2013	1.744.623,00	1.736.836,00	1.597.549,00
Integratie-uitkeringen 2012	2.923,00	2.923,00	--
Integratie-uitkeringen 2011	6.580,00	6.580,00	--
Totaal integratie-uitkeringen	1.754.126,00	1.746.339,00	1.597.549,00

Het verschil sedert de laatste wijziging van de raming van de Algemene Uitkering is voornamelijk ontstaan door neerwaartse aanpassing van een aantal verdeelmaatstaven in 2012. Daarnaast zijn de verdeelmaatstaven 2013 aangepast. Dit betreft onder andere een stijging van het aantal "bijstandsgerechtigden", "lage inkomens" en "uitkeringsontvangers", alsmede een verlaging van lokaal en regionaal klantenpotentieel. Verder is de uitkeringsfactor 2013 met 8 punten verhoogd overeenkomstig de decembercirculaire 2013 (+ € 60.700,00).

De hogere ontvangst Integratie-uitkeringen is het gevolg van een in de decembercirculaire toegekende Integratie-uitkering Inburgering (inhaalslag).

Dividend

	Raming be- grotingsjaar voor wijziging	Raming be- grotingsjaar na wijziging	Realisatie be- grotingsjaar	Incidenteel gerealiseerd in het boek- jaar
Publiek Belang	*	*	-	
Enexis	*	*	12.464	
Vordering op Enexis B.V.	*	*	8.859	
CBL Vennootschap B.V.	*	*	797	
Attero	15.000*	22.750*	816	
Afvalsturing Friesland NV	1.429	1.429	1.429	
Fryslân Miljeu	1.749	1.749	12.078	
Aandeel AR Fryslân Miljeu	669	669	-	
Bank Nederlandse Gemeen- ten	28.515	36.315	36.319	

* Het ramingsbedrag betreft het totaal aan dividend van deze posten

Overige algemene dekkingsmiddelen

De gemeente rekent rentelasten toe aan de kostenplaats kapitaallasten. Daarbij wordt ook rente gecalculeerd over het werkzame eigen vermogen van de gemeente. Aangezien de gecalculeerde rente over het eigen vermogen niet daadwerkelijk betaald hoeft te worden, vloeit deze terug in de gemeentelijke baten. De toerekening is overeenkomstig de nota Reserves en voorzieningen.

Post onvoorzien jaarrekening 2013

In de primitieve begroting is in programma 11 de post onvoorziene uitgaven opgenomen ad € 463.902,00

De raming van deze post in de primitieve begroting is als volgt samengesteld:	000.00 Structureel onvoorzien:	62.019
	000.01 Jaarlijkse middelen algemeen	149.216
	000.02 Reserveringen	115.850
	000.03 Eenmalige middelen	74.543
	000.04 Nieuw beleid	62.274
	000.05 Personele knelpunten	0
	Totaal	463.902

In het begrotingsjaar zijn de volgende begrotingswijzigingen ten laste van de onvoorziene uitgaven gebracht:

Nr.	Onderwerp	Begrotingswijziging in raadsvergadering d.d.	Bedrag
	000.00 Structureel onvoorzien		62.019
2	Betreft transitie Veiligheidshuis	10 januari 2013	-2.000
	Betreft huisverbod online		-400
	Betreft rente Berltsum de Polle-Veilinggebied		-1.918
	Betreft digitaal vergaderen gemeenteraad		-4.100
5	Betreft beheer en onderhoud wegwijzers	11 april 2013	-5.900
	Betreft hogere bijdrage Fryslân-West		-2.500
7	Betreft inzet post onvoorzien structureel	12 december 2013	-45.201
	Stand raming begroting na wijziging per 12 december 2013		0
	000.01 Jaarlijkse middelen algemeen		149.216

Nr.	Onderwerp	Begrotingswijziging in raadsvergadering d.d.	Bedrag
2	Betreft aanpassing bewegwijzering 2013	10 januari 2013	-2.175
3	Betreft reconstructie diverse wegen 2013	7 februari 2013	-12.750
	Betreft reconstructie Rypsterdyk / aansl A31		-24.990
	Betreft upgraden entreepartij sporthal		-4.750
	Betreft cofinanciering gebiedsontw de Haak		-27.625
5	Betreft aanpassing bewegwijzering 2013	11 april 2013	-5.162
	Betreft fietspad Berltsum - Ried		-18.006
	Betreft vervanging tractie 2013		-18.786
7	Betreft inzet post onvoorzien jaarlijkse middelen algemeen	12 december 2013	-34.972
	<i>Stand raming begroting na wijziging per 12 december 2013</i>		0
	<i>000.02 Reserveringen</i>		115.850
4	Betreft inzet post reserveringen in de kadernota 2013 (eenmalige transitiekn AWBZ)	20 juni 2013	-38.850
6	Betreft inzet post reserveringen in de najaarsnota 2013	13 november 2013	-77.000
	<i>Stand raming begroting na wijziging per 12 december 2013</i>		0
	<i>000.03 Eenmalige middelen</i>		74.543
2	Betreft invoeringskosten OvDBz	10 januari 2013	-1.200
	Betreft kosten I-pads gemeenteraad		-6.800
	Betreft aanpassing rente voorziening Berltsum de Polle		-10.000
	Betreft rente aanpassing wegbewijzering 2013		337
3	Betreft rente reconstructie wegen 2013	7 februari 2013	3.375
	Betreft rente reconstructie Rypsterdyk / aansl A31		6.615
	Betreft rente upgraden entreepartij sporthal		1.125
	Betreft rente cofinanciering gebiedsontw de Haak		7.313
	Betreft kosten deelname werkgeversbenadering arbeidsregio Fryslân		-2.160
4	Betreft saldo kadernota 2013	20 juni 2013	15.247
5	Betreft rente aanpassing bewegwijzering 2013	29 augustus 2013	801
	Betreft rente fietspad Berltsum-Ried		4.766
	Betreft rente vervanging tractie 2013		2.250
	Betreft kosten planten koningsboom		-4.500
	Betreft kosten vervanging koffiemachines		-6.990
7	Betreft inzet post onvoorzien eenmalige middelen	12 december 2013	-84.722
	<i>Stand raming begroting na wijziging per 12 december 2013</i>		0
	<i>000.04 Nieuw beleid</i>		62.274
6	Betreft inzet post (deels) nieuw beleid in de najaarsnota 2013	13 november 2013	-30.000
7	Betreft inzet post onvoorzien nieuw beleid	12 december 2013	-32.274
	<i>Stand raming begroting na wijziging per 12 december 2013</i>		0
	<i>000.05 Personele knelpunten</i>		0
	<i>Stand raming begroting na wijziging per 12 december 2013</i>		0
	Totaal		0

Overzicht incidentele baten en lasten

Op grond van BBV-artikel 19, lid c is in de begroting een overzicht van de incidentele baten en lasten gegeven.

Conform BBV-artikel 28, lid c moet in de toelichting op de programmarekening eveneens zo'n overzicht worden opgenomen.

Door onderstaande vergelijking van de realisatie van de incidentele baten en lasten met de begrotingscijfers (na wijziging) ontstaat een (totaal)inzicht in de feitelijke afwijking van hetgeen werd begroot en ook in hetgeen alsnog - na het einde van het begrotingsjaar - bij het opstellen en analyseren van de jaarrekening-cijfers als een incidentele bate dan wel last is signaleerd.

De kolom begrotingsjaar voor wijziging (primitieve begroting) is leeg, dit vanwege het gegeven dat de ramingen in de primitieve begroting van de gemeente Menameradiel in principe structureel zijn.

Incidentele lasten	Realisatie * begrotingsjaar	Raming begrotings- jaar na wijziging	Raming begrotings- jaar voor wijziging
<i>Programma 1 - Bestuur</i>		-18.200	
<i>Programma 2 - Veiligheid</i>		-21.750	
<i>Programma 3 - Verkeer en openbare ruimte</i>		-6.900	
<i>Programma 4 - Lokale economie</i>			
<i>Programma 5 - Onderwijs</i>		-4.700	
<i>Programma 6 - Cultuur, recreatie en sport</i>			
<i>Programma 7 - Werk en inkomen</i>		-220.054	
<i>Programma 8 - Welzijn en zorg</i>		155.607	
<i>Programma 9 - Milieu</i>		-103.800	
<i>Programma 10 - Bouwen en ruimte</i>		-68.700	
<i>Programma 11 - Financiering en algemene dekkingsmiddelen</i>	164.943	-224.171	-156.561
<i>Totaal</i>	164.943	-512.668	-156.561

<i>De incidentele last als gevolg van de kadernota 2013 =</i>		-€ 30.500	
<i>De incidentele last als gevolg van de najaarsnota 2013 =</i>		-€ 245.607	
<i>Gevolgen mutaties reserves (980) =</i>	€ 164.943	-€ 236.561	-€ 156.561
<i>Mutaties post onvoorzien eenmalige middelen (922) =</i>		€ 0	
	€ 164.943	-€ 512.668	-€ 156.561

Incidentele baten	Realisatie * begrotingsjaar	Raming begrotings- jaar na wijziging	Raming begrotings- jaar voor wijziging
<i>Programma 1 - Bestuur</i>		-43.600	
<i>Programma 2 - Veiligheid</i>	499.839	545.541	38.702
<i>Programma 3 - Verkeer en openbare ruimte</i>	14.839	22.640	
<i>Programma 4 - Lokale economie</i>		75.260	
<i>Programma 5 - Onderwijs</i>			
<i>Programma 6 - Cultuur, recreatie en sport</i>	568.790	636.380	31.768
<i>Programma 7 - Werk en inkomen</i>		74.413	
<i>Programma 8 - Welzijn en zorg</i>	43.671	53.471	
<i>Programma 9 - Milieu</i>	161.493	659.440	301.953
<i>Programma 10 - Bouwen en ruimte</i>	46.964	73.474	2.374
<i>Programma 11 - Financiering en algemene</i>	384.317	642.167	142.761
<i>Totaal</i>	1.719.913	2.739.186	517.558

<i>De incidentele bate als gevolg van de kadernota 2013 =</i>		€ 0	
<i>De incidentele bate als gevolg van de najaarsnota 2013 =</i>		€ 253.064	
<i>Gevolgen mutaties reserves (980) =</i>	€ 1.719.913	€ 2.486.122	€ 517.558
<i>Mutaties post onvoorzien eenmalige middelen (922) =</i>		€ 0	
	€ 1.719.913	€ 2.739.186	€ 517.558

* In de kolom realisatie zijn alleen de gevolgen mutaties reserves aangegeven,
de overige mutaties kunnen niet uit de boekhouding worden verkregen.

4.7 Overzicht begrotingsafwijkingen

Overzicht begrotingsafwijkingen			
	Begroting na wijziging	Rekening	Afwijking
<i>Omschrijving programma</i>			
Lasten			
Programma 1 - Bestuur	2.727	2.672	-54
Programma 2 – Veiligheid	710	685	-25
Programma 3 – Verkeer en openbare ruimte	3.076	3.035	-41
Programma 4 – Lokale economie	207	206	-1
Programma 5 – Onderwijs	1.385	1.266	-119
Programma 6 – Cultuur, recreatie en sport	1.423	1.322	-101
Programma 7 – Werk en inkomen	4.604	4.487	-117
Programma 8 – Welzijn en zorg	4.146	3.977	-169
Programma 9 – Milieu	3.447	3.044	-403
Programma 10 – Bouwen en ruimte	2.149	2.986	837
Programma 11 – Financiering en algemene dekkingsmiddelen	1.011	740	-434
Totaal van de lasten	24.885	24.419	-628
Baten			
Programma 1 - Bestuur	189	177	-12
Programma 2 - Veiligheid	11	23	12
Programma 3 - Verkeer en openbare ruimte	52	35	-18
Programma 4 - Lokale economie	186	192	6
Programma 5 - Onderwijs	6	36	30
Programma 6 - Cultuur, recreatie en sport	65	69	4
Programma 7 - Werk en inkomen	3.680	3.626	-54
Programma 8 - Welzijn en zorg	986	808	-178
Programma 9 - Milieu	3.010	2.920	-91
Programma 10 - Bouwen en ruimte	888	1.794	906
Programma 11 - Financiering en algemene dekkingsmiddelen	13.724	13.836	113
Saldo van de baten	22.797	23.516	718
Gerealiseerde totaal van saldo van baten en lasten	2.250	903	-1.346
Sub-totaal mutaties reserves	-2.250	-1.555	695
Gerealiseerde resultaat	163	-652	-652

4.8 Wet Normering Topinkomens

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde “topfunctionarissen”. “Topfunctionarissen” zijn diegenen die leiding geven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris. Voor het verslagjaar bedroegen de loonkosten van de gemeentesecretaris € 98.470,00 en van de griffier (0,6 fte) € 56.669,00. De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de “overige functionarissen”, indien deze de maximale norm (voor 2013: € 228.599 op jaarbasis) te boven gaat. Binnen de gemeente Menameradiel zijn deze functionarissen niet aanwezig.

Het normenkader rondom de “Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna :WNT) is bekrachtigd in het Besluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000106049 en de Regeling van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 26 februari 2014, nr. 2014-0000104920. De Aanpassingswet WNT is als onderdeel van dit normenkader nog niet formeel aangenomen door de Eerste Kamer. Voor het opmaken van de jaarrekening is in lijn met de mededeling van de minister van BZK d.d. 12 februari 2014, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 18 februari 2014, de Aanpassingswet WNT wel als onderdeel van het normenkader gehanteerd.

5 Bijlagen

5.1 Bijlage 1 Overzicht afschrijvingstermijnen

<u>Soort investering</u>	<u>Jaren</u>
1. Immateriële activa	
Maximale termijn volgens BBV: 5 jaar	
1.1 Ontwikkelings- en onderzoekskosten	5
1.2 Kosten sluiten geldleningen/disagio	5
Materiële activa	
Maximale termijn: niet wettelijk vastgesteld	
2. Investerings in materiële vaste activa met een economisch nut	
2.1 Huisvesting en inrichting	
2.1.1 Gebouwen	- ondergrond 0 - opstal (permanent) 40 - opstal (semi-permanent) 15
2.1.2 Verbouwingen/techn. Installaties	- verbouwing opstallen 20 - technische installaties 15
2.1.3 Vaste inrichting/stoffering	15
2.1.4 Meubilair inventaris	15
2.1.5 Koelkast/vrieskast/overige keukeninventaris	10
2.1.6 Energiebesparende maatregelen	15
2.1.7 Zonwering	20
2.1.8 Sanitair	20
2.1.9 Kozijnen	20
2.1.10 Isolatie/ventilatie	15
2.1.11 Boeidelen	15
2.2 Installaties	
2.2.1 Lift-, cv- en lichtinstallaties	15
2.2.2 Lichtdrukmachines/archiefsystemen/verkeerslichten	10
Belijningsmachines/geluidmeetapparatuur	
2.2.3 Kantoorapparatuur	- Kasregisters 5 - Foto- en videoapparatuur 5
2.2.4 Storingsmelders (riolering)	
2.2.5 Telefooninstallaties/bekabeling data- en telecomnet	8
2.2.6 Nutsvoorzieningen (o.a. markten)	15
2.2.7 Bliksemafleiders	10
2.3 Infrastructurele voorzieningen	
2.3.1 Grondwerken	30
2.3.2 Sloopwerken	
2.3.3 Rioleringen	Renovatie/vervanging 60
(Voor vervanging van rioleringen is voorzien in het gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In lijn met het besluit zoals het is geformuleerd in artikel 4 van deze notitie worden investeringen in het riool niet geactiveerd en daarmee ook niet afgeschreven)	- Bezinkbassins (geb deel) - Bezinkbassins (mech dl) - Drukriolering (pompen) - Drukriolering (pompputten) - Drukriolering (persleidingen) - Putten - Rioolgemalen (gebouw) - Rioolgemalen (pompen) - Drainage
2.3.4 Verkeersregelingen	- Borden 10 - Veiligheidsmaatregelen 20
2.3.5 Parkeervoorzieningen	10
2.3.6 Begraafplaatsen	Grondwerken
2.4 Voertuigen	

2.4.1 Brandblusvoertuigen		15
2.4.2 Vrachtauto's		9
2.4.3 Bestelauto's		7
2.4.4 Tractoren		7
2.4.5 Aanhangwagens		10
2.5 Brandblusmiddelen		
2.5.1 Verbindingsmiddelen (alarmontvangers/portofoons etc.)		7
2.5.2 Bluskleiding/helmen		7
2.5.3 Overige materialen		10
2.5.4 Brandkranen		
2.5.5 Aanduiding bluswatervoorziening		
2.6 Onderwijsvoorzieningen		
2.6.1 Onderwijsleerpakket		
2.6.2 Meubilair		
2.6.3 Leermiddelen		
2.6.4 Beveiliging schoolgebouwen		10
2.6.5 Noodlokalen		15
2.6.6 Verandering inrichting		20
2.6.7 Permanente voorzieningen/ aanpassingen en ov. onderhoud opstal		40
2.7 Sportvoorzieningen		
2.7.1 Bouw/renovatie gymlokalen/sporthallen/zwembaden etc.		40
2.7.2 Bouw kleedaccommodaties		40
2.7.3 Installaties		15
2.7.4 Inrichtingskosten sportaccommodaties		20
2.7.5 Gymnastiekmaterialen		10
2.7.6 Afrasteringen en ballenvangers		15
2.7.7 Lichtinstallatie sportaccommodaties		25
2.7.8 Kunstgrasvelden		20
2.7.9 Sportterreinen / -velden (aanleg)	Gras – onderbouw	40
	Gras – toplaag	20
	Kunstgras – onderbouw	30
	Kunstgras – toplaag	15
	Drainage	15
2.8 Materiaal buitendienst		
2.8.1 Wijkcontainers		
2.8.2 Minicontainers		
2.8.3 Bedrijfsafvalcontainers		
2.8.4 Prikrol		
2.8.5 Beregeningsinstallatie		10
2.8.6 Trilplaat		10
2.8.7 Maaimachines		5
2.8.8 Kooimaaiër		5
2.9 Automatisering		
2.9.1 Software / hardware		5
2.9.2 Gebruiksrechten		
2.9.3 Implementatie- en opleidingskosten		
3 Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		
3.1 Infrastructurele voorzieningen		
3.1.1 Wegen, straten en pleinen	Aanleg (asfaltverharding)	20
	Aanleg (elementverharding)	25
	Reconstructie/herinrichting	25
	Reconstructie (beton)	40
3.1.2 Openbare verlichting	Armatuuren	
	Lantaarnpalen	
	Combinatie (onderverdeling)	
3.1.3 Kunstwerken (bruggen, viaducten etc.)	Beton	40

3.1.4 Straatmeubilair	Hout	20
3.1.5 Openbaar groen		
3.1.6 Monumenten		
3.1.7 Speeltuinen	Overige voorzieningen	
	Aanleg	15
	Inrichting	10
	Toestellen	10
3.1.8 Abri's		
3.2 Waterbeheer		
3.2.1 Aanleg vaarten/vijverpartijen		
3.2.2 Haven- en sluiswerken		
3.2.3 Beschoeiingen/ overige voorzieningen		
3.2.4 Binnenhavens		
3.2.5 Aanlegsteigers		

N.B.

Bovengenoemde opsomming is niet uitputtend.

5.2 Bijlage 2 Overzicht gewaarborgde geldleningen

Staat F1

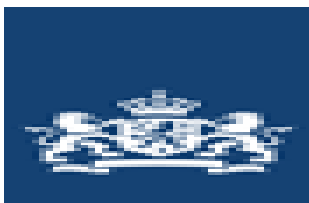
Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Gevalen van gemeenschappelijke waarborging van de geldlening		Datum en nummer		Rentepercentage	Restantbedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar		Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de geldlening aan het einde van het dienstjaar	
				Namen van de andere borgen	Grondslag of renteperc. v/d geldlening dat door de gemeente wordt gewaarborgd	Raadsbesluit	Goedkeuringsbesluit		Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd			Totaal (10 + 12 + 13)	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	249.579,12	Bouw 30 bejaardenwoningen te Menaldum en Beetgummolen	Stichting Bejaardenzorg Menaldumadeel				26-03-1968, nr. 13	03-04-1968, nr. 4334	6,625	83.753,08			11.819,50	71.933,58
2	113.445,05	Bouw 30 bejaardenwoningen te Menaldum en Beetgummolen	Stichting Bejaardenzorg Menaldumadeel				26-11-1968, nr. 6	05-12-1968, nr. 15446	6,625	47.458,66			4.688,52	42.770,14
3	2.331.951,31	Herfinanciering vijf rijksleningen woningbouw	Woningstichting Noord-West Friesland	BNG			18-02-1993, nr. 14	03-03-1993 (v.k.a.)	4,25	1.109.734,58			166.257,46	943.477,12
4	1.547.390,54	Herfinanciering gemeente- en rijksleningen, aankoop 3 woningen te Marssum, verbetering 16 woningen te Boksum	Woningstichting Noord-West Friesland	NWB			11-11-1993, nr. 13	24-11-1993, nr. BW93/62.073	4,31	563.683,79			563.683,79	0,00
5	1.325.038,23	Herfinanciering rijksleningen woningbouw	Woningstichting Noord-West Friesland	NWB			16-02-1993, nr. 18	24-03-1993, nr. BW93/73.353	4,44	777.548,98			50.455,21	727.093,77
6	394.788,79	Bouw 6 huurwoningen te Deinum	Woningstichting Noord-West Friesland	NWB			25-01-1996 nr. 11	V.K.A.BW 95-59573	3,64	259.823,44			14.558,67	245.264,77

Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Doel van de geldlening	Naam van de geldnemer	Gevalen van gemeenschappelijke waarborging van de geldlening		Datum en nummer		Rentepercentage	Restantbedrag van de geldlening aan het begin van het dienstjaar		Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarbordegeldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de geldlening aan het einde van het dienstjaar	
				Namen van de andere borgen	Grondslag of renteperc. v/d geldlening dat door de gemeente wordt gewaarborgd	Raadsbesluit	Goedkeuringsbesluit		Totaal	Waarvan door de gemeente gewaarborgd			Totaal (10 + 12 + 13)	Waarvan door de gemeente gewaarborgd
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
7	2.763.304,69	herfinanciering	Woningstichting Noord-West Friesland	BNG			09-04-1998 nr. 13	V.K.A. M098-62.881	5,61	866.332,68			199.186,00	667.146,68
8	45.378,02	bouw/verbouw	Stichting Beheerscommissie It Bosk				18-02-1999 nr. 9	V.K.A. M099-24717	4,495	3.973,72			2.268,92	1.704,80
9	56.722,53	Vestiging tuinbouwbedrijf	Dili Onroerend, Berlikum				15-04-2001 (besl. B&W)	V.K.A. 28-06-2001 454162		18.247,53			5.700,00	12.547,53
10	102.100,55	Bouw rijhal en kantine	Stichting Hotzumer Manege				31-05-2001 nr. 19	V.K.A. 05-07-2001 455083	6,3	60.000,00			4.000,00	56.000,00
11	3.350.000,00	Overname 104 woningen van Woonpalet	Woningstichting Noord-oWest Friesland	BNG			20-12-2002 (besl. B&W)		5,1	2.723.687,86			81.504,65	2.642.183,21
12	650.000,00	Herfinanciering	Woningstichting Noord-West Friesland	BNG			20-12-2002 (besl. B&W)		5,15	544.219,16			14.981,88	529.237,28
13	90.000,00	Vestiging tuinbouwbedrijf	Gardners Greenhouse BV Bitgum				11-03-2003 (besl. B&W)		3,611(var)	82.000,00			6.000,00	76.000,00
14		lepenwacht								44.330,00				44.330,00
							TOTAAL			7.184.793,48		0,00	1.125.104,60	6.059.688,88

Staat van gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en verbeteren van eigen woningen

Restantbedrag van de geldleningen aan het begin van het dienstjaar	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar gewaarborgde geldleningen	Aflossingen in de loop van het dienstjaar	Restantbedrag van de geldleningen aan het einde van het dienstjaar	Toelichting
1	2	3	4	5
a. met 100% deelneming van het rijk				
1.215,80	0,00	1.215,80	0,00	
b. met 50% deelneming van het rijk				Met ingang van 1 januari 1995 volledige risico overgedragen aan de Stichting Waarborgdfonds Eigen Woningen

5.3 Bijlage 3 Specifieke uitkeringen



Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

151

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2013 op grond van artikel 3 van de Regeling informatie-verstrekking sisa									
I N D I C A T O R E N														
BZK	C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II Provinciale beschikking en/of verordening Project-gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Cumulatieve bestedingen ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting afwijking						
									Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 01	Aard controle R Indicatornummer: C7C / 02	Aard controle R Indicatornummer: C7C / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 06
									1 651107	€ 64.580	€ 64.580	€ 193.375	€ 214.966	
									Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording Ja/Nee	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Afspraak Alleen in te vullen na afloop project	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Realisatie Alleen in te vullen na afloop project	Activiteiten stedelijke vernieuwing (in aantallen) Toelichting afwijking Alleen in te vullen na afloop project	

			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 08</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 09</i>	<i>Aard controle D1 Indicatornummer: C7C / 10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C7C / 11</i>	
		1	651107	Ja	1	1		
OC W	D9	Onderwijsachter- standenbeleid 2011-2014 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die vol- doen aan de wette- lijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activi- teiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achter- stand in de Neder- landse taal (con- form artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroeg- schoolse educatie met bevoegde ge- zagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde re- serve ultimo (jaar T- 1)		
		Gemeenten	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04</i>		
			€ 37.510	€ 0	€ 0	€ 0		

M&I	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen mede- overheden Provinciale be- schikking en/of verordening Gemeenten en Ge- meenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkings- nummer en in de kolommen ernaast de verantwoor- dingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van pro- vinciale middelen	Overige bestedin- gen (jaar T)	Correctie ten op- zichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provin- ciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verant- woorde overige bestedingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05</i>
			1 1012547	€ 102.000	€ 300.320	€ 0	€ 0
			2 959587	€ 3.757	€ 3.757		
			Kopie beschik- kingsnummer	Cumulatieve bested- ing ten laste van provinciale midde- len tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse af- stemming van de juistheid en volle- digheid van de verantwoordingsin- formatie	Cumulatieve overi- ge bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse af- stemming van de juistheid en volle- digheid van de verantwoordingsin- formatie	Toelichting	Eindverantwoor- ding Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verant- woorden
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10</i>

		1	1012547	€ 102.000	€ 300.320		Nee
		2	959587	€ 6.180	€ 6.180	2012 en 2013	Nee
SZ W	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners werkzaam waren bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T)	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1 / 02</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1 / 03</i>		
			0,00	0,00	Nee		

SZ W	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2012 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1) na controle door de gemeente.	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1); inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G1A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G1A / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G1A / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G1A / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G1A / 05</i>
			1 1908 (Menamera-diel)	5,00	0,09	6,28	1,00
			2 1908 (Menamera-diel)	61,75	3,11	46,9	1,5

SZ W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB_gemeente 2013 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.		
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

SZ W	G2A	Gebundelde uitke- ring op grond van artikel 69 WWB_totaal 2012 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of ge- deeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verant- woorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Open- baar lichaam uit SiSa (jaar T-1) rege- ling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2C- 1)	Hieronder per regel één gemeen- te(code) uit (jaar T- 1) selecteren en in de kolommen er- naast de verant- woordingsinforma- tie voor die ge- meente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom openbaar lichaam I.1 Wet werk en bijstand (WWB)	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom openbaar lichaam I.2 Wet inkomens- voorziening oudere en gedeeltelijk ar- beidsongeschikte werkloze werkne- mers (IOAW)	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geld- stroom openbaar lichaam I.2 Wet inkomens- voorziening oude- re en gedeeltelijk arbeidsongeschik- te werkloze werk- nemers (IOAW)	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 05	
		1	1908 (Menamera- diel)	€ 1.944.395	€ 77.100	€ 176.562	€ 481	

SZ W	G3	Hieronder ver- schijnt de gemeen- te(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de ver- antwoordingsinfor- matie voor die ge- meente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 06</i>	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom openbaar lichaam I.3 Wet inkomens- voorziening oudere en gedeeltelijk ar- beidsongeschikte gewezen zelfstan- digen (IOAZ) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07</i>	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom openbaar lichaam I.3 Wet inkomens- voorziening oudere en gedeeltelijk ar- beidsongeschikte gewezen zelfstan- digen (IOAZ) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 08</i>	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levens- onderhoud begin- nende zelfstandi- gen inclusief geldstroom openbaar lichaam I.4 Besluit bijstand- verlening zelfstan- digen 2004 (le- vensonderhoud beginnende zelf- standigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 09</i>	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levens- onderhoud begin- nende zelfstandi- gen inclusief geld- stroom openbaar lichaam I.4 Besluit bij- standverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelf- standigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 10</i>	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geld- stroom openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunste- naars (WWIK) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 11</i>	
			1 1908 (Menamera- diel)	€ 12.317	€ 0	€ 49.310	€ 4.707	€ 0
			Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelf- standigen (exclu- sief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) le- vensonderhoud gevestigde zelf- standigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapi- taalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (ex- clusief Bob) <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>
			Besluit bijstandver- lening zelfstandi- gen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelf- standi- gen) gemeente 2013					
			Besluit bijstandver- lening zelfstandi- gen (Bbz) 2004					
Alle gemeenten verantwoorden hier								
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

		het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze.
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G3 / 09</i>
			€ 0	€ 0	Nee

SZ W	G3A	Besluit bijstands- verlening zelfstan- digen 2004 (exclu- sief levensonder- houd beginnende zelfstandi- gen)_totaal 2012 Besluit bijstandver- lening zelfstandi- gen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of ge- deeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verant- woorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Open- baar lichaam uit SiSa (jaar T-1) rege- ling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3C- 1)	Hieronder per regel één gemeen- te(code) uit (jaar T- 1) selecteren en in de kolommen er- naast de verant- woordingsinforma- tie voor die ge- meente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelf- standigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelf- standigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstre- king (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onder- zoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
				inclusief geldstroom openbaar lichaam	inclusief geldstroom openbaar lichaam	inclusief geldstroom openbaar lichaam	inclusief geld- stroom openbaar lichaam	inclusief geld- stroom openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G3A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G3A / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G3A / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G3A / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G3A / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G3A / 06</i>
		1	1908 (Menamera- diel)	€ 14.779	€ 59.500	€ 481	€ 6.851	€ 25.930
			Hieronder ver- schijnt de gemeen- te(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de ver- antwoordingsinfor-	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskos- ten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom openbaar lichaam		

SZ W	G5	Wet participatie- budget (WPB)_gemeente 2013 Wet participatie- budget (WPB) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), onge- acht of de gemeen- te in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	matie voor die ge- meente invullen			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10</i>
			1 1908 (Menamera- diel)	€ 0	€ 0	€ 0
			Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contac- turen Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering Let op: Deze ver- antwoording kan niet door een ge- meenschappelijke regeling worden uitgevoerd, onge- acht de keuze van de gemeente bij indicator G5/02 <i>Aard controle D1 Indicatornummer: G5 / 01</i>			
			71			

			Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/03 tot en met G5/07 Zie de toelichting in de invulwijzer voor hulp bij het invullen en de mogelijke consequenties van een verkeerde keuze <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G5 / 02</i>	Besteding (jaar T) participatiebudget <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 03</i>	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 04</i>	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 05</i>	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 06</i>	Besteding (jaar T) Regelluw Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G5 / 07</i>
			Ja	€ 11.236	€ 11.236	€ 0	€ 0	

163	G5A	Wet Participatie-budget (WPB)_ totaal 2012 Wet participatie-budget (WPB) Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G5B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G5C-1)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) participatiebudget inclusief geldstroom openbaar lichaam	Waarvan besteding (jaar T-1) van educatie bij roc's inclusief geldstroom openbaar lichaam	Baten (jaar T-1) (niet-Rijk) participatiebudget inclusief geldstroom openbaar lichaam	Waarvan baten (jaar T-1) van educatie bij roc's inclusief geldstroom openbaar lichaam	Besteding (jaar T-1) Regelluw Dit onderdeel is uitsluitend van toepassing op gemeenten die in (jaar T-1) duurzame plaatsingen van inactieven naar werk hebben gerealiseerd en verantwoord aan het Rijk. inclusief deel openbaar lichaam
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G5A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G5A / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G5A / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G5A / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G5A / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer:</i> <i>G5A / 06</i>
		1	1908 (Menameradiel)	€ 473.643	€ 72.714	€ 9.066	€ 0	

6 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: gemeente Menameradiel

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2012 van gemeente Menameradiel gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de programma-rekening over 2012 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Menameradiel is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO).

Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten en toevoegingen aan reserves. Op basis van Artikel 2, lid 7 BADO is deze goedkeuringstolerantie door de Gemeenteraad vastgesteld.

~~Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.~~

~~*Oordeel betreffende de jaarrekening*~~

~~Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van gemeente Menameradiel een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2012 als van de activa en passiva per~~

~~31 december 2012 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.~~

~~Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2012 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.~~

~~*Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen*~~

~~Ingevolge Artikel 213, lid 3 onder de Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.~~

Leeuwarden, 17 mei 2013

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. D.E. Engwerda RA

Aldus vastgesteld door de raad der gemeente Menameradiel in zijn openbare vergadering van 19 juni 2014.

de griffier,

de voorzitter,